

Europeiska unionens officiella tidning

L 315

Svensk utgåva

Lagstiftning

femtiofemte årgången

14 november 2012

Innehållsförteckning

I Lagstiftningsakter

DIREKTIV

- ★ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG ⁽¹⁾ 1
- ★ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF 57
- ★ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/30/EU av den 25 oktober 2012 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 54 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga ⁽¹⁾ 74

Pris: 4 EUR

(¹) Text av betydelse för EES

SV

De rättsakter vilkas titlar är tryckta med fin stil är sådana rättsakter som har avseende på den löpande handläggningen av jordbrukspolitiska frågor. De har normalt begränsad giltighetstid.

Beträffande alla övriga rättsakter gäller att titlarna är tryckta med fet stil och föregås av en asterisk.

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2012/27/EU

av den 25 oktober 2012

om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

(1) Unionen står inför helt nya utmaningar på grund av det ökade beroendet av importerad energi och knappa energiresurser, liksom behovet av att begränsa klimatförändringarna och övervinna den ekonomiska krisen. Energieffektivitet är ett värdefullt sätt att hantera dessa utmaningar. Unionens försörjningstrygghet förbättras genom minskad primärenergianvändning och minskad import av energi. Det bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser på ett kostnadseffektivt sätt och därigenom till att

mildra klimatförändringarna. En övergång till en mer energieffektiv ekonomi skulle också påskynda spridningen av innovativa tekniska lösningar och öka industrins konkurrenskraft, öka den ekonomiska tillväxten och skapa högkvalitativa jobb inom flera sektorer med anknytning till energieffektivitet.

(2) I Europeiska rådets slutsatser av den 8 och 9 mars 2007 underströks behovet av att öka energieffektiviteten i unionen för att uppnå besparingsmålet på 20 % av unionens primärenergianvändning 2020 jämfört med prognoserna. I Europeiska rådets slutsatser av den 4 februari 2011 underströks att energieffektivitetsmålet på 20 % för 2020, vilket fastställdes vid Europeiska rådets möte i juni 2010, måste uppfyllas, även om man hittills inte har kommit så långt som planerat. Prognoser från 2007 visade en primärenergianvändning 2020 på 1 842 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe). En minskning med 20 % resulterar i 1 474 Mtoe 2020, dvs. en minskning med 368 Mtoe jämfört med prognoserna.

(3) I Europeiska rådets slutsatser av den 17 juni 2010 fastställdes energieffektivitetsmålet som ett av de övergripande målen i unionens nya strategi för sysselsättning och smart, hållbar tillväxt för alla (Europa 2020-strategin). Inom ramen för denna process och i syfte att genomföra målet på nationell nivå, måste medlemsstaterna ange nationella mål i nära dialog med kommissionen och i sina nationella reformprogram ange hur de avser att uppnå dem.

(4) Kommissionens meddelande av den 10 november 2010 om Energi 2020 sätter energieffektivitet i centrum för unionens energistrategi för 2020, och beskriver behovet av en ny strategi för energieffektivitet som kommer att göra det möjligt för alla medlemsstater att frikoppla energianvändningen från den ekonomiska tillväxten.

⁽¹⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 134.

⁽²⁾ EUT C 54, 23.2.2012, s. 49.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 september 2012 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 4 oktober 2012.

- (5) I sin resolution av den 15 december 2010 om översynen av handlingsplanen för energieffektivitet, uppmanade Europaparlamentet kommissionen att i sin reviderade handlingsplan för energieffektivitet innefatta åtgärder som ska täppa luckorna i genomförandet så att unionens övergripande energieffektivitetsmål kan nås 2020.
- (6) Ett av initiativen i Europa 2020-strategin är huvudinitiativet om ett resurseffektivt Europa som antogs av kommissionen den 26 januari 2011. I detta initiativ identifieras energieffektivitet som ett huvudelement för att säkerställa en hållbar användning av energiresurserna.
- (7) I Europeiska rådets slutsatser av den 4 februari 2011 konstaterades att man hittills inte har kommit så långt som planerat vad gäller unionens energieffektivitetsmål och att det krävs beslutsamma åtgärder om vi ska kunna utnyttja den avsevärda potentialen för större energibesparingar i byggnader, transporter, produkter och processer. I slutsatserna föreskrivs också att genomförandet av unionens energieffektivitetsmål kommer att ses över senast 2013 och att nya åtgärder kommer att övervägas vid behov.
- (8) Den 8 mars 2011 antog kommissionen ett meddelande med titeln Handlingsplanen för energieffektivitet 2011. I meddelandet bekräftades att unionen är på väg att inte uppnå sitt energieffektivitetsmål. Detta är trots de framsteg som gjorts i nationell energieffektivitetspolitik vars huvuddrag anges i de första nationella handlingsplanerna för energieffektivitet som medlemsstaterna lämnat in för att fullgöra kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG av den 5 april 2006 om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster⁽¹⁾. En inledande bedömning av de andra handlingsplanerna bekräftar att unionen inte är på rätt väg. För att rätta till detta innehåller 2011 års handlingsplan för energieffektivitet en serie energieffektivitetsrelaterade strategier och åtgärder för hela energikedjan, däribland produktion, överföring och distribution av energi, den offentliga sektorns ledande roll inom energieffektivitet, byggnader och apparater, industri och behovet av att göra det möjligt för slutanvändare att hantera sin energianvändning. Energieffektivitet inom transportsektorn behandlades parallellt i vitboken om transport som antogs den 28 mars 2011. I synnerhet efterlyses i initiativ 26 i vitboken lämpliga standarder för koldioxidutsläpp från fordon inom samtliga transportmedel, om nödvändigt kompletterade med krav på energieffektivitet så att alla typer av framdrivningssystem omfattas.
- (9) Den 8 mars 2011 antog kommissionen också en färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050, där det konstateras att det behövs mer fokus på energieffektivisering ur det perspektivet.
- (10) I samband med detta är det nödvändigt att uppdatera unionens rättsliga ram för energieffektivitet med ett direktiv som syftar till att uppnå det övergripande energieffektivitetsmålet på en besparing med 20 % av unionens primärenergianvändning 2020, och till att göra ytterligare energieffektivitetsförbättringar efter 2020. För detta ändamål bör det i detta direktiv fastställas en gemensam ram för att främja energieffektivitet inom unionen och införas specifika åtgärder för att genomföra några av förslagen i Handlingsplanen för energieffektivitet 2011 och uppnå den väsentliga outnyttjade energibesparingspotential som identifieras i planen.
- (11) Europaparlamentets och rådets beslut nr 406/2009/EG av den 23 april 2009 om medlemsstaternas insatser för att minska sina växthusgasutsläpp i enlighet med gemenskapens åtaganden om minskning av växthusgasutsläppen till 2020⁽²⁾, kräver att kommissionen senast 2012 ska bedöma och rapportera om unionens och dess medlemsstaters framsteg när det gäller att uppnå målet om att till 2020 minska energianvändningen med 20 %, jämfört med prognoserna. Däri anges också att kommissionen senast den 31 december 2012 ska lägga fram förslag om förstärkta eller nya åtgärder för att påskynda förbättringarna på energieffektivitetsområdet, i syfte att hjälpa medlemsstaterna i deras strävan att fullgöra unionens åtagande att minska växthusgasutsläppen. Detta direktiv är ett svar på det kravet. Det bidrar också till att uppfylla målen i färdplanen för ett konkurrenskraftigt utsläppsnålt samhälle 2050, särskilt genom att minska utsläppen av växthusgaser från energisektorn, och till att uppnå en elproduktion helt utan utsläpp senast 2050.
- (12) En integrerad strategi måste antas för att utnyttja hela den befintliga energibesparingspotentialen, som omfattar besparingar inom energiförsörjning och slutanvändarsektorer. Samtidigt bör bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi⁽³⁾ och direktiv 2006/32/EG förstärkas.

⁽¹⁾ EUT L 114, 27.4.2006, s. 64.

⁽²⁾ EUT L 140, 5.6.2009, s. 136.

⁽³⁾ EUT L 52, 21.2.2004, s. 50.

- (13) Det skulle vara att föredra om energieffektivitetsmålet på 20 % kunde uppnås som ett resultat av ett samlat genomförande av specifika nationella och europeiska åtgärder som främjar energieffektiviteten inom olika områden. Det bör krävas att medlemsstaterna fastställer vägledande nationella mål, planer och program för energieffektivitet. Målen och de enskilda medlemsstaternas insatser, liksom uppgifterna om de framsteg som uppnåtts, bör utvärderas av kommissionen för en bedömning av sannolikheten för att unionens övergripande mål ska kunna uppnås och om de individuella insatserna är tillräckliga för att nå det gemensamma målet. Kommissionen bör därför nogra följa upp genomförandet av nationella energieffektivitetsprogram genom den ändrade rättsliga ramen och inom Europa 2020-processen. När de fastställer de vägledande nationella energieffektivitetsmålen, bör medlemsstaterna kunna beakta nationella omständigheter som påverkar primärenergianvändningen, t.ex. återstående potential för kostnadseffektiva energibesparingar, förändringar i importen och exporten av energi, utnyttjande av alla förnybara energikällor, kärnenergi, avskiljning och lagring av koldioxid samt s.k. tidiga åtgärder. Vid modelleringsverksamhet bör kommissionen utan dröjsmål och på ett klart och tydligt sätt samråda med medlemsstaterna om modellantaganden och preliminära modelleringsresultat. Det behövs bättre modellering av den inverkan som energieffektivitetsåtgärder har, av uppsättningen tekniker och av olika teknikers prestationsförmåga.
- (14) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor⁽¹⁾, anges att Cypern och Malta, som är geografiskt avlägsna östater, är beroende av flyget som ett transportslag av avgörande betydelse för medborgarna och ekonomin. Cypern och Malta har till följd av detta en oproportionellt stor slutlig energianvändning (brutto) i sin nationella luftfart, dvs. mer än tre gånger genomsnittet i gemenskapen 2005, och är därför oproportionerligt påverkade av befintliga tekniska begränsningar och regleringsbegränsningar.
- (15) De offentliga utgifterna uppgår sammanlagt till 19 % av unionens bruttonationalprodukt. Därför utgör den offentliga sektorn en viktig drivkraft för att stimulera en marknadsomvandling mot mer effektiva produkter, byggnader och tjänster, samt för att utlösa förändringar av medborgarnas och företagens beteende när det gäller energianvändning. Dessutom kan en minskad energianvändning genom åtgärder för förbättrad energieffektivitet frigöra offentliga resurser för andra ändamål. Offentliga organ på nationell, regional och lokal nivå bör föregå med gott exempel när det gäller energieffektivitet.
- (16) Med tanke på rådets slutsatser av den 10 juni 2011 om handlingsplanen för energieffektivitet 2011, där det betonas att byggnader står för 40 % av unionens totala energianvändning, bör medlemsstaterna, för att kunna ta vara på möjligheterna till tillväxt och sysselsättning inom hantverks- och byggsektorn, inom tillverkningen av byggprodukter och inom yrkesverksamhet i arkitekt-, konsult- och ingenjörbranschen, fastställa en långsiktig strategi för tiden efter 2020 för investeringar i renovering av bostadshus och kommersiella byggnader i syfte att förbättra byggnadsbeståndets energiprestanda. Den strategin bör behandla frågan om kostnadseffektiv totalrenovering som leder till en uppgradering som i betydande utsträckning minskar både den levererade energin till och den slutliga energianvändningen i en byggnad jämfört med före renoveringen, så att mycket god energiprestanda uppnås. Sådan totalrenovering skulle också kunna utföras i etapper.
- (17) Takten i byggnadsrenoveringen behöver ökas, eftersom det befintliga byggnadsbeståndet utgör den största enskilda potentiella sektorn för energibesparingar. Dessutom är byggnader avgörande för att uppnå unionens mål att till 2050 minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 % jämfört med 1990. Byggnader som ägs av offentliga organ står för en betydande andel av byggnadsbeståndet och hög grad av synlighet i det offentliga livet. Det är därför lämpligt att ange en årlig renoveringstakt för byggnader som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter på en medlemsstats territorium för att uppgradera deras energiprestanda. Renoveringstakten ska inte påverka de skyldigheter vad gäller nära-nollenergibyggnader som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda⁽²⁾. Skyldigheten enligt det här direktivet att renovera byggnader som tillhör statliga myndigheter kompletterar det direktivet, som kräver att medlemsstaterna, när befintliga byggnader genomgår en större renovering, säkerställer att energiprestanda för byggnaden förbättras så att de uppfyller minimikrav avseende energiprestanda. Medlemsstater bör kunna vidta alternativa kostnadseffektiva åtgärder för att uppnå en motsvarande förbättring av energiprestandan i byggnaderna i deras byggnadsbestånd vad gäller statliga myndigheter. Skyldigheten att renovera golvytta i statliga myndighetsbyggnader bör också gälla andra administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium. Om det i en viss medlemsstat med avseende på en viss behörighet inte finns något sådant tillämpligt administrativt organ som omfattar hela territoriet, bör skyldigheten gälla sådana administrativa organ vilkas behörighet tillsammans omfattar hela territoriet.

⁽¹⁾ EUT L 140, 5.6.2009, s. 16.

⁽²⁾ EUT L 153, 18.6.2010, s. 13.

- (18) Ett antal kommuner och andra offentliga organ i medlemsstaterna har redan infört integrerade strategier för energibesparingar och energiförsörjning, bland annat via handlingsplaner för hållbar energi, till exempel sådana som utarbetats inom ramen för initiativet för borgmästarförsamlingar, och integrerade urbana strategier som sträcker sig längre än individuella ingrepp i byggnader eller transportsätt. Medlemsstaterna bör uppmantra kommuner och andra offentliga organ att anta integrerade och hållbara energieffektivitetsplaner med tydliga mål, och engagera medborgarna i utvecklingen och genomförandet och informera dem på lämpligt sätt om innehållet i och framstegen när det gäller att uppnå målen. Sådana planer kan generera betydande energibesparingar, i synnerhet om de genomförs via energiledningssystem som gör det möjligt för de berörda offentliga organen att hantera sin energianvändning på ett bättre sätt. Utbytet av erfarenheter mellan stora och små städer och andra offentliga organ bör uppmantras med avseende på mer innovativa erfarenheter.
- (19) När det gäller inköp av vissa produkter och tjänster samt inköp och hyra av byggnader bör statliga myndigheter när de ingår offentliga byggtreprenad-, varu- eller tjänstekontrakt föregå med gott exempel och fatta energieffektiva köpbeslut. Detta bör gälla de administrativa organ vars befogenhet omfattar hela territoriet. Om det i en viss medlemsstat med avseende på en viss behörighet inte finns något sådant tillämpligt administrativt organ som omfattar en medlemsstats hela territorium, bör skyldigheten gälla för sådana administrativa organ vilkas behörighet tillsammans omfattar hela territoriet. Bestämmelserna i unionens direktiv om offentlig upphandling bör dock inte påverkas. I fråga om andra produkter än de som är föremål för de inköpsrelaterade energieffektivitetskraven i detta direktiv, bör medlemsstaterna uppmantra offentliga organ att ta hänsyn till inköpets energieffektivitet.
- (20) En bedömning av möjligheten att inrätta ett system med "vita certifikat" på unionsnivå har visat att ett sådant system under de rådande omständigheterna skulle skapa stora administrativa kostnader och att det finns risk för att energibesparingarna skulle koncentreras till vissa medlemsstater och inte införas i hela unionen. Syftet med en sådan ordning på unionsnivå skulle, åtminstone på det här stadiet, kunna uppnås bättre genom nationella kvotpliktsystem för energiföretagens energieffektivitet eller andra alternativa policyåtgärder som ger motsvarande energibesparingar. Det är lämpligt att ambitionsnivån för sådana system fastställs inom en gemensam ram på unionsnivå, samtidigt som medlemsstaterna ges betydande flexibilitet att fullt ut ta hänsyn till den nationella organisationen av marknadsaktörer, energisektorns specifika kontext och slutanvändarnas vanor. Den gemensamma ramen bör ge energiföretagen möjlighet att erbjuda energitjänster till alla slutanvändare, inte bara till dem som de säljer energi till. Detta ökar konkurrensen på energimarknaden, eftersom energiföretagen kan differentiera sin produkt genom att tillhandahålla kompletterande energitjänster. Den gemensamma ramen bör göra det möjligt för medlemsstaterna att i sina nationella system införa krav som har ett socialt mål, särskilt för att säkerställa att sårbara kunder får tillgång till fördelarna med en högre energieffektivitet. Medlemsstaterna bör, utifrån objektiva och icke-diskriminerande kriterier, fastställa vilka energidistributörer eller företag som säljer energi i detaljistledet som ska vara skyldiga att uppnå det mål om energibesparingar vid slutanvändning som fastställs i detta direktiv.
- Medlemsstaterna bör i synnerhet tillåtas att inte ålägga små energidistributörer och små företag som säljer energi i detaljistledet denna skyldighet i syfte att undvika en oproportionerlig administrativ börda. I kommissionens meddelande av den 25 juni 2008 fastställs principer som varje medlemsstat som beslutar att avstå från att utnyttja möjligheten bör ta hänsyn till. Som ett sätt att stödja nationella initiativ till energieffektivitet skulle förpliktade parter inom ramen för nationella kvotpliktsystem för energieffektivitet kunna fullgöra sina skyldigheter genom att årligen till en nationell energieffektivitetsfond betala ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs inom ramen för systemet.
- (21) Med tanke på det övergripande kravet på att återupprätta hållbara offentliga finanser och budgetkonsolidering bör vid genomförandet av de särskilda åtgärder som omfattas av detta direktiv vederbörlig omsorg ägnas kostnadseffektiviteten på medlemsstatsnivå när det gäller genomförandet av energieffektivitetsåtgärder, på grundval av lämplig analys- och utvärderingsnivå.
- (22) Kravet på besparingar när det gäller den årliga energiförsäljningen till slutanvändare i förhållande till vad energiförsäljningen skulle ha varit utgör inte ett tak för försäljning eller energianvändning. Medlemsstaterna bör vid beräkandet av energiförsäljningen till slutanvändare kunna undanta hela försäljningen eller en del av den, räknad i volym, av energi som används vid sådana industriella verksamheter som förtecknas i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen⁽¹⁾, eftersom det är vedertaget att vissa sektorer och delsektorer som bedriver sådan verksamhet kan vara utsatta för betydande risker för koldioxidläckage. Det är lämpligt att medlemsstaterna är medvetna om åtgärdsprogrammets kostnader för att kunna göra en riktig bedömning av åtgärdernas kostnad.

(¹) EUT L 275, 25.10.2003, s. 32.

- (23) För att den administrativa bördan ska minska kan medlemsstaterna utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 samla alla enskilda politiska åtgärder för genomförande av artikel 7 i ett heltäckande nationellt program för energieffektivitet.
- (24) För att kunna utnyttja den potential för energibesparing som finns inom vissa marknadssegment där energibesiktning i allmänhet inte erbjuds kommersiellt (till exempel små och medelstora företag) bör medlemsstaterna utarbeta program som uppmuntrar små och medelstora företag att låta genomföra energibesiktningar. Energibesiktningar bör vara obligatoriska för och genomföras regelbundet av stora företag, eftersom energibesparingarna kan vara betydande. Vid besiktningarna bör hänsyn tas till relevanta europeiska eller internationella standarder. t.ex. EN ISO 50001 (energiledningssystem) eller EN 16247-1 (energibesiktningar) eller, om en energibesiktning ingår, EN ISO 14000 (miljöledningssystem), så att de således motsvarar bestämmelserna i bilaga VI till detta direktiv i och med att dessa bestämmelser inte går utöver kraven i dessa relevanta standarder. En specifik europeisk standard avseende energibesiktningar är för närvarande under utarbetande.
- (25) När energibesiktningar genomförs av interna experter innebär kravet på oberoende att de inte får vara direkt delaktiga i den verksamhet de besiktigar.
- (26) Vid utformningen av åtgärder för förbättrad energieffektivitet bör effektivitetsvinster och besparingar till följd av en utbredd användning av kostnadseffektiva tekniska innovationer, till exempel smarta mätare, tas med i beräkningen. Om smarta mätare har installerats bör företagen inte använda dem för obefogad retroaktiv fakturering.
- (27) I fråga om el gäller i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el⁽¹⁾ att minst 80 % av användarna senast 2020 ska ha ett system med smarta mätare, om uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång. I fråga om gas gäller i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁽²⁾ att medlemsstaterna eller ett behörigt organ som de utser ska ta fram en tidsplan för genomförandet av system med smarta mätare om uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång.
- (28) När slutanvändarna har möjlighet att styra sin egen individuella uppvärmning, är det fördelaktigt att använda individuella mätare eller värmefördelningsmätare för mätning av individuell värmeförbrukning i flerfamiljshus som försörjs med fjärrvärme eller gemensam centralvärme. Därför är det inte meningsfullt att använda dem annat än i byggnader där radiatorerna har radiatorventiler med termostat.
- (29) I vissa flerfamiljshus som försörjs med fjärrvärme eller gemensam centralvärme skulle det vara tekniskt svårt och dyrt att använda exakta individuella värmemätare eftersom det varmvatten som används för uppvärmning leds in i och ut ur lägenheterna på flera olika ställen. Det kan antas att det trots detta är tekniskt möjligt med individuell mätning av värmeförbrukning i flerfamiljshus i de fall där det vore möjligt att installera individuella mätare utan att byta ut de befintliga inomhusledningarna för varmvatten i byggnaden. I sådana byggnader kan där efter mätningar av individuell värmeförbrukning göras med hjälp av individuella värmefördelningsmätare som installerats på de enskilda radiatorerna.
- (30) Enligt direktiv 2006/32/EG ska medlemsstaterna se till att slutanvändarna tillhandahålls individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar den faktiska energianvändningen och ger information om faktisk användningstid. I de flesta fall omfattas kravet av villkor om att det ska vara tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar. När inkopplingen görs i en ny byggnad eller större renoveringar görs enligt direktiv 2010/31/EU, bör sådana individuella mätare dock alltid erbjudas. Enligt direktiv 2006/32/EG krävs även att faktureringen ska vara klar, grundas på faktisk energianvändning och göras så ofta att användarna kan styra sin egen energianvändning.
- (31) Enligt direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG ska medlemsstaterna se till att system med smarta mätare installeras som hjälper användarna att aktivt medverka på el- och gasmarknaderna. När det gäller el ska minst 80 % av användarna senast 2020 ha ett intelligent mätarsystem, förutsatt att uppsättningen av smarta mätare bedöms vara en framgång. För naturgas fastställs ingen sådan tidsfrist, men en tidsplan ska tas fram. Enligt dessa direktiv ska slutanvändarna även få klar och tydlig information om den faktiska användningen och kostnaden för el/gas tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen användning.

⁽¹⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 55.

⁽²⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 94.

- (32) Bestämmelserna om mätare och fakturering i direktiven 2006/32/EG, 2009/72/EG och 2009/73/EG har gett begränsade resultat. I många delar av unionen har bestämmelserna inte medfört att användarna fått uppdaterad information om sin energianvändning och fakturor som grundas på faktisk förbrukning så ofta som det enligt studier krävs för att användare ska kunna styra sin energianvändning. Inom sektorerna uppvärmning och varmvatten i flerfamiljshus har dessa bestämmelsers bristande klarhet dessutom medfört en rad klagomål från allmänheten.
- (33) För att stärka slutanvändarnas egenmakt när det gäller tillgången till information om mätning och fakturering av deras egen energianvändning är det – med tanke på de möjligheter genomförandet av system med smarta mätare erbjuder och införandet av smarta mätare i medlemsstaterna – viktigt att kraven i unionsrätten på detta område förtydligas. Detta bör bidra till minskade kostnader vid installerandet av system med smarta mätare vars funktion ger ökade energibesparingar och stöder utvecklingen av marknader för energitjänster och efterfrågestyrning. Genomförandet av system med smarta mätare gör det möjligt att fakturera ofta på grundval av faktisk användning. Det är emellertid också nödvändigt att klargöra kraven på tillgång till information och rättvis och exakt fakturering baserad på faktisk användning i fall då smarta mätare inte kommer att vara tillgängliga senast 2020, bland annat när det gäller individuell mätning och fakturering av värme, kyla och varmvatten i flerfamiljshus som levereras som fjärrvärme/fjärrkyla eller ett gemensamt fjärrvärmesystem har installerats i sådana byggnader.
- (34) När medlemsstaterna utformar åtgärder för förbättrad energieffektivitet bör de ta vederbörlig hänsyn till behovet av att säkerställa en korrekt fungerande inre marknad och ett konsekvent genomförande av unionens regelverk, i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
- (35) Högeffektiv kraftvärme samt fjärrvärme och fjärrkyla har stor potential att spara primäre energi, vilket till stor del är outnyttjat i unionen. Medlemsstaterna bör genomföra en heltäckande bedömning av potentialen för högeffektiv kraftvärme samt fjärrvärme och fjärrkyla. Dessa bedömningar bör på kommissionens begäran uppdateras för att ge investerare information rörande nationella utvecklingsplaner och bidra till en stabil och stödjande investeringsmiljö. Nya anläggningar för elproduktion och befintliga anläggningar som genomgått omfattande uppgradering eller som fått sina tillstånd eller licenser uppdaterade bör, under förutsättning att en kostnads-nyttoanalys visar på ett överskott, utrustas med högeffektiv kraftvärme för att återvinna spillvärme från produktionen av el. Spillvärmen skulle därefter kunna transporteras dit den behövs genom fjärrvärmenät. De händelser som gör att godkännandekriterier måste tillämpas kommer i allmänhet att vara händelser som också ger upphov till tillståndskrav enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp⁽¹⁾ och för tillstånd enligt direktiv 2009/72/EG.
- (36) Det kan vara lämpligt att förlägga kärnkraftsanläggningar eller elproduktionsanläggningar som är avsedda att använda sig av sådan geologisk lagring som tillåts inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid⁽²⁾ till platser där det inte är kostnadseffektivt med återvinning av spillvärme genom högeffektiv kraftvärme eller genom försörjning till ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. Medlemsstaterna bör därför kunna undanta de anläggningarna från skyldigheten att genomföra en kostnads-nyttoanalys för att förse anläggningen med utrustning som möjliggör återvinning av spillvärme med hjälp av en högeffektiv kraftvärmepanna. Det bör också vara möjligt att undanta toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift färre än 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år från kravet att också producera värme.
- (37) Det är lämpligt att medlemsstaterna uppmuntrar införandet av åtgärder och förfaranden som främjar kraftvärmeinstallationer med total installerad tillförd effekt på mindre än 20 MW för att främja distribuerad energiproduktion.
- (38) Definitionen av högeffektiv kraftvärme bör bygga på de energibesparingar som uppnås genom en kombinerad produktion i stället för separat produktion av värme och el. Definitionen av kraftvärme och högeffektiv kraftvärme i unionslagstiftningen bör inte påverka användningen av andra definitioner i den nationella lagstiftningen för andra syften än de som anges i den berörda unionslagstiftningen. För att maximera energibesparingarna och undvika att energibesparingsmöjligheter går förlorade bör största uppmärksamhet fästas vid kraftvärmepannornas driftsvillkor.

(1) EUT L 334, 17.12.2010, s. 17.

(2) EUT L 140, 5.6.2009, s. 114.

- (39) För att öka transparensen för slutanvändare när det gäller att kunna välja mellan kraftvärmeproducerad el och el producerad med andra tekniker, bör ursprunget till högeffektiv kraftvärme garanteras på grundval av harmoniserade referensvärden för effektivitet. System för ursprungsgaranti ger inte i sig rätt att komma i åtnjutande av nationella stödmekanismer. Det är viktigt att alla former av el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan omfattas av ursprungsgarantier. Ursprungsgarantier bör kunna skiljas från överlåtbara certifikat.
- (40) Den särskilda strukturen för kraftvärme, fjärrvärme respektive fjärrkyla, med många små och medelstora producenter, bör beaktas, särskilt vid en översyn av de administrativa förfarandena för att få tillstånd till uppbyggnad av kraftvärmekapacitet eller tillhörande nät, enligt principen "Tänk småskaligt först".
- (41) De flesta unionsföretag är små och medelstora företag. De representerar en enorm energibesparingspotential för unionen. För att kunna hjälpa dem att anta energieffektivitetsåtgärder bör medlemsstaterna inrätta en lämplig ram i syfte att ge små och medelstora företag tekniskt stöd och riktad information.
- (42) I direktiv 2010/75/EU finns energieffektivitet bland kriterierna för att fastställa bästa tillgängliga teknik som ska fungera som referens för att ange tillståndsvillkoren för anläggningar inom tillämpningsområdet, däribland förbränningsanläggningar med en sammanlagd installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer. Det direktivet ger emellertid medlemsstaterna alternativet att inte införa krav på effektiv energianvändning för förbränningsanläggningar eller andra enheter som avger koldioxid på platsen, för de verksamheter som förtecknas i bilaga I till direktiv 2003/87/EG. Medlemsstaterna skulle kunna inkludera uppgifter om energieffektivitetsnivåer i sin rapportering inom ramen för direktiv 2010/75/EU.
- (43) På grundval av kriterier som är objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande bör medlemsstaterna fastställa regler som styr hur kostnaderna ska bäras och delas för nätanslutning och nätförstärkning samt för teknisk anpassning som krävs för att integrera nya tillverkare av el som produceras från högeffektiv kraftvärme, med beaktande av riktlinjer och koder som utarbetats i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel⁽¹⁾ och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten⁽²⁾. Producenter av el från högeffektiv kraftvärme bör tillåtas använda en anbudsförfrågan rörande anslutningsarbetet. Tillträde till nätsystemet för el producerad från högeffektiv kraftvärme, i synnerhet för småskalig kraftvärme och mikrokraftvärmepannor, bör underlättas. Medlemsstaterna får i enlighet med artikel 3.2 i direktiv 2009/72/EG och artikel 3.2 i direktiv 2009/73/EG ålägga företag som bedriver verksamhet inom el- och gassektorerna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, inklusive beträffande energieffektivitet.
- (44) Laststyrning är ett viktigt verktyg för att förbättra energieffektiviteten, eftersom den gör att användare eller tredje parter som de utnämnt ges betydligt större möjligheter att göra något åt sin användning och faktureringsinformation och därmed tillhandahåller en mekanism för minskad eller omlagd användning, som leder till energibesparingar såväl för slutanvändaren som vid produktionen, överföringen och distributionen av energi tack vare bättre utnyttjande av nät och produktionsanläggningar.
- (45) Laststyrning kan baseras på slutanvändarnas reaktioner på prissignaler eller på fastighetsautomation. Förutsättningarna för och tillgängligheten till laststyrning bör förbättras, bland annat för små slutkunder. Medlemsstaterna bör, med beaktande av den kontinuerliga utbyggnaden av smarta nät, därför se till att nationella energitillsynsmyndigheter kan säkerställa att nättariffer och nätreglering ger incitament till att förbättra energieffektiviteten och stöder dynamisk prissättning för laststyrningsåtgärder från slutanvändarnas sida. Marknadsintegrering och lika möjligheter till marknadstillträde för resurser på efterfrågesidan (försörjning och förbrukarlast) bör eftersträvas parallellt med produktion. Dessutom bör medlemsstaterna se till att de nationella energitillsynsmyndigheterna antar en samlad strategi, som omfattar potentiella besparingar inom sektorerna energiförsörjning och slutanvändare.
- (46) Ett tillräckligt stort antal pålitliga fackpersoner med kompetens på området energieffektivitet bör finnas tillgängliga för att säkerställa att direktivet införs på ett effektivt sätt och utan dröjsmål, till exempel när det gäller efterlevnad av kraven på energibesiktningar och genomförandet av kvotpliktsystem för energieffektivitet. Medlemsstaterna bör därför införa certifieringssystem för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar och andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.

(¹) EUT L 211, 14.8.2009, s. 15.

(²) EUT L 211, 14.8.2009, s. 36.

- (47) Det är nödvändigt att fortsätta att utveckla marknaden för energitjänster för att säkerställa att energitjänster både bjuds ut och efterfrågas. Öppenhet, till exempel genom listor över leverantörer av energitjänster, kan bidra till detta. Modeller för kontrakt, utbyte av bästa praxis och riktlinjer, i synnerhet för avtal om energiprestanda, kan också hjälpa till att stimulera efterfrågan. Genom ett avtal om energiprestanda, liksom vid andra former av extern finansiering, undviker mottagaren av energitjänster investeringskostnader genom att använda en del av det finansiella värdet av energibesparingarna för att återbetala investeringen som helt eller delvis görs av en tredje part.
- (48) Det finns ett behov av att identifiera och avlägsna rättsliga och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra arrangemang med extern finansiering för energibesparingar. Dessa hinder innefattar bland annat redovisningsregler och praxis som förhindrar att kapitalinvesteringar och årliga finansiella besparingar till följd av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten speglas korrekt i räkenskaperna under investeringens hela livslängd. Hinder för att renovera det befintliga byggnadsbeståndet som beror på att incitamenten delas upp mellan olika berörda aktörer bör också hanteras på nationell nivå.
- (49) Medlemsstaterna och regionerna bör uppmuntras att till fullo dra nytta av strukturfonderna och sammanhållningsfonden för att få fram investeringar i åtgärder för att förbättra energieffektiviteten. Investeringar i energieffektivitet har potential att bidra till ekonomisk tillväxt, sysselsättning, innovation och en minskning av hushållens energifattigdom, och bidrar därför positivt till den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Potentiella finansieringsområden är energieffektivitetsåtgärder i offentliga byggnader och bostäder, och att tillhandahålla ny kompetens för att främja sysselsättningen inom energieffektivitetssektorn.
- (50) Medlemsstaterna bör uppmuntra användningen av finansieringsmekanismer för att främja målen med detta direktiv. Sådana finansieringsmekanismer skulle kunna innefatta ekonomiska bidrag och straffavgifter som härrör från bristande uppfyllelse av vissa bestämmelser i detta direktiv, medel som anslagits för energieffektivitet enligt artikel 10.3 i direktiv 2003/87/EG, medel som anslagits för energieffektivitet i den fleråriga budgetramen, särskilt sammanhållnings-, struktur- och landsbygdsutvecklingsmedel, och europeiska finansieringsorgan för särskilda ändamål, till exempel Europeiska fonden för energieffektivitet.
- (51) Finansieringsmekanismer skulle i tillämpliga fall kunna baseras på medel som anslagits för energieffektivitet från unionens projektobligationer, medel som anslagits för energieffektivitet från Europeiska investeringsbanken och andra europeiska finansinstitut, särskilt Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och Europarådets utvecklingsbank, medel som lånefinansierats vid finansinstitut, nationella medel, bland annat genom inrättande av regelverk och finanspolitiska ramar som uppmuntrar till genomförande av initiativ och program för energieffektivitet samt intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG.
- (52) Finansieringsmekanismer skulle särskilt kunna använda dessa bidrag för att möjliggöra och uppmuntra privatkapitalinvesteringar, särskilt från institutionella investerare, och därvid tillämpa kriterier för att se till att både miljömålen och de sociala målen för anslagsbeviljandet nås, använda innovativa finansieringsmekanismer (t.ex. lånegarantier för privatkapital, lånegarantier för att främja avtal om energiprestanda, bidrag, subventionerade lån, särskilda kreditutfästelser och system för tredjepartsfinansiering) som minskar riskerna med energieffektivitetsprojekt och möjliggör kostnadseffektiva renoveringar också bland låg- och medelinkomsthushåll, kopplas till program eller byråer som kommer att sammanställa och bedöma kvaliteten på projekt för energibesparing, ge tekniskt stöd, främja energitjänstemarknaden och bidra till att skapa efterfrågan på energitjänster bland användarna.
- (53) Finansieringsmekanismer skulle också kunna tillhandahålla lämpliga medel till stöd för utbildning och certifieringsprogram för att förbättra och ackreditera kompetens för energieffektivitet, tillhandahålla medel för forskning om samt demonstration och påskyndat ibruktagande av småskalig teknik och mikroteknik för energiproduktion och för optimal nätanslutning av dessa producenter, kopplas till program med åtgärder för att främja energieffektivitet i alla bostäder, förebygga energifattigdom och sporra hyresvärdar som hyr ut bostäder att göra sin egendom så energieffektiv som möjligt, tillhandahålla lämpliga medel till stöd för dialogen mellan arbetsmarknadens parter och fastställandet av standarder för att förbättra energieffektiviteten och säkerställa goda arbetsförhållanden och en god arbetsmiljö.
- (54) Unionens tillgängliga finansieringsinstrument och innovativa finansieringsmekanismer bör användas för att förverkliga målet med bättre energiprestanda för byggnader som tillhör offentliga organ. I det hänseendet får medlemsstaterna utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar inom ramen för beslut nr 406/2009/EG vid utarbetandet av sådana mekanismer på frivillig basis och med hänsyn tagen till nationella budgetbestämmelser.

- (55) I samband med genomförandet av energieffektivitetsmålet på 20 % kommer kommissionen att behöva övervaka hur nya åtgärder påverkar direktiv 2003/87/EG om inrättande av unionens utsläppshandelssystem, i syfte att bibehålla utsläppshandelssystemets incitament som belönar investeringar i koldioxidnsåln teknik och förbereder de sektorer som ingår i utsläppshandeln för de innovationer som krävs i framtiden. Den kommer att bli tvungen att övervaka hur detta påverkar industrisektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage i enlighet med kommissionens beslut 2010/2/EU av den 24 december 2009 om fastställande, enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG, av en förteckning över sektorer och delsektorer som anses löpa avsevärd risk för koldioxidläckage⁽¹⁾ för att se till att detta direktiv främjar och inte försvårar dessa sektorer utveckling.
- (56) Enligt direktiv 2006/32/EG måste medlemsstaterna anta och sträva efter att uppnå ett övergripande nationellt vägledande energibesparingsmål på 9 % till 2016, som ska uppfyllas med hjälp av energitjänster och andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten. I det direktivet anges att den andra handlingsplanen för energieffektivitet som antagits av medlemsstaterna i förekommande fall och, om nödvändigt, ska följas av kommissionens förslag till ytterligare åtgärder, inklusive en förlängning av tillämpningsperioden för målen. Om det i en rapport dras slutsatsen att otillräckliga framsteg har gjorts mot att uppnå de nationella vägledande målen som anges i det direktivet, ska dessa förslag behandla nivån och arten på målen. Den konsekvensanalys som åtföljer det här direktivet visar att medlemsstaterna är på väg att uppnå målet på 9 %, vilket är betydligt mindre ambitiöst än det energibesparingsmål på 20 % som senare antogs för 2020, och därför behöver nivån på målen inte behandlas.
- (57) Programmet Intelligent energi – Europa som inrättades genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 1639/2006/EG av den 24 oktober 2006 om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013)⁽²⁾ har haft stor betydelse när det gäller att skapa förutsättningar för ett korrekt genomförande av unionens politik för hållbar energi genom undanröjande av marknadshinder som otillräcklig medvetenhet och kapacitet hos marknadsaktörer och institutioner, nationella tekniska eller administrativa hinder mot en välfungerande inre energimarknad eller underutvecklade arbetsmarknader när det gäller att hantera den utmaning som en koldioxidnsåln ekonomi innebär. Många av dessa hinder är fortfarande relevanta.
- (58) För att kunna dra nytta av den betydande möjligheten att spara energi genom energirelaterade produkter är det lämpligt att påskynda och bredda genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter⁽³⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU av den 19 maj 2010 om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser⁽⁴⁾. Prioritet bör ges till de produkter som har högst energibesparingspotential enligt arbetsplanen för ekodesign och, i lämpliga fall, översyn av befintliga åtgärder.
- (59) För att klargöra de villkor på vilka medlemsstaterna kan fastställa krav avseende energiprestanda enligt direktiv 2010/31/EU och samtidigt respektera direktiv 2009/125/EG och dess genomförandeåtgärder, bör direktiv 2009/125/EG ändras i enlighet med detta.
- (60) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att uppnå unionens energieffektivitetsmål på 20 % till 2020 och bana väg för ytterligare förbättrad energieffektivitet efter 2020, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan ytterligare energieffektivitetsåtgärder, och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (61) I syfte att tillåta anpassning till tekniska framsteg och förändringar i distributionen av energikällor bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt delegeras till kommissionen med avseende på översynen av de harmoniserade referensvärden för effektivitet som fastställts på grundval av direktiv 2004/8/EG och med avseende på värdena, beräkningsmetoderna, standardkoefficienten för primäre energi och kraven i bilagorna till detta direktiv. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. När kommissionen förbereder och utarbetar delegerade akter bör den se till att relevanta handlingar översänds samtidigt till Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.
- (62) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter⁽⁵⁾.

(1) EUT L 1, 5.1.2010, s. 10.

(2) EUT L 310, 9.11.2006, s. 15.

(3) EUT L 285, 31.10.2009, s. 10.

(4) EUT L 153, 18.6.2010, s. 1.

(5) EUT L 55, 28.2.2011, s. 13.

(63) Alla väsentliga bestämmelser i direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG bör utgå, med undantag för artikel 4.1–4.4 i, samt bilagorna I, III och IV till, direktiv 2006/32/EG. De sistnämnda bestämmelserna bör fortsätta att gälla fram till utgången av tidsfristen för uppnående av målet på 9 %. Även artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2010/30/EU, enligt vilken medlemsstaterna ska sträva efter att enbart upphandla produkter som tillhör den högsta energieffektivitetsklassen, bör utgå.

(64) Skyldigheten att införliva detta direktiv i nationell lag bör begränsas till sådana bestämmelser som representerar en väsentlig förändring jämfört med direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG. Skyldigheten att införliva de bestämmelser som inte ändrats följer enligt de direktiven.

(65) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristerna för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG.

(66) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i ett direktiv och motsvarande delar i nationella instrument för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSSOMRÅDE, DEFINITIONER OCH ENERGIEFFEKTIVITETSMÅL

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs en gemensam ram för åtgärder för främjande av energieffektivitet inom unionen för att säkerställa att unionens överordnade mål om energieffektivitet på 20 % för 2020 uppnås och för att bana väg för ytterligare förbättringar av energieffektiviteten därefter.

Genom direktivet införs bestämmelser som dels är avsedda att avlägsna hinder på energimarknaden och avhjälpa marknadsmisslyckanden som hindrar effektiviteten i försörjningen och användningen av energi, dels lägger grunden för fastställandet av vägledande nationella energieffektivitetsmål för 2020.

2. De krav som fastställs i detta direktiv är minimikrav och ska inte förhindra medlemsstaterna att upprätthålla eller införa

strängare åtgärder. Sådana åtgärder ska vara förenliga med unionsrätten. I de fall där nationell lagstiftning föreskriver strängare åtgärder ska medlemsstaten anmäla denna lagstiftning till kommissionen.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

- energi*: alla former av energiprodukter, brännbara bränslen, värme, förnybar energi, el eller varje annan form av energi, enligt definitionen i artikel 2 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik ⁽¹⁾.
- primärenergianvändning*: den inhemska bruttoanvändningen, exklusive annan användning än energi.
- slutlig energianvändning*: all energi som levereras till industrin, transporter, hushåll, tjänster och jordbruk. Undantag gäller för leveranser till energiomvandlingssektorn och energiindustrierna själva.
- energieffektivitet*: förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi.
- energibesparing*: en mängd sparad energi som fastställs genom mätning och/eller uppskattning av användningen före och efter genomförandet av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten, med normalisering för yttre förhållanden som påverkar energianvändningen.
- förbättrad energieffektivitet*: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga och/eller ekonomiska förändringar.
- energitjänst*: den fysiska vinst, nytta eller fördel som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett avtal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergibesparingar.
- offentliga organ*: upphandlande myndigheter enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster ⁽²⁾.
- statliga myndigheter*: alla administrativa organ vilkas behörighet sträcker sig över en medlemsstats hela territorium.

⁽¹⁾ EUT L 304, 14.11.2008, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 134, 30.4.2004, s. 114.

10. *total användbar golvyta*: golvytan i en byggnad eller del av en byggnad där energi används för att påverka inomhusklimatet.
11. *energiledningssystem*: en uppsättning sammanhängande eller interagerande element i en plan som anger energieffektivitetsmål och en strategi för att nå det målet.
12. *europaisk standard*: en standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk.
13. *internationell standard*: en standard som antagits av Internationella standardiseringsorganisationen och gjorts offentligt tillgänglig.
14. *kvotpliktig part*: energidistributör eller företag som säljer energi i detaljistledet som är bunden eller bundet av de nationella kvotpliktsystem för energieffektivitet som avses i artikel 7.
15. *bemyndigad part*: juridisk person till vilken en statlig myndighet eller ett annat offentligt organ har delegerat befogenheten att utarbeta, förvalta eller hantera ett finansieringssystem för en statlig myndighets eller ett offentligt organs räkning.
16. *deltagande part*: företag eller offentligt organ, som inom ramen för ett frivilligt avtal har förbundit sig att uppfylla vissa mål eller som omfattas av ett nationellt, reglerat styrmedel.
17. *genomförande offentlig myndighet*: offentligrättsligt organ med ansvar för att genomföra eller övervaka energi- eller koldioxidbeskattning, finansieringssystem och finansieringsinstrument, skatteincitament, standarder och normer, energimärkningssystem eller utbildning.
18. *policyåtgärd*: reglering, finansieringsinstrument, finanspolitiskt instrument, frivilligt instrument eller informationsinstrument som formellt inrättats och genomförts i en medlemsstat i syfte att skapa ramar, krav eller incitament för marknadsaktörer att tillhandahålla och köpa energitjänster och vidta andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.
19. *enskild åtgärd*: åtgärd som leder till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektiviteten och som vidtas till följd av en policyåtgärd.
20. *energidistributör*: fysisk eller juridisk person, inklusive en systemansvarig för distributionssystem, som ansvarar för transport av energi för leverans till slutanvändare eller till distributionsstationer som säljer energi till slutanvändare.
21. *systemansvarig för distributionssystem*: systemansvarig för distributionssystem enligt definitionen i direktiv 2009/72/EG respektive direktiv 2009/73/EG.
22. *företag som säljer energi i detaljistledet*: fysisk eller juridisk person som säljer energi till slutanvändare.
23. *slutanvändare*: fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning.
24. *leverantör av energitjänster*: fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutanvändares anläggning eller lokaler.
25. *energibesiktning*: ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om den befintliga energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa och kvantifiera kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheter samt rapportera om resultaten.
26. *små och medelstora företag*: företag enligt definitionen i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag⁽¹⁾; kategorin mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF-kategorin) utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vilkas årsomsättning inte överstiger 50 miljoner EUR eller vilkas balansslutning inte överstiger 43 miljoner EUR per år.
27. *avtal om energiprestanda*: ett avtalsarrangemang mellan mottagaren och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där investeringarna (arbete, leveranser eller tjänster) i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar.
28. *system med smarta mätare*: elektroniskt system som kan mäta energianvändningen, ge mer information än en traditionell mätare och kan överföra uppgifter genom en sorts elektronisk kommunikation.
29. *systemansvarig för överföringssystem*: systemansvarig för överföringssystem enligt definitionen i direktiv 2009/72/EG respektive direktiv 2009/73/EG.
30. *kraftvärme*: samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi.
31. *ekonomiskt motiverad efterfrågan*: efterfrågan som inte överstiger behovet av värme eller kyla och som annars skulle tillgodoses på marknadsvillkor genom andra energiframställningsprocesser än kraftvärme.

⁽¹⁾ EUT L 124, 20.5.2003, s. 36.

32. *nyttiggjord värme*: värme som producerats genom en kraftvärmeprocess för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme eller kyla.
33. *kraftvärmeproducerad el*: el som framställts i en process i samband med produktionen av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de metoder som anges i bilaga I.
34. *högeffektiv kraftvärme*: kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga II.
35. *total effektivitet*: den årliga summan av produktionen av el och mekanisk energi och nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för den värme som producerats genom en kraftvärmeprocess och den totala produktionen av el och mekanisk energi.
36. *el-värmeförhållande*: förhållandet mellan kraftvärmeproducerad el och nyttiggjord värme vid full kraftvärmedrift med användning av operativa data för den specifika pannan.
37. *kraftvärmepanna*: panna som kan användas vid kraftvärmedrift.
38. *småskalig kraftvärmepanna*: kraftvärmepanna med en installerad kapacitet som understiger 1 MW_e.
39. *mikrokraftvärmepanna*: kraftvärmepanna med en maximal kapacitet som understiger 50 kW_e.
40. *exploateringstal*: förhållandet mellan byggnadsarea och markarea i ett givet territorium.
41. *effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla*: system för fjärrvärme eller fjärrkyla som använder minst 50 % förnybar energi, 50 % spillvärme, 75 % kraftvärmeproducerad värme eller 50 % av en kombination av sådan energi och värme.
42. *effektiv värme och kyla*: en värme- och kylmöjlighet som, jämfört med ett referensscenario som återspeglar ett scenario där man fortsätter som tidigare, mätbart minskar den primärenergiinsats som behövs för att leverera en enhet levererad energi inom en relevant systemgräns på ett kostnadseffektivt sätt, i enlighet med bedömningen i den kostnads-nyttoanalys som avses i detta direktiv, med hänsyn tagen till den energi som krävs för utvinning, omvandling, transport och distribution.
43. *effektiv individuell värme och kyla*: en leveransmöjlighet till individuell värme eller kyla som jämförd med effektiv fjärrvärme och fjärrkyla mätbart minskar den icke förnybara primärenergi som krävs för att leverera en enhet levererad energi inom en relevant systemgräns, eller som kräver samma icke förnybara primärenergiinsats men till en lägre kostnad, med hänsyn tagen till den energi som krävs för utvinning, omvandling, transport och distribution.
44. *omfattande uppgradering*: uppgradering vars kostnad överskrider 50 % av investeringskostnaderna för en ny jämförbar enhet.
45. *aggregator*: en tjänsteleverantör på efterfrågesidan som lägger samman kortvariga användarlaster för att sälja eller utauktionera dem på organiserade energimarknader.

Artikel 3

Energieffektivitetsmål

1. Varje medlemsstat ska ange ett vägledande nationellt energieffektivitetsmål grundat på antingen primär- eller slutlig energianvändning, primär- eller slutlig energibesparing eller energintensitet. Medlemsstaterna ska anmäla dessa mål till kommissionen i enlighet med artikel 24.1 och del 1 i bilaga XIV. När de gör detta ska de också uttrycka dessa mål som en absolut nivå av den primära och den slutliga energianvändningen 2020 och förklara hur och utifrån vilka data den har beräknats.

När medlemsstaterna fastställer målen, ska de ta hänsyn till:

- att unionens energianvändning 2020 inte ska vara högre än 1 474 Mtoe primärenergianvändning eller 1 078 Mtoe slutlig energianvändning,
- de åtgärder som anges i detta direktiv,
- de åtgärder som antagits för att nå de nationella energibesparingsmål som antagits i enlighet med artikel 4.1 i direktiv 2006/32/EG, och
- andra åtgärder för att främja energieffektiviteten inom medlemsstaterna och på unionsnivå.

När de fastställer dessa mål, får medlemsstaterna också beakta nationella omständigheter som påverkar primärenergianvändningen, såsom:

- a) återstående potential för kostnadseffektiva energibesparingar,
- b) BNP-utveckling och BNP-prognoser,
- c) förändringar i importen och exporten av energi,
- d) utveckling av alla förnybara energikällor, kärnenergi, avskiljning och lagring av koldioxid, samt
- e) s.k. tidiga åtgärder.

2. Senast den 30 juni 2014 ska kommissionen bedöma vilka framsteg som gjorts och sannolikheten för att unionen 2020 ska kunna uppnå en primärenergianvändning på högst 1 474 Mtoe eller en slutlig energianvändning på högst 1 078 Mtoe.

3. Vid den bedömning som avses i punkt 2 ska kommissionen

- a) summera medlemsstaternas inrapporterade nationella vägledande energieffektivitetsmål,
- b) bedöma om summan av de målen kan anses utgöra en tillförlitlig fingervisning om huruvida unionen som helhet är på rätt väg, med hänsyn tagen till utvärderingen av den första årliga rapporten i enlighet med artikel 24.1 och till utvärderingen av de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet i enlighet med artikel 24.2,
- c) ta hänsyn till en kompletterande analys, på grundval av
 - i) en bedömning av de framsteg som gjorts i fråga om energianvändning och energianvändning i förhållande till ekonomisk verksamhet på unionsnivå, däribland framsteg i fråga om effektiv energiförsörjning i medlemsstater som baserat sina nationella vägledande mål på slutlig energianvändning eller slutliga energibesparingar, bland annat framsteg som beror på att dessa medlemsstater följt kapitel III i detta direktiv,
 - ii) resultat av modelleringsverksamhet avseende framtida energianvändningstendenser på unionsnivå,
- d) jämföra resultaten enligt leden a–c med den energianvändning som skulle behövas för att uppnå en energianvändning 2020 på högst 1 474 Mtoe primärenergianvändning och/eller högst 1 078 Mtoe slutlig energianvändning.

KAPITEL II

EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING

Artikel 4

Byggnadsrenovering

Medlemsstaterna ska fastställa en långsiktig strategi för att få till stånd investeringar i renovering av det nationella beståndet av

bostadshus och kommersiella byggnader, både offentliga och privata. Strategin ska omfatta

- a) en översikt av det nationella byggnadsbeståndet, i lämpliga fall grundad på statistiska stickprov,
- b) identifiering av kostnadseffektiva renoveringsmetoder som är relevanta för byggnadstypen och klimatzonen,
- c) styrmedel och åtgärder som stimulerar kostnadseffektiv totalrenovering av byggnader, inbegripet totalrenovering som utförs etappvis,
- d) ett framtidsinriktat perspektiv som ska vägleda privatpersoner, byggindustrin och finansinstitut i deras investeringsbeslut,
- e) en evidensbaserad skattning av förväntade energibesparingar och fördelar i vidare bemärkelse.

En första version av strategin ska offentliggöras senast den 30 april 2014, därefter uppdateras vart tredje år samt föreläggas kommissionen som ett led i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet.

Artikel 5

Offentliga sektorns byggnaders roll som förebild

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU ska varje medlemsstat säkerställa att 3 % av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs och utnyttjas av dess statliga myndigheter från och med den 1 januari 2014 renoveras varje år för att uppfylla minst de minimikrav avseende energiprestanda som den har fastställt med tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU.

Takten på 3 % ska beräknas utifrån den totala golvytan i byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² vilka ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i berörda medlemsstater som den 1 januari varje år inte uppfyller de nationella minimikraven avseende energiprestanda som fastställts vid tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU. Den tröskeln ska sänkas till 250 m² från och med den 9 juli 2015.

I de fall där en medlemsstat kräver att skyldigheten att varje år renovera 3 % av den totala golvytan också ska gälla golvyta som ägs och utnyttjas av administrativa organ på en annan nivå än statliga myndigheter, ska takten på 3 % beräknas utifrån den totala golvytan i byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² samt från och med den 9 juli 2015 mer än 250 m², vilka ägs och utnyttjas av statliga myndigheter och av sådana administrativa organ i den berörda medlemsstaten som den 1 januari varje år inte uppfyller de nationella minimikraven avseende energiprestanda som fastställts vid tillämpning av artikel 4 i direktiv 2010/31/EU.

Vid genomförande av åtgärder avseende totalrenovering av statliga myndigheters byggnader i enlighet med första stycket får medlemsstaterna välja att se byggnaden som en helhet, inklusive klimatskal, utrustning, drift och underhåll.

Medlemsstaterna ska kräva att de av de statliga myndigheternas byggnader som har sämst energiprestanda prioriteras vid energieffektivitetsåtgärder, om detta är kostnadseffektivt och tekniskt genomförbart.

2. Medlemsstaterna får besluta att inte fastställa eller tillämpa de krav som avses i punkt 1 på följande kategorier av byggnader:

- a) Byggnader med officiellt skydd som del av en utvald miljö eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån efterkommande av vissa minimikrav avseende energiprestanda skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende.
- b) Byggnader som ägs av försvarsmakten eller statliga myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften, med undantag för inkvarteringsbyggnader för enskilda eller kontorsbyggnader för försvarsmakten och annan personal som är anställd av de nationella försvarsmyndigheterna.
- c) Byggnader som används för andakt och religiös verksamhet.

3. Om en medlemsstat renoverar mer än 3 % av den totala golvytan i statliga myndigheters byggnader ett visst år, får den medräkna överskottet i den årliga renoveringstakten under något av de tre föregående eller efterföljande åren.

4. Medlemsstaterna får i den årliga renoveringstakten för statliga myndigheters byggnader medräkna nybyggda byggnader som utnyttjas och ägs som ersättning för specifika byggnader som var statliga myndigheters och som rivits under något av de två föregående åren eller byggnader som har sålts, rivits eller tagits ur bruk under något av de två föregående åren på grund av intensivare användning av andra byggnader.

5. Med avseende på tillämpningen av punkt 1 ska medlemsstaterna senast den 31 december 2013 upprätta och publicera en förteckning över uppvärmda och/eller kylda statliga myndigheters byggnader med en total användbar golvyta på mer än 500 m² samt från och med den 9 juli 2015 mer än 250 m², med undantag för byggnader som undantagits på grundval av punkt 2. Förteckningen ska innehålla information om

- a) golvytan i m², och
- b) respektive byggnads energiprestanda eller relevanta energiuppgifter.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU, får medlemsstaterna välja en alternativ strategi med avseende på punkterna 1–5 i den här artikeln, genom vilken de vidtar andra kostnadseffektiva åtgärder, bland annat

totalrenoveringar och åtgärder för att få till stånd beteendeförändringar hos byggnadsanvändare, i syfte att senast 2020 i byggnader som kommer i fråga och som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter åstadkomma energibesparingar vilka som minimum motsvarar vad som krävs enligt punkt 1, rapporterat på årsbasis.

Vid tillämpningen av den alternativa strategin får medlemsstaterna uppskatta den energibesparing som skulle föräntas av punkterna 1–4 genom att använda sig av lämpliga standardvärden för energianvändningen hos statliga myndigheters referensbyggnader före och efter renovering och uppskattningar av deras byggnadsbestånds yta. Kategorierna av statliga myndigheters referensbyggnader ska vara representativa för beståndet av sådana byggnader.

De medlemsstater som väljer den alternativa strategin ska senast den 31 december 2013 anmäla till kommissionen vilka alternativa åtgärder de planerar att vidta och visa hur de kommer att uppnå motsvarande förbättring av energiprestandan i byggnaderna i de statliga myndigheternas byggnadsbestånd.

7. Medlemsstaterna ska uppmuntra offentliga organ, även på regional och lokal nivå, och offentligrättsliga organ för subventionerat boende att, med vederbörlig hänsyn tagen till deras respektive befogenheter och administrativa struktur,

- a) anta en energieffektivitetsplan, fristående eller som en del av en bredare klimat- eller miljöplan, som innehåller specifika mål och åtgärder för energibesparing och energieffektivitet, i syfte att följa den förebild som statliga myndigheters byggnader utgör, i enlighet med punkterna 1, 5 och 6,
- b) införa ett energiledningssystem, inklusive energibesiktningar, som en del av planens genomförande,
- c) om lämpligt använda sig av energitjänsteföretag och avtal om energiprestanda för att finansiera renoveringar och genomföra planer för att bibehålla eller förbättra energieffektiviteten på lång sikt.

Artikel 6

Offentliga sektorns inköp

1. Medlemsstaterna ska se till att statliga myndigheter endast köper produkter, tjänster och byggnader med hög energieffektivitetsprestanda, förutsatt att detta är förenligt med kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens i enlighet med vad som avses i bilaga III.

Den skyldighet som anges i första stycket ska gälla för avtal för offentliga organs inköp av varor, tjänster och byggnader under förutsättning att dessa avtals värde minst uppgår till de tröskelvärden som anges i artikel 7 i direktiv 2004/18/EG.

2. Den skyldighet som avses i punkt 1 ska endast gälla för försvarsmaktens kontrakt i den utsträckning som dess tillämpning inte kommer i konflikt med försvarsmaktens natur och huvudsakliga syfte. Skyldigheten ska inte tillämpas på avtal om leverans av militär utrustning enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet⁽¹⁾.

3. Medlemsstaterna ska uppmantra offentliga organ, även på regional och lokal nivå, att med vederbörlig hänsyn tagen till respektive befogenheter och administrativa struktur följa statliga myndigheters goda exempel genom att bara köpa produkter, tjänster och byggnader med hög energieffektivitetsprestanda. Medlemsstaterna ska uppmantra offentliga organ att, när de upphandlar tjänster med ett betydande energiinslag, bedöma möjligheten att ingå långsiktiga avtal om energiprestanda som ger långsiktiga energibesparingar.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 får medlemsstaterna, när det köps ett produktpaket vilket som helhet omfattas av en delegerad akt som antagits enligt direktiv 2010/30/EU, kräva att den samlade energieffektiviteten ska ha företräde framför energieffektiviteten hos enskilda produkter inom paketet, genom att köpa det produktpaket som uppfyller kriteriet att tillhöra den högsta energieffektivitetsklassen.

Artikel 7

Kvotpliktsystem för energieffektivitet

1. Varje medlemsstat ska inrätta ett kvotpliktsystem för energieffektivitet. Detta system ska säkerställa att energidistributörer och/eller företag som säljer energi i detaljistledet, som utses som kvotpliktiga parter enligt punkt 4 och som bedriver verksamhet inom de olika medlemsstaternas territorium, senast den 31 december 2020 uppnår målet med en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet, utan att detta påverkar tillämpningen av punkt 2.

Det målet ska åtminstone motsvara nya besparingar varje år från den 1 januari 2014 till och med den 31 december 2020 på 1,5 % av den energi som säljs årligen till slutanvändare från alla energidistributörer eller alla företag som säljer energi i detaljistledet, som genomsnitt för den senaste treårsperioden före den 1 januari 2013. Den energi som säljs och som används i transporter får helt eller delvis undantas vid denna beräkning.

Medlemsstaterna ska bestämma hur den beräknade mängden av sådana nya besparingar som avses i andra stycket ska fördelas över perioden.

⁽¹⁾ EUT L 216, 20.8.2009, s. 76.

2. Med förbehåll för punkt 3 får varje medlemsstat

a) använda värdena 1 % för 2014 och 2015, 1,25 % för 2016 och 2017 och 1,5 % för 2018, 2019 och 2020, vid den beräkning som krävs enligt punkt 1 första stycket,

b) vid beräkningen helt eller delvis undanta den energi som säljs och används vid sådana industriella verksamheter som förtecknas i bilaga I till direktiv 2003/87/EG,

c) låta energibesparingar som uppnås i energiomvandlings-, distributions- och överföringssektorerna, inklusive infrastruktur för effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, till följd av genomförandet av de krav som anges i artiklarna 14.4, 14.5 led b, 15.1–15.6 och 15.9 räknas som sådana energibesparingar som krävs enligt punkt 1, och

d) räkna energibesparingar till följd av nya enskilda åtgärder som genomförts sedan den 31 december 2008, som fortsätter att ha verkan 2020 och som kan mätas och verifieras, som sådana energibesparingar som avses i punkt 1.

3. Tillämpningen av punkt 2 får inte leda till en minskning på mer än 25 % av den mängd energibesparingar som avses i punkt 1. Medlemsstater som utnyttjar punkt 2 ska senast den 5 juni 2014 meddela kommissionen detta, inklusive de aspekter som förtecknas i punkt 2 som ska tillämpas och en beräkning som visar verkan på den mängd energibesparingar som avses i punkt 1.

4. Utan att det påverkar beräkningen av energibesparingar för målet i enlighet med punkt 1 andra stycket, ska varje medlemsstat, med avseende på tillämpningen av punkt 1 första stycket, på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier, utse kvotpliktiga parter bland energidistributörer och/eller företag som säljer energi i detaljistledet vilka bedriver verksamhet inom medlemsstatens territorium, och får inbegripa drivmedelsdistributörer eller drivmedelsåterförsäljare som bedriver verksamhet inom medlemsstatens territorium. Mängden energibesparingar som krävs för att fullgöra skyldigheten ska uppnås av de kvotpliktiga parterna bland slutanvändarna som på lämpligt sätt utsetts av medlemsstaten, oberoende av den beräkning som gjorts enligt punkt 1, eller, om medlemsstaterna så beslutar, med hjälp av certifierade besparingar från andra parter, i enlighet med vad som anges i punkt 7 b.

5. Medlemsstaterna ska uttrycka mängden energibesparingar som krävs av varje kvotpliktig part som antingen slutlig energianvändning eller primärenergianvändning. Den metod som väljs för att uttrycka den mängd energibesparingar som krävs ska även användas för att beräkna de besparingar som de kvotpliktiga parterna uppger. De omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV ska tillämpas.

6. Medlemsstaterna ska se till att de besparingar som följer av punkterna 1, 2 och 9 i denna artikel och artikel 20.6 beräknas i enlighet med punkterna 1 och 2 i bilaga V. De ska införa system för mätning, kontroll och verifiering, inom ramen för vilka minst en statistiskt signifikant andel och ett representativt urval av de åtgärder för förbättrad energieffektivitet som införs av de kvotpliktiga parterna verifieras. Denna mätning, kontroll och verifiering ska göras oberoende av de kvotpliktiga parterna.

7. Inom kvotpliktsystemet för energieffektivitet får medlemsstaterna

- a) inkludera krav med ett socialt mål i de besparingsskyldigheter som införs, bland annat genom att kräva att en andel energieffektivitetsåtgärder prioriteras i hushåll som påverkas av energifattigdom eller i subventionerat boende,
- b) tillåta kvotpliktiga parter att räkna med certifierade energibesparingar som uppnåtts av leverantörer av energitjänster eller andra tredje parter, inklusive i de fall där kvotpliktiga parter genom andra statligt godkända organ eller genom offentliga myndigheter, eventuellt i kombination med andra finansieringskällor, främjar åtgärder som eventuellt inbegriper formella partnerskap; om medlemsstaterna medger detta, ska de se till att det finns en godkännandeprocess som är tydlig, transparent och öppen för alla marknadsaktörer och som syftar till att minimera certifieringskostnaderna,
- c) tillåta kvotpliktiga parter att medräkna besparingar som uppnåtts under ett visst år som om de uppnåtts något av de fyra föregående eller tre följande åren.

8. Medlemsstaterna ska en gång om året publicera de energibesparingar som uppnåtts av varje kvotpliktig part eller av varje delkategori av kvotpliktiga parter och sammanlagt inom ramen för kvotpliktsystemet.

Medlemsstaterna ska se till att kvotpliktiga parter på begäran tillhandahåller

- a) aggregerad statistik över slutanvändarna (med angivande av väsentliga förändringar i tidigare tillhandahållen information), och
- b) aktuell information om slutanvändarnas användning, inklusive där så är tillämpligt användningsprofil, användarnas segmentering och geografiska lokalisering, samtidigt som integriteten och konfidentialiteten i privat eller kommersiellt känslig information upprätthålls, i enlighet med gällande unionsrätt.

En sådan begäran ska inte framställas mer än en gång per år.

9. Som ett alternativ till att inrätta ett kvotpliktsystem för energieffektivitet enligt punkt 1 får medlemsstaterna välja att

vidta andra policyåtgärder för att uppnå energibesparingar hos slutanvändarna, förutsatt att sådana policyåtgärder uppfyller de kriterier som anges i punkterna 10 och 11. De årliga nya energibesparingar som uppnås genom sådana åtgärder ska vara likvärdiga med den mängd nya energibesparingar som krävs enligt punkterna 1, 2 och 3. Under förutsättning att likvärdigheten upprätthålls får medlemsstaterna kombinera kvotpliktsystem med alternativa policyåtgärder, inbegripet nationella program för energieffektivitet.

De policyåtgärder som avses i första stycket får omfatta, men är inte begränsade till, följande policyåtgärder eller kombinationer av dessa:

- a) Energi- eller koldioxidskatter som leder till en minskad slutlig energianvändning.
- b) Finansieringssystem och finansieringsinstrument eller skatteincitament som leder till användning av energieffektiv teknik och ger minskad slutlig energianvändning.
- c) Regleringar eller frivilliga avtal som leder till användning av energieffektiv teknik och ger minskad slutlig energianvändning.
- d) Standarder och normer som syftar till att förbättra energieffektiviteten hos produkter och tjänster, inklusive byggnader och fordon, med undantag för sådana som är obligatoriska och tillämpliga i medlemsstaterna enligt unionsrätten.
- e) Energimärkningssystem, med undantag för sådana som är obligatoriska och tillämpliga i medlemsstaterna enligt unionsrätten.
- f) Yrkesutbildning och utbildning, inklusive energirådgivningsprogram, som leder till användning av energieffektiv teknik och ger en minskad slutlig energianvändning.

Medlemsstaterna ska senast den 5 december 2013 till kommissionen anmäla vilka policyåtgärder de planerar att vidta för de ändamål som avses i första stycket och i artikel 20.6, i enlighet med den ram som anges i punkt 4 i bilaga V, och visa hur de skulle uppnå den mängd besparingar som krävs. För de policyåtgärder som avses i andra stycket och i artikel 20.6, ska det i denna anmälan visas hur kriterierna i punkt 10 har uppfyllts. För andra policyåtgärder än de som avses i andra stycket eller i artikel 20.6, ska medlemsstaterna förklara hur en motsvarande nivå med avseende på besparing, övervakning och verifiering uppnås. Kommissionen får föreslå förändringar under tre månader efter anmälan.

10. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 11 ska kriterierna för de policyåtgärder som vidtas i enlighet med punkt 9 andra stycket och artikel 20.6 vara följande:

- a) I policyåtgärderna ska det föreskrivas minst två mellanliggande perioder under tiden fram till och med den 31 december 2020 och åtgärderna ska leda till att den ambitionsnivå som fastställs i punkt 1 uppnås.
- b) Ansvarsuppgifterna för varje kvotpliktig part, deltagande part eller genomförande offentlig myndighet, beroende på vad som är tillämpligt, ska definieras.
- c) De energibesparingar som ska uppnås ska fastställas på ett klart och tydligt sätt.
- d) Den mängd energibesparingar som krävs eller som ska uppnås genom policyåtgärden ska uttryckas som antingen slutlig energianvändning eller primärenergianvändning, med användning av de omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV.
- e) Energibesparingar ska beräknas med användning av de metoder och principer som anges i punkterna 1 och 2 i bilaga V.
- f) Energibesparingar ska beräknas med användning av de metoder och principer som anges i punkt 3 i bilaga V.
- g) En årlig rapport om de energibesparingar som uppnåtts ska, om det är genomförbart, lämnas av deltagande parter och göras tillgänglig för allmänheten.
- h) Övervakning av resultaten ska säkerställas och lämpliga åtgärder ska planeras om framstegen inte är tillfredsställande.
- i) Ett kontrollsystem ska införas som också inbegriper oberoende verifiering av en statistiskt signifikant andel av åtgärderna för att förbättra energieffektiviteten.
- j) Uppgifter om den årliga energibesparingstendensen ska publiceras årligen.

11. Medlemsstaterna ska se till att de skatter som avses i punkt 9 a uppfyller de kriterier som anges i punkt 10 a, b, c, d, f, h och j.

Medlemsstaterna ska se till att de regleringar och frivilliga avtal som avses i punkt 9 c uppfyller de kriterier som räknas upp i punkt 10 a, b, c, d, e, g, h, i och j.

Medlemsstaterna ska se till att övriga policyåtgärder som avses i punkt 9 andra stycket och de nationella energieffektivitetsfonder som avses i artikel 20.6 uppfyller de kriterier som räknas upp i punkt 10 a, b, c, d, e, h, i och j.

12. Medlemsstaterna ska se till att energibesparingar inte räknas dubbelt i de fall där inverkan av policyåtgärder eller enskilda åtgärder överlappar varandra.

Artikel 8

Energibesiktningar och energiledningssystem

1. Medlemsstaterna ska främja alla slutanvändares tillgång till högkvalitativa och kostnadseffektiva energibesiktningar, som

- a) utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade och/eller ackrediterade experter i enlighet med kvalificeringskriterier, eller
- b) genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning.

De energibesiktningar som avses i första stycket får göras av interna experter eller energibesiktningsmän, under förutsättning att den berörda medlemsstaten har infört ett system för kvalitetssäkring och kvalitetskontroll som i lämpliga fall kan inbegripa ett årligt slumpmässigt urval av minst en statistiskt signifikant procentandel av samtliga energibesiktningar som de gör.

I syfte att garantera en hög kvalitet på energibesiktningarna och energiledningssystemen ska medlemsstaterna fastställa transparenta och icke-diskriminerande minimikriterier för energibesiktningar med utgångspunkt i bilaga VI.

Energibesiktningarna ska inte innehålla klausuler som förhindrar att besiktningsresultat överförs till en kvalificerad/ackrediterad leverantör av energitjänster, förutsatt att kunden inte motsätter sig detta.

2. Medlemsstaterna ska utarbeta program som uppmuntrar små och medelstora företag att låta genomföra energibesiktningar och att därefter genomföra rekommendationerna från dessa besiktningar.

Medlemsstaterna får, på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier och utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten på området statligt stöd, inrätta stödprogram för små och medelstora företag, även om de har ingått frivilliga avtal, för att täcka kostnaderna för en energibesiktning och för genomförandet av ytterst kostnadseffektiva rekommendationer från energibesiktningarna, förutsatt att de föreslagna åtgärderna genomförs.

Medlemsstaterna ska uppmärksamma små och medelstora företag, bland annat genom deras respektive branschorganisationer, på konkreta exempel på hur energiledningssystem skulle kunna underlätta för deras företag. Kommissionen ska hjälpa medlemsstaterna genom att stödja utbyte av bästa praxis inom detta område.

3. Medlemsstaterna ska också utarbeta program för att höja medvetenheten bland hushåll om fördelarna med sådana besiktningar genom lämpliga rådgivningstjänster.

Medlemsstaterna ska uppmuntra yrkesutbildningsprogram för kvalificering av energibesiktningsmän för att underlätta tillräcklig tillgång på experter.

4. Medlemsstaterna ska se till att företag som inte är små eller medelstora företag blir föremål för en oberoende och kostnadseffektiv energibesiktning som görs av en kvalificerad och/eller ackrediterad expert eller som genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning senast den 5 december 2015 och minst vart fjärde år efter den föregående energibesiktningen.

5. Energibesiktningar ska anses uppfylla kraven i punkt 4 om de är utförda på ett oberoende sätt, på grundval av minimikriterier som baseras på bilaga VI, och genomförs i enlighet med frivilliga avtal mellan intresseorganisationer och ett organ som utsetts och övervakas av den berörda medlemsstaten, eller av andra organ till vilka de behöriga myndigheterna har delegerat ansvaret i fråga eller av kommissionen.

Tillträde för marknadsaktörer som erbjuder energitjänster ska baseras på transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

6. Företag som inte är små eller medelstora företag och som tillämpar ett energiledningssystem eller miljöförvaltningssystem och som certifierats av ett oberoende organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder, ska undantas från kraven i punkt 4, förutsatt att medlemsstaterna säkerställer att det berörda förvaltningssystemet inbegriper en energibesiktning på grundval av minimikriterier som baseras på bilaga VI.

7. Energibesiktningar kan vara fristående eller utgöra en del av en bredare miljörevision. Medlemsstaterna får kräva att det i energibesiktningen ska ingå en bedömning av den tekniska och ekonomiska genomförbarheten när det gäller anslutning till ett befintligt eller planerat nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

Utan att det påverkar unionsrätten på området statligt stöd får medlemsstaterna genomföra incitament- och stödprogram för genomförande av rekommendationer från energibesiktningar och liknande åtgärder.

Artikel 9

Mätning

1. Medlemsstaterna ska se till att slutanvändare av el, naturgas, fjärrvärme, fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar, har individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar slutanvändarens faktiska energianvändning och ger information om faktisk användningstid.

En sådan individuell mätare till konkurrenskraftigt pris ska alltid tillhandahållas när:

- a) en befintlig mätare byts ut, förutsatt att detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt i förhållande till den beräknade sparpotentialen på lång sikt,
- b) när en ny inkoppling görs i en ny byggnad eller större renoveringar genomförs, enligt direktiv 2010/31/EU.

2. När och i den utsträckning som medlemsstaterna genomför system för smarta mätare och inför smarta mätare för naturgas och/eller el i enlighet med direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG

- a) ska de se till att systemen av mätare ger slutanvändarna information om den faktiska tidpunkten för användningen och att fullständig hänsyn tas till energieffektivitetsmålen och fördelarna för slutanvändarna när mätarnas minimifunktioner och marknadsaktörernas skyldigheter fastställs,
- b) ska de se till att smarta mätare liksom dataöverföringen görs på ett säkert sätt och att slutanvändarnas integritet respekteras, i överensstämmelse med unionens lagstiftning om uppgifts- och integritetsskydd,
- c) ska de när det gäller el, och om slutanvändaren så begär, kräva att mätaroperatörerna ser till att mätaren eller mätarna kan redovisa den el som tillförs nätet från slutanvändarens lokaler,
- d) ska de, om slutanvändarna så begär, se till att mätuppgifter avseende deras inmatningar och uttag av el görs tillgängliga för dem eller för en tredje part som agerar på slutanvändarens vägnar i ett lättbegripligt format som de kan använda för att jämföra avtal på likartade grunder,
- e) ska de kräva att kunderna får lämplig rådgivning och information i samband med installationen av smarta mätare, särskilt om hela den potential som de smarta mätarna rymmer i fråga om mätaravläsning och övervakning av energianvändningen.

3. När en byggnad försörjs med värme och kyla eller varmvatten från ett fjärrvärmenät eller från en central källa som försörjer flera byggnader, ska en värme- eller varmvattenmätare installeras vid värmeväxlaren eller leveranspunkten.

I flerfamiljshus och byggnader med flera användningsområden som har en central värme-/kylkälla, eller som försörjs från ett fjärrvärmenät eller från en central källa som försörjer flera byggnader, ska individuella mätare senast den 31 december 2016 också ha installerats för att mäta användningen av värme eller kyla eller varmvatten i varje enhet, när detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt. När användning av individuella mätare inte är tekniskt genomförbar eller kostnadseffektiv för värmemätning, ska individuella värmekostnadsfördelare användas för att mäta användningen i respektive radiator, om inte medlemsstaten i fråga visar att det inte skulle vara kostnadseffektivt att installera sådana värmekostnadsfördelare. I dessa fall får alternativa kostnadseffektiva metoder för mätning av användningen övervägas.

För flerfamiljshus som försörjs med fjärrvärme eller fjärrkyla, eller där gemensamma värme- eller kylsystem för sådana hus dominerar, får medlemsstaterna införa transparenta regler för fördelningen av kostnaden för värme- eller varmvattenanvändningen i sådana byggnader, för att säkerställa öppenhet och insyn samt korrekt redovisning av individuell förbrukning. Sådana regler ska, där det är lämpligt, inkludera riktlinjer för fördelningen av kostnaderna för värme- och/eller varmvattenanvändningen enligt följande:

- a) Varmvatten för hushållsbruk.
- b) Värme från byggnadsinstallationer och för uppvärmning av gemensamma ytor (trappuppgångar och korridorer med radiatorer).
- c) Uppvärmning av lägenheter.

Artikel 10

Faktureringsinformation

1. När slutanvändarna inte har smarta mätare som avses i direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG ska medlemsstaterna, senast den 31 december 2014, säkerställa korrekt faktureringsinformation baserad på faktisk användning i enlighet med punkt 1.1 i bilaga VII, för alla sektorer som omfattas av detta direktiv, däribland energidistributörer, systemansvariga för distributionsystem och företag som säljer energi i detaljistledet, i de fall där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart.

Denna skyldighet kan fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning där slutanvändarna meddelar energileverantören avläsningar från sin mätare. Faktureringen ska inte baseras på uppskattad användning eller en schablonavgift, annat än när slutanvändaren inte har uppgett någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.

2. Mätare som installerats i enlighet med direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG ska möjliggöra korrekt faktureringsinformation grundad på faktisk användning. Medlemsstaterna ska se till att slutanvändarna på ett enkelt sätt kan få tillgång till kompletterande information om historisk användning som möjliggör detaljerad kontroll.

Kompletterande information om historisk användning ska innefatta följande:

- a) Samlade uppgifter avseende en period som minst omfattar de senaste tre åren eller den period som föregick leveranskontraktets löptid, om denna är kortare. Dessa uppgifter ska motsvara de intervaller för vilka frekvent faktureringsinformation har framställts.
- b) Detaljerade uppgifter om tidpunkt för användningen per dag, vecka, månad och år. Dessa uppgifter ska göras tillgängliga för slutanvändaren via internet eller mätarens gränssnitt för en period som minst omfattar 24 föregående månader eller den period som föregick leveranskontraktets löptid, om denna är kortare.

3. Oberoende av om smarta mätare installerats eller inte

- a) ska medlemsstaterna kräva att informationen på slutanvändarens energifaktura och historiska användning, i den utsträckning sådan information finns tillgänglig, på slutanvändarens begäran görs tillgänglig för en av denne utsedd leverantör av energitjänster,
- b) ska medlemsstaterna se till att slutanvändaren kan välja elektronisk faktureringsinformation och e-faktura och att de får en klar och tydlig förklaring på hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturorna inte är grundade på faktisk användning,
- c) ska medlemsstaterna se till att lämplig information görs tillgänglig med fakturan som ger slutanvändarna en heltäckande redovisning av de aktuella energikostnaderna, i enlighet med bilaga VII,
- d) får medlemsstaterna föreskriva att informationen i dessa fakturor, på slutanvändarens begäran, inte ska anses utgöra en betalningsbegäran; i sådana fall ska medlemsstaterna se till att leverantörer av energikällor erbjuder flexibla förfaranden för faktiska betalningar,
- e) ska medlemsstaterna kräva att slutanvändaren på begäran snabbt och på ett lättbegripligt sätt ges information som gör att avtal kan jämföras på likvärdig grund.

Artikel 11

Kostnad för tillgång till mätar- och faktureringsinformation

1. Medlemsstaterna ska se till att slutanvändarna får alla sina fakturor och faktureringsinformation om energianvändning utan kostnad och att slutanvändarna kostnadsfritt och på lämpligt sätt även kan få tillgång till uppgifter om sin användning.

2. Trots vad som sägs i punkt 1 ska fördelningen av kostnaderna för faktureringsinformationen om den individuella användningen av värme och kyla i flerfamiljshus och byggnader med flera användningsområden enligt artikel 9.3 göras utan vinstsyfte. Kostnader som härrör från överlåtandet av denna uppgift till en tredje part, till exempel en tjänsteleverantör eller den lokala energileverantören, inklusive mätning, fördelning och redovisning avseende faktisk individuell användning i sådana byggnader, får överföras till slutanvändarna, om dessa kostnader är rimliga.

Artikel 12

Program för användarupplysning och ökad användarmakt

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att främja och möjliggöra att små energianvändare, däribland hushållskunder, använder energi på ett effektivt sätt. Dessa åtgärder får ingå i en nationell strategi.

2. Med avseende på tillämpningen av punkt 1 ska dessa åtgärder omfatta en eller flera av de aspekter som anges i led a eller b:

- a) En rad instrument och politiska åtgärder som ska främja ett förändrat beteende, som får omfatta
 - i) skatteincitament,
 - ii) tillgång till finansiering, bidrag eller subventioner,
 - iii) informationsspridning,
 - iv) projektmodeller,
 - v) aktiviteter på arbetsplatsen.
- b) Olika sätt att engagera användare och användarorganisationer vid installationer av smarta mätare genom kommunikation om
 - i) kostnadseffektiva förändringar i fråga om energianvändning som är lätta att genomföra,
 - ii) information om energieffektivitetsåtgärder.

Artikel 13

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelse av de nationella bestämmelser som antas i enlighet med artiklarna 7–11 och 18.3, och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den 5 juni 2014 och utan dröjsmål till kommissionen anmäla eventuella senare ändringar som påverkar dem.

KAPITEL III

EFFEKTIV ENERGIFÖRSÖRJNING

Artikel 14

Främjande av effektiv värme och kyla

1. Senast den 31 december 2015 ska medlemsstaterna genomföra och anmäla till kommissionen en heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, som innehåller de upplysningar som anges i bilaga VIII. Om de redan har genomfört en likvärdig bedömning ska de anmäla detta till kommissionen.

I den heltäckande bedömningen ska fullständig hänsyn tas till den analys av den nationella potentialen för högeffektiv kraftvärme som genomförts enligt direktiv 2004/8/EG.

På kommissionens begäran ska bedömningen uppdateras och anmälas till kommissionen vart femte år. Kommissionen ska framställa en sådan begäran minst ett år före utsatt datum.

2. Medlemsstaterna ska anta strategier som uppmuntrar till att i beräkningen på lokal och regional nivå vederbörligen beakta potentialen för användning av effektiva värme- och kylsystem, i synnerhet sådana som använder sig av högeffektiv kraftvärme. Potentialen för framväxande lokala och regionala värmemarknader ska tas med i beräkningen.

3. Vid den bedömning som avses i punkt 1 ska medlemsstaterna för det egna territoriet utföra en kostnads–nyttoanalys som grundar sig på klimatförhållanden, ekonomisk genomförbarhet och teknisk lämplighet i enlighet med del 1 i bilaga IX. Kostnads–nyttoanalysen ska kunna underlätta kartläggningen och genomförandet av de mest resurs- och kostnadseffektiva lösningarna för att tillgodose behoven av värme och kyla. Kostnads–nyttoanalysen kan ingå i en miljöbedömning enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan⁽¹⁾.

4. Om det av den bedömning som avses i punkt 1 och den analys som avses i punkt 3 framgår att det finns potential för tillämpning av högeffektiv kraftvärme och/eller effektiv fjärrvärme och fjärrkyla där fördelarna är större än kostnaderna, ska medlemsstaterna vidta adekvata åtgärder för utveckling av en effektiv infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla och/eller för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användningen av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor i enlighet med punkterna 1, 5 och 7.

Om det av den bedömning som avses i punkt 1 och den analys som avses i punkt 3 inte framgår att det finns en potential vars fördelar är större än kostnaderna, inbegripet de administrativa kostnaderna för utförandet av den kostnads–nyttoanalys som avses i punkt 5, får den berörda medlemsstaten undanta anläggningar från kraven i denna punkt.

5. Medlemsstaterna ska se till att en kostnads–nyttoanalys i enlighet med del 2 i bilaga IX utförs efter den 5 juni 2014 när

- a) en ny termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW planeras, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmearläggning,

⁽¹⁾ EGT L 197, 21.7.2001, s. 30.

- b) en befintlig termisk elproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW genomgår omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att omvandla den till en högeffektiv kraftvärmeanläggning,
- c) en industrianläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW som genererar spillvärme vid en lämplig temperaturnivå planeras eller genomgår en omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan, inklusive genom kraftvärme, och med att ansluta den anläggningen till ett nät för fjärrvärme och fjärrkyla,
- d) ett nytt nät för fjärrvärme och fjärrkyla planeras eller, inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 MW planeras, eller en sådan befintlig anläggning ska genomgå en omfattande uppgradering, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

Installation av utrustning avsedd för avskiljning av koldioxid som produceras av en förbränningsanläggning inför dess geologiska lagring i enlighet med bestämmelserna i direktiv 2009/31/EG, ska inte betraktas som uppgradering med avseende på tillämpningen av leden b, c och d i denna punkt.

Medlemsstaterna får kräva att den kostnads-nyttoanalys som avses i leden c och d ska genomföras i samarbete med de företag som ansvarar för driften av näten för fjärrvärme och fjärrkyla.

6. Medlemsstater får från punkt 5 undanta

- a) de toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år, baserat på ett kontrollförfarande som medlemsstaterna fastställt i syfte att se till att detta undantagskriterium uppfylls,
- b) kärnkraftsanläggningar,
- c) anläggningar som behöver vara placerade nära en geologisk lagringsplats som godkänts inom ramen för direktiv 2009/31/EG.

Medlemsstaterna får också fastställa tröskelvärden, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avstånden mellan industrianläggningar och fjärrvärmenäten, i syfte att undanta enskilda anläggningar från bestämmelserna i punkt 5 c och d.

Medlemsstaterna ska anmäla undantag som beslutats enligt denna punkt till kommissionen senast den 31 december 2013, och därefter alla senare ändringar av dem.

7. Medlemsstaterna ska besluta om de tillståndskriterier som avses i artikel 7 i direktiv 2009/72/EG eller motsvarande kriterier i syfte att

- a) beakta resultatet av den heltäckande bedömning som avses i punkt 1,
- b) säkerställa att kraven i punkt 5 uppfylls, och
- c) beakta resultatet av den kostnads-nyttoanalys som avses i punkt 5.

8. Medlemsstaterna får undanta enskilda anläggningar från kravet att, i enlighet med de tillståndskriterier och motsvarande kriterier som avses i punkt 7, genomföra alternativ vars fördelar är större än kostnaderna, om det finns tvingande rättsliga, äganderättsliga eller ekonomiska skäl till detta. I dessa fall ska de berörda medlemsstaterna förelägga kommissionen en motiverad anmälan av sitt beslut inom tre månader efter att ha fattat det.

9. Punkterna 5, 6, 7 och 8 i denna artikel ska tillämpas på anläggningar som omfattas av direktiv 2010/75/EU, utan att detta påverkar tillämpningen av kraven i det direktivet.

10. På grundval av de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som avses i led f i bilaga II ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget till el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan garanteras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av varje medlemsstat. De ska se till att ursprungsgaranti uppfyller kraven och innehåller åtminstone den information som anges i bilaga X. Medlemsstaterna ska ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier, uteslutande som bevis på informationen som avses i denna punkt. Vägran att erkänna en ursprungsgaranti som sådant bevis, i synnerhet av skäl som handlar om förebyggande av bedrägeri, måste baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Medlemsstater ska anmäla sådan vägran till kommissionen och ange skälen. Om en part vägrar att erkänna en ursprungsgaranti får kommissionen anta ett beslut som tvingar den vägrande parten att erkänna den, i synnerhet när det gäller de objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier på vilka ett sådant erkännande baseras.

Kommissionen ska bemyndigas att se över, genom delegerade akter i enlighet med artikel 23 i detta direktiv, de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som fastställs i kommissionens genomförandebeslut 2011/877/EU⁽¹⁾ på grundval av direktiv 2004/8/EG senast den 31 december 2014.

⁽¹⁾ EUT L 343, 23.12.2011, s. 91.

11. Medlemsstaterna ska se till att allt tillgängligt stöd för kraftvärme är förenat med villkoret att elproduktionen har sitt ursprung i högeffektiv kraftvärme och att spillvärmen används effektivt för att uppnå primärenergibesparingar. Offentligt stöd till kraftvärme och fjärrvärmeproduktion och fjärrvärmenät ska omfattas av regler för statligt stöd, om så är tillämpligt.

Artikel 15

Omvandling, överföring och distribution av energi

1. Medlemsstaterna ska se till att nationella energitillsynsmyndigheter fäster tillräcklig uppmärksamhet vid energieffektivitet när de genomför sina tillsynsuppgifter enligt direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG avseende sina beslut om driften av gas- och elinfrastruktur.

Medlemsstaterna ska i synnerhet se till att nationella energitillsynsmyndigheter, genom att utarbeta nättariffer och regleringar, inom ramen för direktiv 2009/72/EG och med beaktande av kostnaderna och fördelarna med varje åtgärd, ger incitament för nätoperatörer att göra systemtjänster tillgängliga för nätanvändare som gör det möjligt för dem att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet i samband med den fortsatta idriftsättningen av smarta nät.

Dessa systemtjänster får fastställas av den systemansvarige och får inte påverka systemets säkerhet negativt.

På elområdet ska medlemsstaterna se till att nätregleringen och nättariffer uppfyller kriterierna i bilaga XI, med hänsyn tagen till de riktlinjer och koder som utarbetats enligt förordning (EG) nr 714/2009.

2. Medlemsstaterna ska senast den 30 juni 2015 se till att

- a) energieffektivitetspotentialen för deras infrastruktur för gas och el bedöms, särskilt rörande överföring, distribution, belastningsstyrning och interoperabilitet, samt anslutning till energiproduktionsanläggningar, inbegripet möjligheter för mikrogeneratorer att få tillträde,
- b) konkreta åtgärder och investeringar identifieras för införandet av kostnadseffektiva förbättringar av energieffektiviteten i nätinfrastrukturen, med en tidtabell för införandet.

3. Medlemsstaterna får tillåta komponenter i system och tariffstrukturer med ett socialt syfte för nätbunden energiöverföring och distribution, förutsatt att de störande effekterna på överförings- och distributionssystem hålls på ett nödvändigt minimum och inte är oproportionerliga mot det sociala syftet.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa avlägsnandet av sådana incitament i överförings- och distributionstariffer som inverkar menligt på den totala effektiviteten (inklusive energieffektivitet) i framställningen av, överföringen av, distributionen av och försörjningen med el, eller incitament som kan hämma deltagande av laststyrning i samband med balanseringstjänster och upphandlingen av tilläggstjänster. Medlemsstaterna ska se till att nätoperatörerna ges incitament att förbättra effektiviteten i fråga om infrastrukturens utformning och drift och, inom ramen för direktiv 2009/72/EG, att tariffer gör det möjligt för leverantörerna att förbättra användarnas deltagande i systemens effektivitet, inklusive aktivering av laststyrning beroende på de nationella omständigheterna.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16.2 i direktiv 2009/28/EG och med beaktande av artikel 15 i direktiv 2009/72/EG och behovet av att säkerställa värmeförsörjningens kontinuitet, ska medlemsstaterna med förbehåll för kraven rörande upprätthållande av nätets tillförlitlighet och säkerhet och på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av behöriga nationella myndigheter, se till att systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem när de ansvarar för utleveransen av elproduktionsanläggningar inom deras territorium

- a) garanterar överföring och distribution av el från högeffektiv kraftvärme,
- b) tillhandahåller prioriterad eller garanterad tillgång till nätet för el från högeffektiv kraftvärme,
- c) vid utleverans av el prioriterar el från högeffektiv kraftvärme, i den mån en säker drift av det nationella elsystemet medger detta.

Medlemsstaterna ska se till att bestämmelser som avser rangordningen av de olika prioriteringar avseende tillgång och utleverans som görs inom deras elsystem tydligt förklaras i detalj och offentliggörs. När medlemsstaterna ger prioriterad tillgång eller utleverans för högeffektiv kraftvärme får de fastställa rangordningar mellan, och inom olika typer av, förnybar energi och högeffektiv kraftvärme, och de ska under alla omständigheter se till att den prioriterade tillgången eller utleveransen för energi från variabla förnybara energikällor inte hindras.

Utöver de skyldigheter som fastställs i första stycket ska systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem uppfylla kraven i bilaga XII.

Medlemsstaterna får i synnerhet underlätta anslutningen till nät-systemet av el som producerats från högeffektiv kraftvärme från småskalig kraftvärme och mikrokraftvärmepannor. Medlemsstaterna ska när så är lämpligt vidta åtgärder för att uppmuntra nätverksoperatörer att anta en enkel "installations- och informationsprocess" för installationen av mikrokraftvärmepannor för att förenkla och förkorta tillståndsförfarandet för privatpersoner och installatörer.

6. Om inte annat följer av kraven rörande upprätthållande av nätets tillförlitlighet och säkerhet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att, då detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart med tanke på driftssättet för den högeffektiva kraftvärmeanläggningen, säkerställa att operatörer av högeffektiv kraftvärme kan erbjuda balanseringstjänster och andra driftstjänster till systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem. Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska se till att sådana tjänster ingår som en del av en anbudsprocess för tjänster som är transparent, icke-diskriminerande och öppen för granskning.

När det är lämpligt får medlemsstaterna kräva att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem uppmuntrar till placering av högeffektiv kraftvärme nära områden med efterfrågan genom att sänka anslutnings- och systemanvändningsavgifterna.

7. Medlemsstaterna får tillåta att producenter av el från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till nätet använder ett anbuds-förfarande för anslutningsarbetet.

8. Medlemsstaterna ska se till att nationella energitillsynsmyndigheter uppmuntrar resurser på efterfrågesidan, såsom laststyrning, att delta vid sidan av försörjning på grossist- och detaljmarknader.

Med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen, ska medlemsstaterna se till att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, genom att uppfylla kraven för balanserings- och tilläggstjänster, behandlar leverantörer av laststyrning, inbegripet aggregatorer, på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av deras tekniska resurser.

Med förbehåll för tekniska begränsningar som är förenade med nätförvaltningen, ska medlemsstaterna främja tillgång till och deltagande av laststyrning på marknader för balanserings- och reservsystem samt andra systemtjänster, bland annat genom att kräva att nationella tillsynsmyndigheter eller, när så krävs enligt deras tillsynssystem, systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem i nära samarbete med tjänsteleverantörer på efterfrågesidan och användare, för att fastställa tekniska villkor för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska kraven för dessa marknader och laststyrningsresurserna. Sådana specifikationer ska inkludera deltagande av aggregatorer.

9. I samband med rapporteringen enligt direktiv 2010/75/EU, och utan att det påverkar tillämpningen av arti-

kel 9.2, ska medlemsstaterna överväga att ta med information om energieffektivitetsnivåer för bränsleförbränningsanläggningar med en total installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer, med bakgrund av relevant bästa tillgängliga teknik som utarbetats i överensstämmelse med direktiv 2010/75/EU och Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/1/EG av den 15 januari 2008 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa förorening (¹).

Medlemsstater får uppmuntra operatörer av anläggningar som avses i första stycket att förbättra sin årliga genomsnittliga nettodriftsverkningsgrad.

KAPITEL IV

HORISONTELLA BESTÄMMELSER

Artikel 16

Tillgängliga kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem

1. Om en medlemsstat anser att den nationella nivån av teknisk kompetens, objektivitet och tillförlitlighet är otillräcklig ska den se till att det senast den 31 december 2014 finns certifierings- och/eller ackrediteringssystem och/eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet, när så är nödvändigt, lämpliga utbildningsprogram, som görs eller är tillgängliga för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar, energiansvariga och installatörer av energirelaterade byggnadselement enligt definitionen i artikel 2.9 i direktiv 2010/31/EU.

2. Medlemsstaterna ska se till att de system som avses i punkt 1 tillhandahåller transparens för användarna, är pålitliga och bidrar till nationella energieffektivitetsmål.

3. Medlemsstaterna ska göra de certifierings- och/eller ackrediteringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem som avses i punkt 1 tillgängliga för allmänheten och samarbeta sinsemellan och med kommissionen när det gäller jämförelser mellan och erkännande av systemen.

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att göra användarna uppmärksamma på att kvalificerings- och/eller certifieringssystem finns tillgängliga i enlighet med artikel 18.1.

Artikel 17

Information och utbildning

1. Medlemsstaterna ska se till att informationen om tillgängliga energieffektivitetsmekanismer och de finansiella och rättsliga ramarna tydligt redovisas och på bred front sprids till alla berörda marknadsaktörer, som användare, konstruktörer, arkitekter, ingenjörer, miljörevisorer, energibesiktningmän och installatörer av byggnadselement enligt definitionen i direktiv 2010/31/EU.

Medlemsstaterna ska uppmuntra tillhandahållandet av information till banker och andra finansinstitut om möjligheter att delta, också genom att skapa offentlig-privata partnerskap, i finansieringen av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.

(¹) EUT L 24, 29.1.2008, s. 8.

2. Medlemsstaterna ska skapa lämpliga förutsättningar för marknadsaktörer att tillhandahålla adekvat och riktad information samt rådgivning till energianvändare om energieffektivitet.

3. Kommissionen ska se över effekterna av sina åtgärder för att stödja utvecklingen av plattformar som bland annat omfattar de europeiska arbetsmarknadsparternas organ i främjandet av utbildningsprogram för energieffektivitet, och ska vid behov föreslå ytterligare åtgärder. Kommissionen ska uppmuntra de europeiska arbetsmarknadsparterna i deras diskussioner om energieffektivitet.

4. Medlemsstaterna ska, med deltagande av berörda aktörer, däribland lokala och regionala myndigheter, främja lämpliga initiativ för information, ökad medvetenhet och utbildning för att informera medborgarna om fördelarna med och de praktiska detaljerna kring åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.

5. Kommissionen ska främja utbyte och allmän spridning av information om de bästa energisparmetoderna i medlemsstaterna.

Artikel 18

Energitjänster

1. Medlemsstaterna ska främja energitjänstemarknaden och små och medelstora företags tillgång till denna marknad genom att

- a) sprida tydlig och lättillgänglig information om
 - i) tillgängliga energitjänsteavtal och klausuler som bör ingå i ett sådant kontrakt för att garantera energibesparingar och slutanvändares rättigheter,
 - ii) finansiella instrument, incitament, bidrag och lån till stöd för projekt inom området energieffektivisering,
- b) uppmuntra utvecklingen av kvalitetsmärkningar, bland annat från branschorganisationers sida,
- c) tillgängliggöra för allmänheten och regelbundet uppdatera en förteckning över tillgängliga leverantörer av energitjänster som är kvalificerade och/eller certifierade, och deras kvalifikationer och/eller certifieringar i enlighet med artikel 16, eller tillhandahålla ett gränssnitt där leverantörer av energitjänster kan ge information,
- d) stödja den offentliga sektorn när det gäller att gå igenom erbjudanden om tjänster, särskilt för renovering av byggnader genom att
 - i) tillhandahålla modeller för avtal om energiprestanda som innehåller åtminstone de punkter som räknas upp i bilaga XIII,
 - ii) tillhandahålla information om bästa praxis för avtal om energiprestanda, inbegripet en kostnads-nyttoanalys med ett livscykelräkande, om sådan finns tillgänglig,

e) tillhandahålla en kvalitativ översyn inom ramen för den nationella handlingsplanen för energieffektivitet med avseende på den nuvarande och framtida utvecklingen av energitjänstemarknaden.

2. Medlemsstaterna ska ge stöd så att marknaden för energitjänster fungerar på ett korrekt sätt, om så är lämpligt genom att

- a) fastställa och offentliggöra kontaktpunkter där slutanvändare kan få den information som avses i punkt 1,
- b) vid behov vidta åtgärder för att avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra modeller för energieffektivitetstjänster för identifiering och/eller genomförande av energibesparingsåtgärder,
- c) överväga att inrätta eller utse en oberoende mekanism, till exempel en ombudsman, för att säkerställa effektiv hantering av klagomål och utomrättsliga uppgörelser av tvister som uppstått till följd av energitjänsteavtal,
- d) ge oberoende mellanhänder på marknaden möjlighet att medverka till att stimulera marknadsutveckling på efterfråge- och tillgångssidan.

3. Medlemsstaterna ska se till att energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet, avhåller sig från aktiviteter som kan hindra efterfrågan på och leveransen av energitjänster eller andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, eller hindra utvecklingen av marknader för sådana tjänster eller åtgärder, däribland att stänga marknaden för konkurrenter eller missbruka en dominerande ställning.

Artikel 19

Andra åtgärder för att främja energieffektivitet

1. Medlemsstaterna ska utvärdera och, om nödvändigt, vidta lämpliga åtgärder för att undanröja regleringsmässiga och icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering, utan att det påverkar de grundläggande principerna om medlemsstaternas förmogenhetsrätt och hyreslagstiftning, särskilt när det gäller

- a) uppdelningen av incitament mellan ägaren och hyresgästen till en byggnad eller mellan ägare, i syfte att säkerställa att parterna inte avskräcks från att göra effektivitetshöjande investeringar som de annars skulle ha gjort på grund av att de inte individuellt kommer att erhålla de fullständiga fördelarna, eller på grund av att det saknas regler för uppdelning av kostnader och fördelar mellan dem, inbegripet nationella regler och åtgärder som reglerar beslutsprocesser i andelsägd egendom,

- b) föreskrifter i lagar och andra författningar samt administrativ praxis, rörande offentliga inköp samt årsbudgetar och redovisning, i syfte att säkerställa att enskilda offentliga organ inte avskräcks från att göra investeringar som ska förbättra energieffektivitet och minimera förväntade livscykelkostnader och från att långsiktigt använda avtal om energiprestanda och avtal om andra externa finansieringsmekanismer.

Sådana åtgärder för att avlägsna hinder kan innefatta tillhandahållande av incitament, upphävande eller ändring av tillämpliga föreskrifter i lagar och andra författningar, antagande av riktlinjer och tolkningsmeddelanden eller förenkling av administrativa förfaranden. Åtgärderna kan kombineras med tillhandahållande av utbildning samt specifik information om och tekniskt stöd för energieffektivitet.

2. Den utvärdering av hinder och åtgärder som avses i punkt 1 ska anmälas till kommissionen i den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet som avses i artikel 24.2. Kommissionen ska uppmuntra spridande av nationell bästa praxis i detta avseende.

Artikel 20

Nationell energieffektivitetsfond, finansiering och tekniskt stöd

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska medlemsstaterna underlätta inrättandet av finansieringsmekanismer eller använda befintliga sådana för åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i syfte att maximera fördelarna med flerdubbla finansieringsflöden.

2. Kommissionen ska, om så är lämpligt, direkt eller genom de europeiska finansinstituten, bistå medlemsstaterna med att inrätta finansieringsmekanismer och system för tekniskt stöd i syfte att öka energieffektiviteten i olika sektorer.

3. Kommissionen ska underlätta utbyte av bästa praxis mellan de behöriga nationella eller regionala myndigheterna eller organen, till exempel genom årliga möten för tillsynsorganen, offentliga databaser med uppgifter om hur medlemsstaterna genomfört åtgärderna och jämförelse mellan olika länder.

4. Medlemsstaterna får inrätta en nationell energieffektivitetsfond. Syftet med denna fond ska vara att ge stöd till nationella energieffektivitetsinitiativ.

5. Medlemsstaterna får tillåta att skyldigheterna enligt artikel 5.1 uppfylls genom årliga bidrag till den nationella energieffektivitetsfonden till ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att kvotpliktiga parter kan fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 7.1 genom att årligen till

den nationella energieffektivitetsfonden betala ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter.

7. Medlemsstaterna får utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG för utvecklingen av innovativa finansieringsmekanismer som ska förverkliga det mål som anges i artikel 5 om att förbättra energiprestandan i byggnader.

Artikel 21

Omvandlingsfaktorer

Vid jämförelse av energibesparingar och omvandling till en jämförbar enhet ska de omvandlingsfaktorer som anges i bilaga IV gälla, om inte användning av andra omvandlingsfaktorer kan motiveras.

KAPITEL V

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 22

Delegerade akter

1. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 för att se över de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som avses i artikel 14.10 andra stycket.

2. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 för att anpassa värdena, beräkningsmetoderna, standardkoefficienten för primärenergi och kraven i bilagorna I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X och XII till de tekniska framstegen.

Artikel 23

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 22 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 4 december 2012.

3. Den delegering av befogenheter som avses i artikel 22 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av de delegerade akter som redan trätt i kraft.

4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

5. En delegerad akt som antas enligt artikel 22 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 24

Översyn och övervakning av genomförandet

1. Senast den 30 april varje år från och med 2013 ska medlemsstaterna rapportera om framstegen när det gäller att nå de nationella energieffektivitetsmålen, i enlighet med del 1 i bilaga XIV. Rapporten får ingå i de nationella reformprogram som avses i rådets rekommendation 2010/410/EU av den 13 juli 2010 om allmänna riktlinjer för medlemsstaternas och unionens ekonomiska politik⁽¹⁾.

2. Senast den 30 april 2014, och vart tredje år därefter, ska medlemsstaterna lämna in nationella handlingsplaner för energieffektivitet. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska omfatta betydande åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och förväntade och/eller uppnådda energibesparingar, inklusive sådana vid leverans, överföring och distribution av energi, och slutanvändning av energi i syfte att uppnå de nationella energieffektivitetsmål som avses i artikel 3.1. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska kompletteras med uppdaterade uppskattningar av den förväntade totala primärenergianvändningen 2020, samt en uppskattning av nivån på primärenergianvändningen i de sektorer som anges i del 1 i bilaga XIV.

Kommissionen ska senast den 31 december 2012 tillhandahålla en mall som riktlinje för de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet. Denna mall ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 26.2. De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska åtminstone innefatta den information som anges i bilaga XIV.

3. Kommissionen ska utvärdera årsrapporterna och de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet och bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna gjort framsteg när det gäller att uppnå de nationella energieffektivitetsmålen som krävs enligt artikel 3.1 och för genomförandet av detta direktiv. Kommissionen ska lämna sin bedömning till Europaparlamentet och rådet. På grundval av sin bedömning av rapporterna och de

nationella handlingsplanerna för energieffektivitet får kommissionen utfärda rekommendationer till medlemsstaterna.

4. Kommissionen ska övervaka hur genomförandet av detta direktiv påverkar dels direktiven 2003/87/EG, 2009/28/EG och 2010/31/EU samt beslut nr 406/2009/EG, dels industrisektorerna, särskilt de som löper betydande risk för koldioxidläckage i enlighet med beslut 2010/2/EU.

5. Kommissionen ska se över det fortsatta behovet av möjligheten till undantag enligt artikel 14.6 för första gången vid bedömningen av den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet och därefter vart tredje år. I de fall där översynen visar att något av kriterierna för dessa undantag inte längre kan motiveras med hänsyn tagen till tillgången till värmelast och faktiska driftsvillkor för de undantagna anläggningarna ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder.

6. Före den 30 april varje år ska medlemsstaterna till kommissionen lämna statistik över nationell el- och värmeproduktion från hög- och lågeffektiv kraftvärme, i enlighet med den metod som anges i bilaga I, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen. De ska också lämna årsstatistik för värme- och elproduktion från kraftvärme samt bränslen för kraftvärme, och för fjärrvärme- och fjärrkylproduktionen och fjärrvärme- och fjärrkylkapaciteten, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen och värme- och elkapaciteten. Medlemsstaterna ska lämna statistik om primärenergibesparingar som uppnåtts genom användning av kraftvärme i enlighet med den metod som anges i bilaga II.

7. Senast den 30 juni 2014 ska kommissionen översända den bedömning som avses i artikel 3.2 till Europaparlamentet och rådet, vid behov åtföljt av förslag till ytterligare åtgärder.

8. Kommissionen ska se över effektiviteten av genomförandet av artikel 6 senast den 5 december 2015 med beaktande av kraven i direktiv 2004/18/EG och översända en rapport till Europaparlamentet och rådet. Rapporten ska, om så är lämpligt, åtföljas av förslag till ytterligare åtgärder.

9. Senast den 30 juni 2016 ska kommissionen översända en rapport till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av artikel 7. Rapporten ska, om så är lämpligt, åtföljas av ett lagförslag med ett eller flera av följande syften:

- a) Att ändra det slutdatum som fastställs i artikel 7.1.
- b) Att se över de krav som fastställs i artikel 7.1, 7.2 och 7.3.
- c) Att fastställa ytterligare gemensamma krav, i synnerhet när det gäller de frågor som avses i artikel 7.7.

⁽¹⁾ EUT L 191, 23.7.2010, s. 28.

10 Senast den 30 juni 2018 ska kommissionen bedöma medlemsstaternas framsteg när det gäller att avlägsna de rättsliga hinder och andra hinder som avses i artikel 19.1. Bedömningen ska, om så är tillämpligt, åtföljas av förslag till ytterligare åtgärder.

11. Kommissionen ska göra de rapporter som avses i punkterna 1 och 2 tillgängliga för allmänheten.

Artikel 25

Webbplattform

Kommissionen ska inrätta en webbplattform för att främja det praktiska nationella, regionala och lokala genomförandet av detta direktiv. Den plattformen ska stödja utbytet av erfarenhet om praxis, riktmärkning, sammankoppling av nätverk och innovativ praxis.

Artikel 26

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 27

Ändringar och upphävanden

1. Direktiv 2006/32/EG ska upphöra att gälla den 5 juni 2014, med undantag för artikel 4.1–4.4 och bilagorna I, III och IV, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristen för dess införlivande med nationell lagstiftning. Artikel 4.1–4.4 i och bilagorna I, III och IV till direktiv 2006/32/EG ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 januari 2017.

Direktiv 2004/8/EG ska upphöra att gälla den 5 juni 2014, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldighet att uppfylla tidsfristerna för införlivande med nationell lagstiftning.

Hänvisningar till direktiven 2006/32/EG och 2004/8/EG ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga XV.

2. Artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 2010/30/EU ska utgå från och med den 5 juni 2014.

3. Direktiv 2009/125/EG ska ändras på följande sätt:

1. Följande skäl ska införas i ingressen:

”(35a) Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (*) ska medlemsstaterna fastställa energiprestandakrav för byggnadselement som ingår i klimatskalet liksom systemkrav avseende total energiprestanda, korrekt installation samt lämplig dimensionering, justering och kontroll för installationssystem som installeras i befintliga byggnader. Det direktivet överensstämmer med detta direktiv såtillvida att det under vissa omständigheter kan begränsa installation av energirelaterade produkter som överensstämmer med detta direktiv och dess genomförandeåtgärder, förutsatt att sådana krav inte utgör ett obehövt marknadhinder.

(*) EUT L 153, 18.6.2010, s. 13.”

2. Följande mening ska läggas till i slutet av artikel 6.1:

”Detta ska inte påverka de energiprestandakrav och systemkrav som fastställs av medlemsstaterna i enlighet med artiklarna 4.1 och 8 i direktiv 2010/31/EU.”

Artikel 28

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 5 juni 2014 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

Trots vad som sägs i första stycket ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 4, 5.1 första stycket, 5.5, 5.6, 7.9 sista stycket, 14.6, 19.2, 24.1 och 24.2 samt punkt 4 i bilaga V senast de datum som där anges.

De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationella författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 29***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 30***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 25 oktober 2012.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

A. D. MAVROYIANNIS

Ordförande

BILAGA I

ALLMÄNNA PRINCIPER FÖR BERÄKNING AV KRAFTVÄRMEPRODUCERAD EL

Del I

Allmänna principer

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproducerad el ska fastställas på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under normala användningsvillkor. För mikrokraftvärmepannor får beräkningen baseras på certifierade värden.

- a) Kraftvärmeproducerad el ska betraktas som lika med pannans totala årliga elproduktion, uppmätt vid anslutningspunkten till huvudgeneratorerna
- i) i de kraftvärmepannor av typerna b, d, e, f, g och h som avses i del II, med en total årlig effektivitet som av medlemsstaterna fastställts till minst 75 %, och
- ii) i de kraftvärmepannor av typerna a och c som avses i del II, med en total årlig effektivitet som av medlemsstaterna fastställts till minst 80 %.
- b) I kraftvärmepannor med en total årlig effektivitet under det värde som anges i led a i (de kraftvärmepannor av typerna b, d, e, f, g och h som avses i del II) eller med en total årlig effektivitet under det värde som anges i led a ii (de kraftvärmepannor av typerna a och c som avses i del II) ska följande formel användas:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

där

E_{CHP} är mängden kraftvärmeproducerad el,

C är el-värmeförhållandet.

H_{CHP} är mängden av nyttiggjord värme från kraftvärmeproduktionen (beräknad för detta ändamål som den totala värmeproduktionen minus den värme som producerats i separata pannor eller genom direkt ångavtappning från ånggeneratoren före turbinen).

Beräkningen av kraftvärmeproducerad el måste grundas på det verkliga el-värmeförhållandet. Om det verkliga el-värmeförhållandet för en kraftvärmepanna är okänt, får följande standardvärden användas, särskilt för statistiska ändamål, för de kraftvärmepannor av typerna a, b, c, d och e som avses i del II, förutsatt att beräknad mängd kraftvärmeproducerad el understiger eller är lika med pannans totala elproduktion:

Typ av panna	Standardvärden för el-värmeförhållandet, C
Kombicykel med värmeåtervinning	0,95
Mottrycksturbin	0,45
Kondensturbin med ångavtappning	0,45
Gasturbin med värmeåtervinning	0,55
Förbränningsmotor	0,75

Om medlemsstaterna fastställer standardvärden för el-värmeförhållanden för de pannor av typerna f, g, h, i, j och k som avses i del II, ska dessa värden offentliggöras och anmälas till kommissionen.

- c) Om en del av energiinnehållet i den bränslemängd som använts för kraftvärmeprocessen återvinns i kemikalier, kan denna del subtraheras från bränslemängden innan den totala effektiviteten i enlighet med leden a och b beräknas.
- d) Medlemsstaterna får fastställa el-värmeförhållandet som förhållandet mellan el och nyttiggjord värme vid en kraftvärmeprocess som används vid dellast med användning av de operativa uppgifterna för den specifika pannan.
- e) Medlemsstaterna får använda andra rapporteringsperioder än ett år för de beräkningar som görs enligt leden a och b.

Del II

Kraftvärmetekniker som omfattas av detta direktiv

- a) Kombicykel med värmeåtervinning
- b) Mottrycksturbin
- c) Kondensturbin med ångavtappning
- d) Gasturbin med värmeåtervinning
- e) Förbränningsmotor
- f) Mikroturbiner
- g) Stirlingmotorer
- h) Bränsleceller
- i) Ångmaskiner
- j) Organiska Rankinecykler
- k) Andra typer av tekniker eller kombinationer av tekniker som omfattas av definitionerna i artikel 2.30.

Vid genomförande och tillämpning av de allmänna principerna för beräkning av kraftvärmeproducerad el ska medlemsstaterna använda de detaljerade riktlinjer som fastställts genom kommissionens beslut 2008/952/EG av den 19 november 2008 om detaljerade riktlinjer för genomförande och tillämpning av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EUT L 338, 17.12.2008, s. 55.

BILAGA II

METOD FÖR ATT FASTSTÄLLA KRAFTVÄRMEPROCESSENS EFFEKTIVITET

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproduktionens effektivitet och besparingarna av primärenergi ska fastställas på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under normala driftförhållanden.

a) Högeffektiv kraftvärme

Vid tillämpningen av detta direktiv ska högeffektiv kraftvärmeproduktion uppfylla följande kriterier:

- Kraftvärmeproduktionen i kraftvärmepannor ska innebära besparingar beräknade enligt led b av primärenergi på minst 10 % jämfört med referensvärdena för separat produktion av värme och el.
- Produktion i småskaliga kraftvärmepannor och mikrokraftvärmepannor, vilken leder till primärenergisparingar, får betecknas som högeffektiv kraftvärme.

b) Beräkning av primärenergisparingar

De primärenergisparingar som görs till följd av kraftvärmeproduktion i enlighet med definitionen i bilaga I ska beräknas enligt följande formel:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP H_{\eta}}{Ref H_{\eta}} + \frac{CHP E_{\eta}}{Ref E_{\eta}}} \right) \times 100 \%$$

där

PES är primärenergisparingarna,

$CHP H_{\eta}$ är kraftvärmeproduktionens värmeeffektivitet definierad som årlig produktion av nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av nyttiggjord värme och el från kraftvärme,

$Ref H_{\eta}$ är referensvärdet för effektivitet för separat värmeproduktion,

$CHP E_{\eta}$ är kraftvärmeproduktionens eleffektivitet definierad som årlig elproduktion genom kraftvärme dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av nyttiggjord värme och el genom kraftvärme. Om en kraftvärmepanna framställer mekanisk energi, kan den årliga elproduktionen genom kraftvärme ökas med ytterligare en faktor som motsvarar en lika stor mängd el som den mekaniska energin. Denna ytterligare faktor ger inte rätt att utfärda ursprungsgarantier i enlighet med artikel 14.10.

$Ref E_{\eta}$ är referensvärdet för effektivitet för separat elproduktion.

c) Beräkningar av energibesparingar med alternativ beräkningsmetod

Medlemsstaterna får beräkna primärenergisparingar från produktion av värme och el och mekanisk energi såsom anges nedan utan att tillämpa bilaga I, för att kunna utesluta den icke-kraftvärmeproducerade värmen och elen i processen. Sådan produktion kan betraktas som framställning genom högeffektiv kraftvärme under förutsättning att den uppfyller effektivitetskriterierna i led a i denna bilaga och, för kraftvärmepannor med en kapacitet på över 25 MW, den totala kapaciteten överskrider 70 %. En specifikation av den mängd kraftvärmeproducerad el som framställs genom denna produktion ska för utfärdande av ursprungsgaranti och för statistiska ändamål emellertid fastställas i enlighet med bilaga I.

Om primärenergibesparingarna för en process beräknas enligt vad som anges ovan ska primärenergibesparingarna beräknas enligt formeln i led b i denna bilaga varvid "CHP H_η" ska ersättas med "H_η" och "CHP E_η" ska ersättas med "E_η" där

H_η betecknar processens värmeeffektivitet, definierad som den årliga värmeproduktionen dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av värmeproduktionen och elproduktionen.

E_η betecknar processens eleffektivitet, definierad som den årliga elproduktionen dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av värmeproduktionen och elproduktionen. Om en kraftvärmepanna framställer mekanisk energi, kan den årliga elproduktionen genom kraftvärme ökas med ytterligare en faktor som motsvarar en lika stor mängd el som den mekaniska energin. Denna ytterligare faktor ger inte rätt att utfärda ursprungsgarantier i enlighet med artikel 14.10.

- d) Medlemsstaterna får använda andra rapporteringsperioder än ett år för de beräkningar som görs enligt leden b och c i denna bilaga.
- e) För mikrokraftvärmepannor får beräkningen baseras på certifierade uppgifter.
- f) Referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el

Dessa harmoniserade referensvärden för effektivitet ska bestå av en uppsättning värden som differentieras av relevanta faktorer, bland annat konstruktionsår och bränsletyper, och de måste grundas på en väldokumenterad analys, bland annat med beaktande av uppgifter från operativ användning under realistiska förhållanden, bränslemix och klimatförhållanden samt tillämpad kraftvärmeteknik.

Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av värme och el i enlighet med den formel som anges i led b ska fastställa driftseffektiviteten hos den separata värme- och elproduktion som ska ersättas av kraftvärme.

Referensvärdena för effektivitet ska beräknas enligt följande principer:

1. För kraftvärmepannor ska jämförelsen med separat elproduktion utgå från principen att samma bränslekategorier jämförs.
 2. Varje kraftvärmepanna ska jämföras med den bästa tillgängliga och ekonomiskt motiverade tekniken för separat produktion av värme och el på marknaden under kraftvärmepannans konstruktionsår.
 3. Referensvärdena för effektivitet för kraftvärmepannor som är äldre än tio år ska fastställas som referensvärdet för pannor som är tio år gamla.
 4. Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av el och värme ska återspegla klimatskillnaderna mellan medlemsstaterna.
-

BILAGA III

**KRAV PÅ ENERGIEFFEKTIVITET FÖR INKÖP AV PRODUKTER, TJÄNSTER OCH BYGGNADER TILL
STATLIGA MYNDIGHETER**

Om statliga myndigheter köper produkter, tjänster eller byggnader, ska de, förutsatt att det är förenligt med kostnads-effektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse, teknisk lämplighet samt tillräcklig konkurrens,

- a) om en produkt omfattas av en delegerad akt som antagits enligt direktiv 2010/30/EU eller ett relaterat kommissions-genomförandedirektiv, endast köpa de produkter som uppfyller kriterierna för den högsta energieffektivitetsklass som är möjlig med hänsyn till behovet av att säkra tillräcklig konkurrens,
- b) om en produkt som inte omfattas av led a omfattas av en genomförandeåtgärd enligt direktiv 2009/125/EG som antagits efter det att det här direktivet träder i kraft, endast köpa produkter som uppfyller riktvärden för energieffektivitet som anges i den genomförandeåtgärden,
- c) köpa kontorsutrustningsprodukter som omfattas av rådets beslut 2006/1005/EG av den 18 december 2006 om ingående av avtalet mellan Amerikas förenta staters regering och Europeiska gemenskapen om samordning av program för energieffektivitetsmärkning av kontorsutrustning ⁽¹⁾ som uppfyller energieffektivitetskrav som inte är mindre krävande än de som räknas upp i bilaga C till avtalet som är kopplat till det beslutet,
- d) endast köpa däck som uppfyller kriterierna för den högsta klassificeringen för drivmedelseffektivitet, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar ⁽²⁾; detta krav ska inte förhindra offentliga organ att köpa däck med högsta klassificering för väggrepp på vått underlag eller klassificering för externt däck- och vägbanebullen av säkerhetsskäl eller för allmänhälsan,
- e) i sina anbud om tjänsteavtal kräva att tjänsteleverantörer, i syfte att tillhandahålla tjänsterna i fråga, endast använder produkter som uppfyller kraven i leden a–d vid leverans av tjänsterna i fråga; detta krav ska endast gälla nya produkter som köpts in av tjänsteleverantörer helt eller delvis i syfte att tillhandahålla tjänsten i fråga,
- f) endast köpa eller ingå nya hyresavtal avseende byggnader som uppfyller lägst de minimikrav på energiprestanda som anges i artikel 5.1, såvida inte syftet med inköpet är att
 - i) vidta totalrenovering eller rivning av byggnaden,
 - ii) i fråga om offentliga organ, att sälja byggnaden vidare utan att använda den för det offentliga organets eget syfte, eller
 - iii) bevara byggnaden som en byggnad med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av dess särskilda arkitektoniska eller historiska värde.

Efterlevnad av dessa krav ska verifieras genom energiprestandacertifikat som avses i artikel 11 i direktiv 2010/31/EU.

⁽¹⁾ EUT L 381, 28.12.2006, s. 24.

⁽²⁾ EUT L 342, 22.12.2009, s. 46.

BILAGA IV

ENERGIINNEHÅLL I VISSA UTVALDA BRÄNSLEN FÖR SLUTANVÄNDNING – OMVANDLINGSTABELL ⁽¹⁾

Energiprodukt	kJ (NCV)	kg oljeekv. (NCV)	kWh (NCV)
1 kg koks	28 500	0,676	7,917
1 kg antracit	17 200–30 700	0,411–0,733	4,778–8,528
1 kg brunkolsbriketter	20 000	0,478	5,556
1 kg brunkol med högt förbränningsvärde	10 500–21 000	0,251–0,502	2,917–5,833
1 kg brunkol	5 600–10 500	0,134–0,251	1,556–2,917
1 kg oljeskiffer	8 000–9 000	0,191–0,215	2,222–2,500
1 kg torv	7 800–13 800	0,186–0,330	2,167–3,833
1 kg torvbriketter	16 000–16 800	0,382–0,401	4,444–4,667
1 kg rester av eldningsolja (tung olja)	40 000	0,955	11,111
1 kg lätt eldningsolja	42 300	1,010	11,750
1 kg motorbränsle (bensin)	44 000	1,051	12,222
1 kg paraffin	40 000	0,955	11,111
1 kg gasol	46 000	1,099	12,778
1 kg naturgas ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg flytande naturgas	45 190	1,079	12,553
1 kg trä (25 % fuktighet) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg pelletar/träbriketter	16 800	0,401	4,667
1 kg avfall	7 400–10 700	0,177–0,256	2,056–2,972
1 MJ utvunnen värme	1 000	0,024	0,278
1 kWh elenergi	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Källa: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 % metan.

⁽²⁾ Det är tillåtet att använda andra värden beroende på vilken typ av trä som används mest i medlemsstaten.

⁽³⁾ Tillämpas när energibesparingarna beräknas i primärenergitermer med hjälp av en bottom-up-strategi som grundar sig på slutlig energianvändning. För besparingar i kWh el får medlemsstaterna använda en standardkoefficient på 2,5. Medlemsstaterna får tillämpa en annan koefficient om de kan motivera detta.

⁽¹⁾ Medlemsstaterna får tillämpa andra omvandlingsfaktorer om detta kan motiveras.

BILAGA V

Gemensamma metoder och principer för att beräkna inverkan av kvotpliktsystem för energieffektivitet eller andra policyåtgärder enligt artiklarna 7.1, 7.2, 7.9 och 20.6

1. Metoder för att beräkna energibesparingar enligt artiklarna 7.1, 7.2, 7.9 b, c, d, e och f samt 20.6

Förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter eller genomförande offentliga myndigheter får använda en eller flera av följande metoder för att beräkna energibesparingar:

- a) Förmodade besparingar i förhållande till resultaten av tidigare, oberoende kontrollerade energiförbättringar i liknande anläggningar. Den generiska metoden kallas förhandsbedömning (*ex ante*).
- b) Uppmätta besparingar, där besparingarna från insättandet av en åtgärd, eller av ett åtgärds paket, fastställs genom registrering av den faktiska minskningen av energianvändning, med beaktande av faktorer som additionalitet, nyttjande, produktionsnivåer och väder vilka kan påverka förbrukningen. Den generiska metoden kallas efterhandsbedömning (*ex post*).
- c) Skattade besparingar, där tekniska bedömningar av besparingar används. Denna metod får bara användas om det är svårt eller oproportionerligt dyrt att fastställa solida uppmätta data för en särskild anläggning, t.ex. när en kompressor eller elmotor ersätts med en annan kWh-klassificering än den för vilken oberoende information om besparingar har mätts, eller om de baseras på metoder och riktmärken som fastställts i medlemsstaterna och görs av kvalificerade eller ackrediterade experter som är oberoende av de berörda förpliktade, deltagande eller bemyndigade parterna.
- d) Undersökningsbaserade besparingar, där användarnas respons på råd, informationskampanjer, märknings- eller certifieringssystem eller smarta mätare fastställs. Denna metod får bara användas för besparingar som följer av förändringar i användarbeteendet. Den får inte användas för besparingar som följer av insättandet av fysiska åtgärder.

2. Vid fastställande av energibesparingar för en energieffektivitetsåtgärd enligt artiklarna 7.1, 7.2, 7.9 b, c, d, e och f samt 20.6 ska följande principer gälla:

- a) Hänsyn får tas enbart till besparingar som överstiger följande nivåer:
 - i) Unionens utsläppsnormer för nya personbilar och nya lätta nyttofordon till följd av genomförandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 443/2009 av den 23 april 2009 om utsläppsnormer för nya personbilar som del av gemenskapens samordnade strategi för att minska koldioxidutsläppen från lätta fordon ⁽¹⁾, respektive Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 510/2011 av den 11 maj 2011 om fastställande av utsläppsnormer för nya lätta nyttofordon som ett led i unionens samordnade strategi för att minska koldioxidutsläppen från lätta fordon ⁽²⁾.
 - ii) Unionens krav avseende avlägsnande från marknaden av vissa energirelaterade produkter till följd av genomförandet av genomförandeåtgärder enligt direktiv 2009/125/EG.
- b) För att ta hänsyn till klimatvariationer mellan regioner får medlemsstaterna välja att justera besparingarna till ett standardvärde eller medge olika energibesparingar i enlighet med temperaturvariationerna mellan regionerna.

⁽¹⁾ EUT L 140, 5.6.2009, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 145, 31.5.2011, s. 1.

- c) Den förpliktade, deltagande eller bemyndigade partens verksamhet måste bevisligen vara väsentlig för uppnåendet av de besparingar som parterna gör anspråk på.
- d) Högst en part får göra anspråk på besparingar som följer av en enskild åtgärd.
- e) Beräkningen av energibesparingar ska ta hänsyn till besparingarnas livslängd. Detta får göras genom att räkna de besparingar som varje enskild åtgärd kommer att uppnå mellan datumet för genomförande och den 31 december 2020. Alternativt får medlemsstaterna anta en annan metod som uppskattas uppnå minst samma totala mängd besparingar. Om andra metoder används ska medlemsstaterna se till att den totala mängd energibesparingar som beräknas med dessa andra metoder inte överstiger den mängd energibesparingar som skulle ha blivit resultatet av beräkningen om man räknar de besparingar som varje enskild åtgärd kommer att uppnå mellan datumet för genomförande och den 31 december 2020. Medlemsstaterna ska i sin första nationella handlingsplan för energieffektivitet i enlighet med bilaga XIV till detta direktiv i detalj beskriva vilka andra metoder de har använt och vilka åtgärder som har vidtagits för att se till att detta bindande beräkningskrav följs.
- f) Förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter åtgärder som, antingen enskilt eller tillsammans, syftar till en bestående omvandling av produkter, utrustning eller marknader för att dessa ska uppnå en högre energieffektivitetsnivå är tillåtna.
- g) Vid främjande av energieffektivitetsåtgärder ska medlemsstaterna se till att kvalitetsnormerna för produkter, tjänster och insättande av åtgärder bibehålls. Om sådana normer saknas ska medlemsstaterna arbeta tillsammans med förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter för att införa sådana.
3. Vid fastställande av energibesparingar som följer av policyåtgärder som tillämpas enligt artikel 7.9 a ska följande principer gälla:
- a) Hänsyn ska enbart tas till energibesparingar som följer av beskattningsåtgärder som överstiger de minimiskattnivåer som är tillämpliga på bränslen enligt kraven i rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet ⁽¹⁾ eller rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt ⁽²⁾.
- b) Aktuella och representativa officiella uppgifter om priselasticitet ska användas för beräkning av inverkan.
- c) Energibesparingar som följer av kompletterande skattepolitiska instrument, inbegripet skatteincitament eller inbetalningar till fonder, ska redovisas separat.
4. Anmälan av metod

Medlemsstaterna ska senast den 5 december 2013 till kommissionen anmäla den detaljerade metod som de föreslår för driften av kvotpliktsystem för energieffektivitet och för tillämpningen av artiklarna 7.9 och 20.6. Utom när det gäller skatter ska en sådan anmälan innehålla uppgifter om

- a) förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter eller genomförande offentliga myndigheter,
- b) målsektorer,
- c) nivån på energisparmålet eller förväntade besparingar som ska uppnås under hela perioden och mellanliggande perioder,
- d) kvotpliktperiodens och de mellanliggande periodernas längd,

⁽¹⁾ EUT L 283, 31.10.2003, s. 51.

⁽²⁾ EUT L 347, 11.12.2006, s. 1.

- e) lämpliga åtgärds-kategorier,
- f) beräkningsmetod, inbegripet hur additionalitet och väsentlighet ska fastställas och vilka metoder och riktmärken som används för tekniska bedömningar,
- g) åtgärdernas varaktighet,
- h) den metod som valts för att ta hänsyn till klimatvariationer inom medlemsstaten,
- i) kvalitetsnormer,
- j) övervaknings- och kontrollprotokoll och hur deras oberoende av förpliktade, deltagande eller bemyndigade parter säkerställs,
- k) besiktningssprotokoll, och
- l) hur hänsyn tas till behovet av att uppfylla kravet i artikel 7.1 andra stycket.

När det gäller skatter ska anmälan innehålla uppgifter om

- a) målsektorer och skattebetalarsegment,
 - b) genomförande offentlig myndighet,
 - c) förväntade besparingar som ska uppnås,
 - d) beskattningssåtgärdens varaktighet och de mellanliggande periodernas längd, och
 - e) beräkningsmetod, inbegripet vilken priselasticitet som används.
-

BILAGA VI

Minimikriterier för energibesiktningar, inbegripet de som utförs som en del av energiledningssystem

De energibesiktningar som avses i artikel 8 ska grundas på följande riktlinjer:

- a) De ska basera sig på aktuella, uppmätta och spårbara operativa data om energianvändning och (för el) användningsprofiler.
- b) De ska omfatta en ingående översyn av energianvändningsprofilen hos byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industrianläggningar, inbegripet transport.
- c) De ska, när så är möjligt, bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton.
- d) De ska vara proportionella och tillräckligt representativa för att kunna ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar.

Energibesiktningarna ska möjliggöra detaljerade och validerade beräkningar för de föreslagna åtgärderna så att tydlig information fås om potentiella besparingar.

De uppgifter som används vid energibesiktningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

BILAGA VII

Minimikrav för fakturering och faktureringsinformation som grundar sig på faktisk användning

1. Minimikrav för fakturering

1.1 Fakturering som grundar sig på faktisk användning

För att göra det möjligt för slutanvändarna att reglera sin egen energianvändning bör fakturering ske på grundval av faktisk användning minst en gång om året, och faktureringsinformation bör göras tillgänglig åtminstone varje kvartal på begäran eller om slutanvändarna har valt att få e-faktura, eller i annat fall två gånger om året. Gas som används enbart för matlagningsändamål får undantas från detta krav.

1.2 Minimiinformation i fakturan

Medlemsstaterna ska säkerställa att följande information där så är lämpligt görs tillgänglig för slutanvändarna i tydliga och begripliga termer i eller tillsammans med deras fakturor, kontrakt, transaktioner och kvitton vid distributionsstationer:

- a) Gällande faktiska priser och faktisk energianvändning.
- b) Jämförelser av slutanvändarens aktuella energianvändning med användningen för samma period föregående år, helst i grafisk form.
- c) Kontaktinformation (inklusive webbadresser) till användarorganisationer, energimyndigheter eller liknande organ varifrån information kan hämtas om tillgängliga åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, jämförbara slutanvändarprofiler och objektiva tekniska specifikationer för utrustning som använder energi.

Därutöver ska medlemsstaterna, när så är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa att jämförelser med en genomsnittlig, normaliserad slutanvändare eller en jämförelseslut användare i samma användarkategori görs tillgängliga för slutanvändarna i tydliga och begripliga termer i, tillsammans med eller genom hänvisningar i fakturorna, kontrakten, transaktionerna och kvitton vid distributionsstationer.

1.3 Råd om energieffektivitet som bilaga till fakturor och annan återkoppling till slutanvändare

I sina avtal och avtalsändringar samt i fakturorna till kunderna, eller via webbplatser som riktar sig till enskilda kunder, ska energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet på ett tydligt och begripligt sätt till sina kunder lämna kontaktinformation om oberoende användarrådgivning, energimyndigheter eller liknande institutioner, inklusive webbadress, där kunderna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder, jämförelseprofiler för deras energianvändning och tekniska specifikationer för apparater som använder energi som kan hjälpa dem att minska apparaternas energianvändning.

BILAGA VIII

Potential för värme- och kyleffektivitet

1. Den heltäckande bedömningen av den nationella värme- och kylpotential som avses i artikel 14.1 ska innefatta följande:
 - a) En beskrivning av värme- och kylbehovet.
 - b) En prognos över hur efterfrågan kommer att utvecklas under de närmaste tio åren, och i synnerhet med hänsyn till utvecklingen av efterfrågan i byggnader och olika industrisektorer.
 - c) En karta över det nationella territoriet som, samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter bevaras, identifierar
 - i) efterfrågepunkter för värme och kyla, däribland
 - kommuner och tätorter med ett exploateringsstal på minst 0,3, och
 - industrizoner med en total årsförbrukning av värme och kyla på mer än 20 GWh,
 - ii) befintlig och planerad värme- och kylinfrastruktur,
 - iii) potentiella leveranspunkter för värme och kyla, däribland
 - elproduktionsanläggningar med en total årsproduktion av el på mer än 20 GWh,
 - avfallsförbränningsanläggningar,
 - befintliga och planerade kraftvärmeanläggningar, med användning av teknik som avses i del II i bilaga I, och fjärrvärmeverk.
 - d) Identifiering av värme- och kyl efterfrågan som kan tillgodoses genom högeffektiv kraftvärme, däribland privat mikrokraftvärme, och genom fjärrvärme och fjärrkyla.
 - e) Identifiering av potentialen för ytterligare högeffektiv kraftvärme, bland annat genom uppgradering av befintliga och konstruktion av nya produktions- och industrianläggningar och andra anläggningar som genererar spillvärme.
 - f) Identifiering av energieffektivitetspotentialen för infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla.
 - g) Strategier, politik och åtgärder som kan antas före 2020 och före 2030 för att realisera potentialen i led e för att tillgodose efterfrågan i led d, däribland, när så är lämpligt, förslag om att
 - i) öka andelen kraftvärme i värme- och kylproduktion och elproduktion,
 - ii) utveckla en effektiv fjärrvärme- och fjärrkylainfrastruktur för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användningen av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor,
 - iii) främja att nya termiska anläggningar för elproduktion och industrianläggningar som producerar spillvärme förläggs till sådana platser där en maximal mängd av den tillgängliga spillvärmen kommer att återvinnas för att tillgodose befintlig eller prognostiserad värme- och kyl efterfrågan,

- iv) främja att nya bostadsområden eller nya industrianläggningar som använder värme i sina produktionsprocesser förläggs till platser där den tillgängliga spillvärmens, så som den identifierats i den heltäckande bedömningen, kan bidra till att deras värme- och kylafterfrågan tillgodoses; detta kan omfatta förslag som stöder att flera enskilda anläggningar förläggs till samma plats, i syfte att säkerställa en optimal matchning mellan efterfrågan och tillgång på värme och kyla,
 - v) främja att termiska anläggningar för elproduktion, industrianläggningar som producerar spillvärme, avfallsförbränningsanläggningar och andra anläggningar som omvandlar avfall till energi ansluts till det lokala nätet för fjärrvärme och fjärrkyla,
 - vi) främja att bostadsområden och industrianläggningar som använder värme i sina produktionsprocesser ansluts till det lokala nätet för fjärrvärme och fjärrkyla.
- h) Andelen högeffektiv kraftvärme och den potential som fastställts och framsteg som uppnåtts enligt direktiv 2004/8/EG.
- i) En uppskattning av den primärenergi som kan sparas.
- j) En uppskattning av eventuella offentliga stödåtgärder för värme och kyla, med en årsbudget och identifiering av potentiella stödelement. Detta ska inte föregripa en separat anmälan av det offentliga stödsystemet för en bedömning av statligt stöd.
2. I den utsträckning som är tillämplig kan den heltäckande bedömningen bestå av en samling regionala eller lokala planer och strategier.
-

BILAGA IX

KOSTNADS-NYTTOANALYS

Del 1

Allmänna principer för kostnads-nyttanalyser

Syftet med att utföra kostnads-nyttanalyser med avseende på åtgärder för att främja effektiv värme och kyla enligt artikel 14.3 är att skapa ett beslutsunderlag för kvalificerad prioritering av begränsade resurser på samhällsnivå.

Kostnads-nyttanalysen kan omfatta en projektbedömning av antingen en enskild anläggning eller en grupp av projekt för en bredare lokal, regional eller nationell bedömning i syfte att fastställa det mest kostnadseffektiva och gynnsamma värme- eller kylalternativet för ett visst geografiskt område med tanke på värmeplaneringen.

Kostnads-nyttanalyser enligt artikel 14.3 ska inbegripa en ekonomisk analys som omfattar socioekonomiska faktorer och miljöfaktorer.

Kostnads-nyttanalyserna ska inbegripa följande steg och överväganden:

a) Fastställande av en systemgräns och geografisk gräns

De berörda kostnads-nyttanalysernas räckvidd avgör vilket energisystem som är relevant. Den geografiska gränsen ska omfatta ett lämpligt, väl avgränsat geografiskt område, t.ex. en viss region eller ett visst storstadsområde, för att man inte, projekt för projekt, ska välja lösningar som inte är optimala.

b) Integrerad strategi för efterfrågan och leveransmöjligheter

Kostnads-nyttanalysen ska, med hjälp av tillgängliga uppgifter, beakta alla relevanta leveransresurser som finns tillgängliga inom systemgränsen och den geografiska gränsen, inbegripet spillvärme från elproduktionsanläggningar och industrianläggningar och förnybara energikällor, samt särdragen hos och trenderna för värme- och kyl efterfrågan.

c) Upprättande av ett referensscenario

Syftet med referensscenariot är att fungera som en referenspunkt mot vilken de alternativa scenarierna utvärderas.

d) Identifiering av alternativa scenarier

Alla relevanta alternativ till referensscenariot ska beaktas. Scenarier som inte är genomförbara av tekniska eller finansiella skäl eller av skäl som hänför sig till nationell reglering eller tidsfrister får uteslutas i ett tidigt skede av kostnads-nyttanalysen om detta är motiverat på grundval av noggranna, uttryckliga och väldokumenterade överväganden.

Enbart leveransmöjligheterna högeffektiv kraftvärme, effektiv fjärrvärme och fjärrkyla eller effektiv individuell värme och kyla bör beaktas i kostnads-nyttanalysen som alternativa scenarier jämfört med referensscenariot.

e) Metod för beräkning av kostnads-nyttöverskott

i) Värme- eller kylleveransmöjligheternas totala långsiktiga kostnader och fördelar ska bedömas och jämföras.

ii) Utvärderingskriteriet ska vara kriteriet om nettonuvärde.

iii) Tidshorisonten ska väljas så att scenariernas alla relevanta kostnader och fördelar ingår. För ett gaskraftverk skulle t.ex. en lämplig tidshorisont kunna vara 25 år, för ett fjärrvärmesystem 30 år, eller för värmeutrustning såsom pannor 20 år.

f) Beräkning och prognostisering av priser och andra antaganden för den ekonomiska analysen.

i) Medlemsstaterna ska lägga fram antaganden för kostnads-nyttanalyserna om priserna på de viktigaste insats- och resultatfaktorerna och om diskontot.

- ii) Det diskonto som används i den ekonomiska analysen för beräkning av nettonuvärdet ska väljas i enlighet med europeiska eller nationella riktlinjer ⁽¹⁾.
 - iii) Medlemsstaterna ska använda nationella, europeiska eller internationella prognoser för utvecklingen av energipri- serna om så är tillämpligt i det nationella och/eller regionala/lokala sammanhanget.
 - iv) De priser som används i den ekonomiska analysen ska avspegla de verkliga socioekonomiska kostnaderna och fördelarna och bör inbegripa externa kostnader, såsom miljö- och hälsoeffekter, i den mån det är möjligt, dvs. då ett marknadspris existerar eller då det redan ingår i europeisk eller nationell lagstiftning.
- g) Ekonomisk analys: Inventering av effekterna

De ekonomiska analyserna ska beakta alla relevanta ekonomiska effekter.

Medlemsstaterna får i beslutsfattandet utvärdera och beakta kostnaderna och energibesparingarna från den ökade flexibiliteten i energiförsörjningen och från en mer optimal drift av elnäten, inbegripet kostnader som undvikits och besparingar från minskade infrastrukturinvesteringar, i de analyserade scenarierna.

De kostnader och fördelar som beaktas ska omfatta åtminstone följande:

- i) Fördelar
 - Produktionsvärdet för användaren (värme och el)
 - Externa fördelar såsom fördelar för miljö och hälsa, i den mån det är möjligt
 - ii) Kostnader
 - Kapitalkostnader för anläggningar och utrustning
 - Kapitalkostnader för de tillhörande energinäten
 - Rörliga och fasta driftskostnader
 - Energikostnader
 - Kostnaderna för miljö och hälsa, i den mån det är möjligt
- h) Känslighetsanalys:

Det ska ingå en känslighetsanalys för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med ett projekt eller en grupp av projekt som bygger på olika energipriser, diskonton och andra variabla faktorer med en betydande inverkan på resultatet av beräkningarna.

Medlemsstaterna ska utse de behöriga myndigheter som ska ansvara för genomförandet av kostnads-nytoanalyserna enligt artikel 14. Medlemsstaterna får kräva att de behöriga lokala, regionala och nationella myndigheterna eller operatörer av enskilda anläggningar gör en ekonomisk och finansiell analys. De ska lägga fram detaljerade metoder och antaganden i enlighet med denna bilaga och upprätta och offentliggöra förfarandena för den ekonomiska analysen.

Del 2

Principer för tillämpningen av artikel 14.5 och 14.7

Kostnads-nytoanalyserna ska tillhandahålla information för åtgärderna i artikel 14.5 och 14.7:

Om en anläggning för endast elproduktion eller en anläggning utan värmeåtervinning planeras, ska det göras en jämförelse mellan den planerade anläggningen eller den planerade uppgraderingen och en likvärdig anläggning som producerar samma mängd el eller värme, men som återvinner spillvärme och levererar värme genom högeffektiv kraftvärme och/eller nät för fjärrvärme och fjärrkyla.

Inom en given geografisk gräns ska bedömningen ta hänsyn till den planerade anläggningen och samtliga lämpliga befintliga eller potentiella efterfrågepunkter för värme som kan försörjas från denna, med beaktande av rationella möjligheter (t.ex. teknisk genomförbarhet och avstånd).

⁽¹⁾ Det nationella diskonto som väljs vid ekonomisk analys bör ta hänsyn till uppgifter från Europeiska centralbanken.

Systemgränsen ska omfatta den planerade anläggningen och värmelasten, såsom byggnad(er) och industriprocesser. Inom denna systemgräns ska den totala kostnaden för tillhandahållande av värme och el fastställas för båda fallen och jämföras.

Värmelasten ska inbegripa befintlig värmelast, såsom en industrianläggning eller ett befintligt fjärrvärmesystem, och även, i stadsområden, den värmelast och de kostnader som skulle vara aktuella om en grupp av byggnader eller en del av en stad försågs med och/eller anslöts till ett nytt fjärrvärmenät.

Kostnads–nyttoanalysen ska baseras på en beskrivning av den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen (jämförelseanläggningarna), däribland elektrisk och termisk kapacitet, i tillämpliga fall, bränsletyp, planerad användning och antalet planerade driftstimmar per år, plats och efterfrågan på el och värme.

Vid jämförelsen ska efterfrågan på termisk energi och de typer av uppvärmning och kylning som används av närliggande efterfrågepunkter för värme beaktas. Jämförelsen ska omfatta infrastrukturkostnaderna för den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen.

Kostnads–nyttoanalyser enligt artikel 14.5 ska inbegripa en ekonomisk analys som omfattar en finansiell analys som återspeglar de verkliga kassaflödestransaktioner som följer av investering i och drift av enskilda anläggningar.

Projekt med positivt kostnads–nyttoreultat är de där summan av de diskonterade fördelarna i den ekonomiska och finansiella analysen överskrider summan av de diskonterade kostnaderna (kostnads–nyttöverskott).

Medlemsstaterna ska fastställa riktlinjer för metoden, antagandena och tidshorisonten för den ekonomiska analysen.

Medlemsstaterna får kräva att de företag som ansvarar för driften av anläggningar för termisk elproduktion, industriföretag, nät för fjärrvärme och fjärrkyla eller andra parter som påverkas av den fastställda systemgränsen och den geografiska gränsen, bidrar med uppgifter som ska användas vid bedömningen av en enskild anläggnings kostnader och fördelar.

BILAGA X

Ursprungsgaranti för el producerad från högeffektiv kraftvärme

- a) Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att
- i) ursprungsgarantin för el producerad från högeffektiv kraftvärme
 - gör det möjligt för producenter att visa att den el de säljer är producerad från högeffektiv kraftvärme och har utställts för det syftet som svar på en begäran från producenten,
 - är korrekt, tillförlitlig och bedrägerisäker,
 - utställs, överförs och annulleras elektroniskt,
 - ii) en och samma energienhet från högeffektiv kraftvärme endast redovisas en gång.
- b) Ursprungsgarantin som avses i artikel 14.10 ska innehålla åtminstone följande information:
- i) Identitet, placering, typ och kapacitet (termisk och elektrisk) i anläggningen där energin producerades.
 - ii) Datum och produktionsställe.
 - iii) Det lägre värmevärdet för bränslekällan från vilken elen producerades.
 - iv) Mängden och användningen av den värme som producerades tillsammans med elen.
 - v) Mängden el från högeffektiv kraftvärme i enlighet med bilaga II som garantin representerar.
 - vi) Primärenergibesparingarna som beräknades i enlighet med bilaga II baserat på de harmoniserade effektivitetsreferensvärdena i led f i bilaga II.
 - vii) Anläggningens nominella elektriska och termiska effektivitet.
 - viii) Om och i vilken utsträckning anläggningen har fått investeringsstöd.
 - ix) Om och i vilken utsträckning enheten för energi på något annat sätt dragit nytta av nationella stödsystem, och i så fall vilken typ av stödsystem.
 - x) Datum när anläggningen togs i drift.
 - xi) Datum och utfärdandeland samt ett unikt id-nummer.

Ursprungsgarantin ska ha standardstorleken 1 MWh. Den ska avse nettoelproduktionen mätt vid stationsgränsen och exporterad till nätet.

BILAGA XI

Energieffektivitetskriterier för energinätregleringar och elnätтарiffer

1. Nätтарifferna ska vara kostnadsbaserade i förhållande till de kostnadsbesparingar i näten som uppnåtts genom åtgärder på efterfrågesidan och laststyrning och distribuerad produktion, däribland besparingar från sänkta leveranskostnader eller till följd av nätinvesteringar och en mer optimal nätdrift.
2. Nätreglering och nätтарiffer ska inte hindra nätoperatörer eller energiåterförsäljare från att ställa till förfogande systemtjänster för laststyrningsåtgärder, efterfrågestyrning och distribuerad produktion på organiserade elmarknader, i synnerhet
 - a) slutanvändarnas överföring av last från högtrafik till lågtrafik, med hänsyn tagen till tillgången på förnybar energi, energi från kraftvärme och distribuerad produktion,
 - b) energibesparingar till följd av laststyrning från distribuerade användare genom energiaggregatorer,
 - c) minskad efterfrågan till följd av energieffektivitetsåtgärder som genomförts av energitjänsteleverantörer, däribland energitjänsteföretag,
 - d) anslutning och utleverans från produktionskällor med låga vottal,
 - e) anslutning av produktionskällor från en plats som ligger närmare användningen,
 - f) lagring av energi.

I samband med denna bestämmelse ska termen "organiserade elmarknader" inkludera OTC-marknader och elbörser för handel av energi, kapacitet, balanseringstjänster och tilläggstjänster inom alla tidsramar, däribland marknader för terminshandel, dagen före handel och handel under leveransdygnet.
3. Nätтарiffer eller tariffer i detaljistledet får stödja dynamisk prissättning med koppling till efterfrågan från slutanvändare, såsom
 - a) tidsdifferentierade tariffer,
 - b) pris för kritisk högtrafik,
 - c) realtidspris,
 - d) högtrafikrabatter.

BILAGA XII

ENERGIEFFEKTIVITETSKRAV FÖR SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM OCH SYSTEMANSVARIGA FÖR DISTRIBUTIONSSYSTEM

Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska

- a) fastställa och offentliggöra sina standardregler för fördelningen av kostnader för tekniska anpassningar, till exempel nätanslutningar och nätförstärkningar, förbättrad nätdrift och regler för icke-diskriminerande genomförande av nät-koder, som behövs för att integrera nya producenter som matar in el producerad från högeffektiv kraftvärme i det sammankopplade nätet,
- b) till nya producenter av el producerad från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till systemet tillhandahålla heltäckande och nödvändig information, däribland
 - i) en heltäckande och detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen,
 - ii) en rimlig och exakt tidtabell för att ta emot och bearbeta begäran om nätanslutning,
 - iii) en rimlig indikativ tidtabell för en föreslagen nätanslutning; anslutningsprocessen bör inte ta längre än 24 månader med beaktande av vad som är praktiskt möjligt och icke-diskriminerande,
- c) tillhandahålla standardiserade och förenklade rutiner för anslutning av producenter av distribuerad högeffektiv kraftvärme som underlättar nätanslutningen.

Standardreglerna som avses i led a ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier, som tar särskild hänsyn till alla de kostnader och fördelar som förknippas med anslutningen av producenterna till nätet. De kan omfatta olika typer av anslutning.

BILAGA XIII

Punkter som minst måste ingå i avtal om energiprestanda med offentliga sektorn eller i de åtföljande anbudsspecifikationerna

- En klar och transparent lista över de effektivitetsåtgärder som ska genomföras eller de effektivitetsresultat som ska uppnås.
 - Garanterade besparingar som ska uppnås genom att åtgärderna i avtalet genomförs.
 - Avtalstiden samt milstolpar, villkor och uppsägningstid.
 - Klar och transparent lista över avtalsparternas skyldigheter.
 - Referensdatum för att fastställa uppnådda besparingar.
 - En klar och transparent lista över steg som ska utföras för att genomföra en åtgärd eller ett åtgärdspaket och, i tillämpliga fall, tillhörande kostnader.
 - Åtagande att genomföra samtliga åtgärder i avtalet och dokumentera alla ändringar under projektet.
 - Regler som gäller för införande av likvärdiga krav i utläggande på entreprenad till tredje parter.
 - En klar och transparent redogörelse för finansiella effekter av projektet och fördelningen av parternas andelar i de uppnådda ekonomiska besparingarna (dvs. tjänsteleverantörens ersättning).
 - Klara och transparenta bestämmelser om mätning och verifiering av de garanterade besparingar som uppnåtts, kvalitetskontroller och garantier.
 - Bestämmelser som klargör rutinerna för hantering av ändrade ramvillkor som påverkar innehållet i och resultatet av avtalet (dvs. ändrade energipriser, användningsfrekvens för en anläggning).
 - Detaljerad information om respektive avtalsparts skyldigheter och om sanktioner för överträdelser.
-

BILAGA XIV

ALLMÄN RAPPORTERINGSRAM

Del 1

Allmän ram för årsrapporter

Årsrapporterna som avses i artikel 24.1 utgör en grund för uppföljningen av framstegen mot de nationella målen för 2020. Medlemsstaterna ska se till att rapporterna innehåller minst följande information:

- a) En uppskattning av följande indikatorer under året före föregående (år X ⁽¹⁾-2):
- i) Primärenergianvändning.
 - ii) Total slutlig energianvändning.
 - iii) Slutlig energianvändning, uppdelat per följande sektorer:
 - Industri.
 - Transport (om möjligt uppdelat i passagerar- och frakttransport).
 - Hushåll.
 - Tjänster.
 - iv) Tillagt bruttovärde, per följande sektorer:
 - Industri.
 - Tjänster.
 - v) Hushållens disponibla inkomst.
 - vi) Inhemsk bruttoprodukt.
 - vii) Elproduktion från termisk kraftproduktion.
 - viii) Elproduktion från kraftvärmeverk.
 - ix) Värmeproduktion från termisk kraftproduktion.
 - x) Värmeproduktion från kraftvärmeverk, däribland industrispillvärme.
 - xi) Bränslemängd för termisk kraftproduktion.
 - xii) Om möjligt, passagerarkilometer (pkm).
 - xiii) Om möjligt, tonkilometer (tkm).
 - xiv) Kombinerade transportkilometer (pkm + tkm), om xii) och xiii) inte finns tillgängliga.
 - xv) Befolkning.

I sektorer där energianvändningen är stabil eller ökar ska medlemsstaterna analysera orsakerna och bifoga bedömningen till beräkningarna.

Den andra rapporten och rapporterna därefter ska också innefatta leden b–e nedan.

- b) Uppdateringar om viktiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som genomförts under föregående år som bidrar till de övergripande nationella energieffektivitetsmålen för 2020.
- c) Den totala byggnadsarea med en total användbar golvyta på minst 500 m² och, från och med den 9 juli 2015, 250 m² som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i medlemsstaterna och som den 1 januari det år som rapporten ska lämnas inte uppfyller de energiprestandakrav som avses i artikel 5.1.

⁽¹⁾ X= innevarande år.

- d) Den totala byggnadsarea i uppvärmda eller kylda byggnader som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter i medlemsstaterna och som renoverades under det föregående år som avses i artikel 5.1, eller de energibesparingar i sådana byggnader som avses i artikel 5.6 som kommer i fråga och som ägs och utnyttjas av statliga myndigheter.
- e) Energibesparingar som uppnåts genom det nationella kvotpliktsystemet för energieffektivitet som avses i artikel 7.1 eller de alternativa åtgärder som antagits i enlighet med artikel 7.9.

Den första rapporten ska även inkludera det nationella mål som avses i artikel 3.1.

I de årliga rapporter som avses i artikel 24.1 får medlemsstaterna även ta med ytterligare nationella mål. Dessa kan särskilt gälla de statistiska indikatorer som anges i punkt a i denna bilaga eller kombinationer av dessa, såsom primär eller slutlig energiintensitet eller sektoriella energiintensiteter.

Del 2

Allmän ram för nationella handlingsplaner för energieffektivitet

De nationella handlingsplaner för energieffektivitet som avses i artikel 24.2 ska tillhandahålla en ram för utvecklingen av nationella energieffektivitetsstrategier.

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska omfatta betydande åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och förväntade/uppnådda energibesparingar, däribland inom försörjning, överföring och distribution av energi samt slutanvändning av energi. Medlemsstaterna ska se till att de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet innehåller minst följande information:

1. Mål och strategier

- Det vägledande nationella energieffektivitetsmålet för 2020 enligt artikel 3.1.
- Det nationella indikativa energisparmålet enligt artikel 4.1 i direktiv 2006/32/EG.
- Övriga befintliga energieffektivitetsmål för hela ekonomin eller specifika sektorer.

2. Mått och energibesparingar

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innehålla information om åtgärder som antagits eller som kommer att antas i syfte att genomföra huvudelementen i detta direktiv och tillhörande besparingar.

a) Primärenergibesparingar

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innehålla en lista över betydande åtgärder och handlingar i syfte att uppnå primärenergibesparingar inom alla sektorer av ekonomin. För varje åtgärd eller åtgärds paket/handlingar ska uppskattningar av förväntade besparingar för 2020 och besparingar uppnådda vid tiden för rapporten lämnas.

I förekommande fall ska information om andra effekter/fördelar med åtgärderna (minskade utsläpp av växthusgaser, förbättrad luftkvalitet, nya jobb osv.) och budgeten för genomförandet lämnas.

b) Slutlig energibesparing

Den första och andra nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska innefatta resultaten för uppfyllandet av målet för slutlig energibesparing enligt artikel 4.1 och 4.2 i direktiv 2006/32/EG. Om beräkningen/uppskattningen av besparingar per åtgärd inte finns tillgänglig ska energiminskningen på sektornivå anges som en följd av (en kombination av) åtgärder.

Den första och andra nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska också innefatta den mät- och/eller beräkningsmetod som användes för att beräkna energibesparingarna. Om den "rekommenderade metoden" ⁽¹⁾ tillämpas ska de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet hänvisa till den.

⁽¹⁾ Rekommendationer om mät- och verifieringsmetoder inom ramen för direktiv 2006/32/EG om effektivitet i slutanvändning av energi och energitjänster.

3. Specifik information som rör detta direktiv

3.1 Offentliga organ (artikel 5)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta en lista över offentliga organ som utarbetat energieffektivitetsplaner i enlighet med artikel 5.7.

3.2 Kvotplikt för energieffektivitet (artikel 7)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta de nationella koefficienter som valts i enlighet med bilaga IV.

Den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska innefatta en kort beskrivning av det nationella system som avses i artikel 7.1 eller de alternativa åtgärder som antagits i enlighet med artikel 7.9.

3.3 Energibesiktningar och förvaltningssystem (artikel 8)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta

- a) antalet energibesiktningar som genomförts under den föregående perioden,
- b) antalet energibesiktningar som genomförts i stora företag under den föregående perioden,
- c) antalet stora företag i deras territorium, med angivande av det antal för vilka artikel 8.5 är tillämplig.

3.4 Främjande av effektiv värme och kyla (artikel 14)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta en bedömning av de framsteg som nåtts när det gäller genomförandet av den heltäckande bedömning som avses i artikel 14.1.

3.5 Energioverföring och distribution (artikel 15)

Den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet och efterföljande rapporter som ska lämnas vart tionde år därefter ska innefatta den bedömning som gjorts samt de åtgärder och investeringar som fastställts för att utnyttja energieffektivitetspotentialen för den gas- och elinfrastruktur som avses i artikel 15.2.

3.6 Medlemsstaterna ska, som en del av sina nationella handlingsplaner för energieffektivitet, rapportera om de åtgärder som vidtagits för att möjliggöra och utveckla laststyrning enligt artikel 15.

3.7 Tillgång till kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem (artikel 16)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta information om tillgängliga nationella kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem för leverantörer av energitjänster, energibesiktningar och åtgärder för förbättring av energieffektiviteten.

3.8 Energitjänster (artikel 18)

De nationella handlingsplanerna för energieffektivitet ska innefatta en webblänk till den webbplats där den förteckning över eller det gränssnitt för leverantörer av energitjänster som avses i artikel 18.1 c kan tillgås.

3.9 Andra åtgärder för att främja energieffektivitet (artikel 19)

Den första nationella handlingsplanen för energieffektivitet ska innefatta en lista över de åtgärder som avses i artikel 19.1.

BILAGA XV

Jämförelsetabell

Direktiv 2004/8/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1.1
Artikel 2	Artikel 1.1
Artikel 3 a	Artikel 2 punkt 30
Artikel 3 b	Artikel 2 punkt 32
Artikel 3 c	Artikel 2 punkt 31
Artikel 3 d	Artikel 2 punkt 33
Artikel 3 e och f	—
Artikel 3 g	Artikel 2 punkt 35
Artikel 3 h	—
Artikel 3 i	Artikel 2 punkt 34
Artikel 3 j	—
Artikel 3 k	Artikel 2 punkt 36
Artikel 3 l	Artikel 2 punkt 37
Artikel 3 m	Artikel 2 punkt 39
Artikel 3 n	Artikel 2 punkt 38
Artikel 3 o	—
—	Artikel 2 punkterna 40, 41, 42, 43 och 44
Artikel 4.1	Bilaga II led f första underpunkten
Artikel 4.2	Artikel 14.10 andra stycket
Artikel 4.3	—
Artikel 5	Artikel 14.10 första stycket och bilaga X
Artikel 6	Artikel 14.1 och 14.3, bilagorna VIII och IX
Artikel 7.1	Artikel 14.11
Artikel 7.2 och 7.3	—
Artikel 8	Artikel 15.5
—	Artikel 15.6, 15.7, 15.8 och 15.9
Artikel 9	—
Artikel 10.1 och 10.2	Artiklarna 14.1 och 24.2, bilaga XIV del 2

Direktiv 2004/8/EG	Detta direktiv
Artikel 10.3	Artikel 24.6
Artikel 11	Artikel 24.3
—	Artikel 24.5
Artikel 12.1 och 12.3	—
Artikel 12.2	Bilaga II led c
Artikel 13	Artikel 22.2
Artikel 14	—
Artikel 15	Artikel 28
Artikel 16	—
Artikel 17	Artikel 29
Artikel 18	Artikel 30
Bilaga I	Bilaga I del II
Bilaga II	Bilaga I delarna I och II sista stycket
Bilaga III	Bilaga II
Bilaga IV	Bilaga VIII
—	Bilaga IX
Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1.1
Artikel 2	Artikel 1.1
Artikel 3 a	Artikel 2 punkt 1
Artikel 3 b	Artikel 2 punkt 4
Artikel 3 c	Artikel 2 punkt 6
Artikel 3 d	Artikel 2 punkt 5
—	Artikel 2 punkterna 2 och 3
Artikel 3 e	Artikel 2 punkt 7
Artikel 3 f, g, h och i	—
—	Artikel 2 punkterna 8–19
Artikel 3 j	Artikel 2 punkt 27
—	Artikel 2 punkt 28
Artikel 3 k	—
Artikel 3 l	Artikel 2 punkt 25

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
—	Artikel 2 punkt 26
Artikel 3 m	—
Artikel 3 n	Artikel 2 punkt 23
Artikel 3 o	Artikel 2 punkt 20
Artikel 3 p	Artikel 2 punkt 21
Artikel 3 q	Artikel 2 punkt 22
Artikel 3 r och s	—
—	Artikel 2 punkterna 24, 29, 44 och 45
—	Artikel 3
—	Artikel 4
Artikel 4	—
Artikel 5	Artiklarna 5 och 6
Artikel 6.1 a	Artikel 7.8 a och b
Artikel 6.1 b	Artikel 18.3
Artikel 6.2	Artikel 7.1, 7.5, 7.6, 7.7, 7.9, 7.10, 7.11 och 7.12
—	Artikel 7.2 och 7.3
Artikel 6.3	Artikel 18.2 b och c
Artikel 6.5	—
Artikel 7	Artikel 17
Artikel 8	Artikel 16.1
—	Artikel 16.2 och 16.3
Artikel 9.1	Artikel 19
Artikel 9.2	Artikel 18.1 d i
—	Artikel 18.1 a, b, c, d ii och e
Artikel 10.1	Artikel 15.4
Artikel 10.2	Artikel 15.3
—	Artikel 15.7, 15.8 och 15.9
Artikel 11	Artikel 20
Artikel 12.1	Artikel 8.1
Artikel 12.2	—
—	Artikel 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6 och 8.7

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
Artikel 12.3	—
Artikel 13.1	Artikel 9
Artikel 13.2	Artikel 10 och bilaga VII, punkt 1.1
Artikel 13.3	Bilaga VII, punkterna 1.2 och 1.3
—	Artikel 11
—	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 15.1 och 15.2
—	Artikel 18.2 a och d
—	Artikel 21
Artikel 14.1 och 14.2	Artikel 24.1 och 24.2
Artikel 14.3	—
Artikel 14.4 och 14.5	Artikel 24.3
—	Artikel 24.4 och 24.7-11
—	Artikel 22.1
Artikel 15.1	Artikel 22.2
Artikel 15.2, 15.3 och 15.4	—
—	Artikel 23
—	Artikel 25
Artikel 16	Artikel 26
Artikel 17	Artikel 27
Artikel 18	Artikel 28
Artikel 19	Artikel 29
Artikel 20	Artikel 30
Bilaga I	—
Bilaga II	Bilaga IV
Bilaga III	—
Bilaga IV	—
Bilaga V	—

Direktiv 2006/32/EG	Detta direktiv
Bilaga VI	Bilaga III
—	Bilaga V
—	Bilaga VI
—	Bilaga VII
—	Bilaga XI
—	Bilaga XII
—	Bilaga XIII
—	Bilaga XIV
—	Bilaga XV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2012/29/EU

av den 25 oktober 2012

om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 82.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Unionen har satt som mål att bevara och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där hörnstenen är ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden i civilmål och brottmål.
- (2) Unionen är fast besluten att skydda brottsoffer och fastställa miniminormer på detta område, och rådet har antagit rambeslut 2001/220/RIF av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden ⁽⁴⁾. Inom ramen för Stockholmsprogrammet – ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd ⁽⁵⁾, som antogs av Europeiska rådet vid dess möte den 10 och 11 december 2009, uppmanades kommissionen och medlemsstaterna att undersöka hur man kan förbättra lagstiftning och praktiska stödåtgärder till skydd för offer, varvid särskild uppmärksamhet ägnas åt stöd till och erkännande av alla offer, inbegripet offer för terrorism, som en prioriterad fråga.

⁽¹⁾ EUT C 43, 15.2.2012, s. 39.

⁽²⁾ EUT C 113, 18.4.2012, s. 56.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 12 september 2012 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 4 oktober 2012.

⁽⁴⁾ EGT L 82, 22.3.2001, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

(3) I artikel 82.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) föreskrivs fastställande av i medlemsstaterna tillämpliga minimiregler för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension, särskilt vad gäller brottsoffers rättigheter.

(4) I sin resolution av den 10 juni 2011 om en färdplan för att stärka brottsoffers rättigheter och skyddet av brottsoffer, särskilt i samband med straffrättsliga förfaranden ⁽⁶⁾ (Budapestfärdplanen), konstaterade rådet att åtgärder bör vidtas på unionsnivå för att stärka brottsoffers rättigheter samt stödet till och skyddet av brottsoffer. Därför, och i enlighet med den resolutionen, syftar detta direktiv till att se över och komplettera de principer som fastställs i rambeslut 2001/220/RIF och till att ta betydande steg framåt när det gäller nivån av skydd för brottsoffer i hela unionen, framför allt inom ramen för straffrättsliga förfaranden.

(5) I Europaparlamentets resolution av den 26 november 2009 om avskaffande av våld mot kvinnor ⁽⁷⁾ uppmanades medlemsstaterna att förbättra den nationella lagstiftningen och politiken för att bekämpa alla former av våld mot kvinnor och angripa orsakerna till våldet mot kvinnor, inte minst genom förebyggande åtgärder, och uppmanades unionen att garantera rätten till hjälp och stöd för alla offer för våld.

(6) I sin resolution av den 5 april 2011 om prioriteringar och utkast till en ny ram för EU-politiken för att bekämpa våld mot kvinnor ⁽⁸⁾ föreslog Europaparlamentet en strategi för att bekämpa våld mot kvinnor, våld i hemmet och kvinnlig könsstympning, som en grund för framtida straffrättsliga lagstiftningsinstrument mot könsrelaterat våld, inklusive en ram för att bekämpa våld mot kvinnor (politik, förebyggande, skydd, lagföring, åtgärder och partnerskap) som ska följas upp av en handlingsplan på unionsnivå. Internationella regler på detta område innefattar Förenta nationernas konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, antagen den 18 december 1979, rekommendationer och beslut från Kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor och Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, antagen den 7 april 2011.

⁽⁶⁾ EUT C 187, 28.6.2011, s. 1.

⁽⁷⁾ EUT C 285 E, 21.10.2010, s. 53.

⁽⁸⁾ EUT C 296 E, 2.10.2012, s. 26.

- (7) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/99/EU av den 13 december 2011 om den europeiska skyddsordern ⁽¹⁾ fastställs en mekanism för ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i straffrättsliga frågor medlemsstaterna emellan. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer ⁽²⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi ⁽³⁾ behandlar bland annat de specifika behoven hos de särskilda grupper som är offer för människohandel, sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering och barnpornografi.
- (8) I rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism ⁽⁴⁾ konstateras att terrorism är en av de allvarligaste överträdelserna av de principer unionen bygger på, däribland principen om demokrati och bekräftar att det bland annat utgör ett hot mot det fria utövandet av de mänskliga rättigheterna.
- (9) Ett brott är en oförrätt mot samhället och en kränkning av brottsoffrens individuella rättigheter. Brottsoffren bör därför erkännas och behandlas på ett respektfullt, hänsynsfullt och professionellt sätt utan någon form av diskriminering på grund av bland annat ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder, kön, könsuttryck, könsidentitet, sexuell läggning, uppehållsstatus eller hälsa. I alla kontakter med behöriga myndigheter som är verksamma inom ramen för straffrättsliga förfaranden och med verksamheter som kommer i kontakt med brottsoffer, till exempel stöd för brottsoffer och verksamheter för reparativ rättvisa, bör brottsoffrens personliga situation och omedelbara behov, ålder, kön, eventuella funktionshinder och mönad beaktas, med full respekt för personens fysiska, psykiska och moraliska integritet. Brottsoffren bör skyddas mot sekundär och upprepad viktimisering, mot hot och mot vedergällning, erhålla lämpligt stöd för att underlätta återhämtningen och garanteras adekvat tillgång till rättslig prövning.
- (10) Detta direktiv behandlar inte villkoren för brottsoffers vistelse på medlemsstaternas territorium. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att det inte är en förutsättning för att ett brottsoffer ska kunna åtnjuta de rättigheter som fastställs i detta direktiv att denne har rätt att uppehålla sig inom medlemsstatens territorium eller har ett visst medborgarskap eller en viss nationalitet. En brottsanmälan eller deltagande i straffrättsliga förfaranden ger inte upphov till några rättigheter vad gäller brottsoffrets uppehållsstatus.
- (11) I detta direktiv fastställs minimiregler. Medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i detta direktiv för att tillhandahålla en högre skyddsnivå.
- (12) De rättigheter som fastställs i detta direktiv påverkar inte förövarens rättigheter. Uttrycket förövare avser en person som har blivit dömd för ett brott. Med avseende på tillämpningen av detta direktiv avser det emellertid också misstänkta eller tilltalade personer före ett eventuellt erkännande eller en fällande dom och det påverkar inte oskuldspresumtionen.
- (13) Detta direktiv är tillämpligt på straffbara gärningar som har begåtts i unionen och på straffrättsliga förfaranden som äger rum i unionen. Det ger upphov till rättigheter för brottsoffer som utsatts för extraterritoriella överträdelser endast när det gäller straffrättsliga förfaranden som äger rum i unionen. En anmälan till behöriga myndigheter utanför unionen, till exempel ambassader, leder inte till att de skyldigheter som fastställs i detta direktiv blir tillämpliga.
- (14) Vid tillämpningen av detta direktiv måste barnets bästa komma i främsta rummet i enlighet med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, antagen den 20 november 1989. Barn som är brottsoffer bör betraktas och behandlas som fullvärdiga innehavare av de rättigheter som fastställs i detta direktiv och bör få utöva de rättigheterna på ett sätt som beaktar deras förmåga att bilda sig egna uppfattningar.
- (15) Vid tillämpningen av detta direktiv bör medlemsstaterna säkerställa att brottsoffer med funktionsnedsättning fullt ut kan åtnjuta de rättigheter som fastställs i detta direktiv på samma villkor som andra, bland annat genom att underlätta tillträdet till lokaler där straffrättsliga förfaranden hålls och tillgången till information.
- (16) Offer för terrorism har drabbats av attacker som i förlängningen syftar till att tillfoga samhället skada. De kan därför behöva särskild omsorg, stöd och skydd på grund av det emot dem begångna brottets särskilda art. Offer för terrorism kan bli föremål för betydande uppmärksamhet från allmänheten och behöver ofta ges ett socialt erkännande och behandlas på ett respektfullt sätt från samhällets sida. Medlemsstaterna bör därför ägna särskild uppmärksamhet åt deras behov och sträva efter att värna om deras värdighet och säkerhet.

⁽¹⁾ EUT L 338, 21.12.2011, s. 2.

⁽²⁾ EUT L 101, 15.4.2011, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 335, 17.12.2011, s. 1.

⁽⁴⁾ EGT L 164, 22.6.2002, s. 3.

- (17) Våld som riktas mot en person på grund av den personens kön, könsidentitet eller könsuttryck eller som i oproportionerlig utsträckning drabbar personer av ett visst kön ska ses som könsrelaterat våld. Det kan leda till att offret åsamkas fysisk, sexuell, psykisk eller emotionell skada eller ekonomisk förlust. Könsrelaterat våld ska ses som en typ av diskriminering och som en kränkning av offrets grundläggande friheter och innefattar våld i nära relationer, sexuellt våld (inbegripet våldtäkt, sexuellt tvång och sexuellt ofredande), människohandel, slaveri samt olika slags skadliga beteenden som tvångsäktenskap, kvinnlig könsstympning och så kallade hedersbrott. Kvinnor som är offer för könsrelaterat våld måste också, liksom deras barn, få särskilt stöd och skydd, eftersom det vid sådant våld föreligger en stor risk för sekundär eller upprepad viktigmisering, hot eller vedergällning.
- (18) Våld i nära relationer begås av en person som är eller har varit make eller partner eller annan familjemedlem till brottsoffret, oavsett om förövaren delar eller har delat bostad med brottsoffret eller inte. Sådant våld kan innefatta fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt våld som kan leda till fysisk, psykisk eller emotionell skada eller ekonomisk förlust. Våld i nära relationer är ett allvarligt och ofta dolt socialt problem som kan orsaka ett systematiskt psykiskt och fysiskt trauma med allvarliga följdverkningar eftersom förövaren är en person som offret borde kunna lita på. Offer för våld i nära relationer kan därför behöva särskilda skyddsåtgärder. Kvinnor drabbas oproportionerligt hårt av sådant våld, och situationen kan vara värre om kvinnan är beroende av förövaren ekonomiskt och socialt eller när det gäller hennes rätt att uppehålla sig i landet.
- (19) En person bör anses vara ett brottsoffer oavsett om någon förövare har identifierats, gripits, åtalats eller dömts och oberoende av eventuella familjeband mellan dem. Det är möjligt att även familjemedlemmar till brottsoffer lider skada till följd av brottet. I synnerhet kan familjemedlemmar till en person som avlidit som en direkt följd av ett brott lida skada till följd av brottet. Sådana familjemedlemmar som är indirekta brottsoffer bör därför också åtnjuta skydd enligt detta direktiv. Medlemsstaterna bör dock ha möjlighet att fastställa förfaranden för att begränsa det antal familjemedlemmar som kan komma i åtnjutande av de rättigheter som fastställs i detta direktiv. Om det rör sig om ett barn bör barnet eller, förutom när detta inte är till barnets bästa, vårdnadshavaren få utöva de rättigheter som fastställs i detta direktiv. Detta direktiv påverkar inte nationella administrativa förfaranden och formaliteter för att fastställa att en person är ett brottsoffer.
- (20) Brottsoffrets roll i det straffrättsliga systemet och deras möjlighet att aktivt medverka i straffrättsliga förfaranden varierar mellan medlemsstaterna, beroende på det nationella systemet, och bestäms av en eller flera av följande kriterier: huruvida det nationella systemet medger brottsoffret en rättslig ställning som part i de straffrättsliga förfarandena, huruvida brottsoffret är föremål för ett rättsligt krav på eller ombes att aktivt medverka i straffrättsliga förfaranden, till exempel som vittne, och/eller huruvida brottsoffret enligt nationell rätt har laglig rätt att aktivt medverka i straffrättsliga förfaranden och ansöker om detta, i de fall där det nationella systemet inte medger att ett brottsoffer har en rättslig ställning som part i de straffrättsliga förfarandena. Medlemsstaterna bör avgöra vilket av dessa kriterier som föreligger för att fastställa räckvidden av de rättigheter som fastställs i detta direktiv i de fall där det hänvisas till brottsoffrets roll inom det straffrättsliga systemet i fråga.
- (21) Information och rådgivning från behöriga myndigheter, verksamheter för stöd till brottsoffer och verksamheter för reparativ rättvisa bör så långt som möjligt lämnas i olika former och på ett sätt som kan förstås av brottsoffret. Sådan information och rådgivning bör ges på ett enkelt och begripligt språk. Man bör även försäkra sig om att brottsoffret kan göra sig förstådd under förfarandena. Man bör härvidlag ta hänsyn till brottsoffrets kunskaper i det språk på vilket informationen lämnas, personens ålder, mognad, intellektuella och emotionella kapacitet, läs- och skrivkunighet och eventuella fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar. Särskild hänsyn bör tas till förståelse- och kommunikationssvårigheter som kan bero på ett funktionshinder, till exempel hörselnedsättning eller talsvårigheter. Om brottsoffrets förmåga att lämna information är begränsad ska även detta beaktas under de straffrättsliga förfarandena.
- (22) Tidpunkten när en anmälan görs bör vid tillämpningen av detta direktiv anses falla inom ramen för de straffrättsliga förfarandena. Detta bör även omfatta situationer där myndigheter på eget initiativ inleder straffrättsliga förfaranden som en följd av ett brott som ett brottsoffer har utsatts för.
- (23) Information om ersättning för kostnader bör ges från och med den första kontakten med en behörig myndighet, till exempel i en broschyr där de grundläggande förutsättningarna för sådan ersättning för kostnader anges. Medlemsstaterna bör inte, i detta tidiga skede av de straffrättsliga förfarandena, vara skyldiga att besluta om huruvida det berörda brottsoffret uppfyller villkoren för ersättning för kostnader.

- (24) När ett brottsoffer anmäler ett brott bör denne få en skriftlig bekräftelse av sin brottsanmälan av polisen med uppgift om de grundläggande aspekterna av brottet, till exempel brottstyp, tidpunkt och plats, samt den eventuella skada eller förlust som har orsakats av brottet. Denna bekräftelse bör innehålla ett ärendenummer och tidpunkten och platsen för anmälan, så att den kan tjäna som bevis för att brottet har anmälts, till exempel med avseende på försäkringsfordringar.
- (25) Utan att det påverkar bestämmelserna om preskriptionstid bör ett dröjsmål med anmälan av ett brott på grund av fruktan för vedergällning, förödmjukelse eller stigmatisering inte föranleda att man inte bekräftar mottagandet av brottsoffrets anmälan.
- (26) Den information som ges bör vara tillräckligt utförlig för att säkerställa att brottsoffren behandlas på ett respektfullt sätt och kan fatta välinformerade beslut om sin medverkan i förfarandena. Det är därför av särskild vikt att brottsoffren får information om det aktuella läget i förfarandet. Detta gäller i lika hög grad för information som gör det möjligt för ett brottsoffer att besluta om att eventuellt begära omprövning av beslutet att inte väcka åtal. Om inte annat anges, bör det vara möjligt att tillhandahålla den information som ska meddelas brottsoffret muntligen eller skriftligen, även på elektronisk väg.
- (27) Information till ett brottsoffer bör lämnas till den senast kända postadressen eller de elektroniska kontaktuppgifter som brottsoffret har uppgett till den behöriga myndigheten. I undantagsfall, till exempel på grund av ett stort antal brottsoffer i ett ärende, bör det vara möjligt att lämna information via pressen, den behöriga myndighetens officiella webbplats eller någon liknande kommunikationskanal.
- (28) Medlemsstaterna bör inte vara skyldiga att lämna information vars röjande skulle kunna påverka en korrekt handläggning av ett ärende eller skada ett visst ärende eller en viss person eller om de anser att detta strider mot deras viktiga säkerhetsintressen.
- (29) Behöriga myndigheter bör säkerställa att brottsoffer erhåller uppdaterade kontaktuppgifter för information i det egna ärendet, såvida inte brottsoffret har uttryckt en önskan om att inte erhålla sådan information.
- (30) En hänvisning till ett "avgörande" i samband med rätten till information, tolkning och översättning bör endast ses som en hänvisning till att någon befunnits skyldig eller icke skyldig, eller att de straffrättsliga förfarandena avslutats på annat sätt. Skälen för ett sådant avgörande bör lämnas till offret genom en kopia av den handling där avgörandet ingår eller genom en kort sammanfattning.
- (31) Rätten till upplysningar om tid och plats för den rättegång som kommer att äga rum till följd av en anmälan om brott som brottsoffret har utsatts för bör även gälla för upplysningar om tid och plats för förhandlingar i samband med överklagande av en dom i målet.
- (32) Särskild information om att förövaren har frigitts eller rymt bör på begäran ges brottsoffren, åtminstone i de fall då de kan befinna sig i fara eller det finns en konstaterad risk för skada för brottsoffren, såvida det inte finns en konstaterad risk för skada för förövaren till följd av underrättelsen. Om det finns en konstaterad risk för skada för förövaren till följd av underrättelsen bör den behöriga myndigheten beakta alla andra risker när den beslutar om en lämplig åtgärd. Hänvisningen till "konstaterad risk för skada för brottsoffren" bör omfatta sådana faktorer som brottets art och allvar och risken för vedergällning. Därför bör den inte tillämpas på situationer där mindre förseelser har begåtts och där risken för att offret ska skadas således endast är mycket låg.
- (33) Brottsoffren bör få information om rätten att överklaga ett beslut om att förövaren ska släppas fri om en sådan rättighet finns enligt nationell lag.
- (34) Rättvisa kan enbart uppnås om brottsoffren på ett ordentligt sätt kan förklara omständigheterna kring brottet och lägga fram bevis på ett sätt som de behöriga myndigheterna kan förstå. Det är likaså viktigt att säkerställa att brottsoffer behandlas på ett respektfullt sätt och att de kan hävda sina rättigheter. Därför bör kostnadsfri tolkning finnas tillgänglig i samband med att brottsoffer hörs och för att göra det möjligt för dem att medverka aktivt under förfarandena, i enlighet med brottsoffrets roll i det berörda straffrättsliga systemet. När det gäller andra aspekter av de straffrättsliga förfarandena kan behovet av tolkning och översättning variera beroende på specifika frågor, brottsoffrens roll i det straffrättsliga systemet i fråga och deras deltagande i förfarandet samt eventuella särskilda rättigheter. Tolkning och översättning behöver i dessa fall bara tillhandahållas i den mån det krävs för att brottsoffren ska kunna utöva sina rättigheter.

- (35) Brottsoffret bör, enligt förfaranden som fastställs i nationell rätt, ha rätt att överklaga ett beslut om att det inte behövs tolkning eller översättning. Denna rätt medför inte någon skyldighet för medlemsstaterna att tillhandahålla någon särskild mekanism eller något särskilt förfarande för överklagande av ett sådant beslut och bör inte leda till att det straffrättsliga förfarandet förlängs på ett oskäligt sätt. En intern omprövning av beslutet i enlighet med befintliga nationella förfaranden skulle vara tillräckligt.
- (36) Den omständigheten att ett brottsoffer talar ett språk som inte är allmänt utbrett bör i sig inte utgöra någon grund för ett beslut om att tolkning eller översättning skulle förlänga det straffrättsliga förfarandet på ett oskäligt sätt.
- (37) Stöd bör finnas tillgängligt från det att de behöriga myndigheterna fått kännedom om brottsoffren och hela tiden under de straffrättsliga förfarandena samt under en lämplig tid efter sådana förfaranden, alltefter brottsoffrets behov och de rättigheter som fastställs i detta direktiv. Olika former av stöd bör lämnas, utan onödiga formaliteter, och med tillräcklig geografisk spridning inom medlemsstaten för att alla brottsoffer ska kunna använda sig av dessa verksamheter. Brottsoffer som lidit avsevärd skada till följd av brottets allvar kan behöva specialiserade stödverksamheter.
- (38) Personer som är särskilt sårbara eller befinner sig i situationer som innebär en särskilt stor risk för skada, exempelvis personer som utsätts för upprepat våld i nära relationer, offer för könsrelaterat våld eller personer som blir offer för andra typer av brott i en medlemsstat där de inte är medborgare eller bosatta, bör erbjudas specialiserat stöd och rättsligt skydd. Specialiserade stödverksamheter bör grunda sig på ett integrerat och riktat tillvägagångssätt som tar särskild hänsyn till brottsoffrens specifika behov, hur allvarlig den skada är som brottsoffret åsamkats till följd av brottet, liksom förhållandet mellan brottsoffer, förövare, barn och den sociala miljön i stort. En av huvuduppgifterna för dessa stödverksamheter och deras personal, som spelar en viktig roll när det gäller att hjälpa brottsoffret att återhämta sig från och övervinna eventuella skador eller trauman som uppstått till följd av brottet, bör vara att informera brottsoffren om de rättigheter som fastställs i detta direktiv så att de kan fatta beslut i en gynnsam miljö där de behandlas på ett värdigt, respektfullt och hänsynsfullt sätt. Till de typer av stöd som sådana specialiserade stödverksamheter bör erbjuda hör bland annat tillhandahållande av skyddat boende, omedelbart medicinskt stöd, hänvisning till medicinska och kriminaltekniska undersökningar vid våldtäkt eller sexuella övergrepp, kort- och långvarig psykologisk rådgivning, behandling av trauman, rättslig rådgivning, tillgång till rättsligt biträde och särskilda verksamheter för barn som direkta eller indirekta brottsoffer.
- (39) Den verksamhet som bedriver stöd för brottsoffer är inte skyldig att på egen hand tillhandahålla omfattande specialistkunskap och yrkesmässig sakkunskap. Vid behov bör verksamheter som bedriver stöd för brottsoffer bistå med att kontakta befintligt professionellt stöd, till exempel psykolog.
- (40) Även om stödet inte bör vara beroende av att brottsoffren gjort en brottsanmälan till någon behörig myndighet, exempelvis till polisen, är sådana myndigheter ofta mest lämpade att informera brottsoffer om vilken typ av stöd de kan få. Medlemsstaterna uppmanas därför att skapa de förutsättningar som krävs för att kunna hänvisa brottsoffer till stödverksamheter för brottsoffer, bland annat genom att sörja för att kraven i fråga om skydd av personuppgifter kan efterlevas och faktiskt efterlevs. Upprepade hänvisningar bör undvikas.
- (41) Brottsoffrens rätt att höras bör anses ha tillgodosetts när offren tillåts göra skriftliga utsagor eller lämna skriftliga förklaringar.
- (42) Rättigheten för barn som är brottsoffer att höras i samband med ett straffrättsligt förfarande bör inte förhindras enbart på grund av att brottsoffret är ett barn eller på grund av brottsoffrets ålder.
- (43) Rätten till omprövning av ett beslut om att inte väcka åtal bör anses avse beslut som fattas av åklagare och undersökningsdomare eller av brottsbekämpande myndigheter som polistjänstemän, men inte domstolsbeslut. Beslut om att inte väcka åtal bör omprövas av en annan person eller myndighet än den som fattat det ursprungliga beslutet, om inte det ursprungliga beslutet om att inte väcka åtal fattades av den högsta åklagarmyndigheten, vars beslut inte kan omprövas i högre instans, i vilket fall omprövningen kan göras av samma myndighet. Rätten till omprövning av ett beslut om att inte väcka åtal berör inte särskilda förfaranden, till exempel förfaranden mot parlaments- eller regeringsledamöter, när det gäller deras officiella ämbetsutövning.

- (44) Ett beslut om att avsluta de straffrättsliga förfarandena bör omfatta situationer där åklagaren beslutar att lägga ner åtalet eller avbryta förfarandena.
- (45) Genom ett beslut av åklagaren som leder till tvistlösning utanför domstol, och följaktligen till att de straffrättsliga förfarandena avslutas, fräntas brottsoffren rätten att begära omprövning av åklagarens beslut om att inte väcka åtal endast om tvistlösningen medför en varning eller ett föreläggande.
- (46) Verksamheter för reparativ rättvisa, till exempel medling mellan brottsoffer och förövare, familjerådslag och andra former av samråd (till exempel "sentencing circles") kan vara till stor nytta för brottsoffret, men kräver skyddsmekanismer för att förebygga sekundär eller upprepad viktimisering, hot eller vedergällning. Sådana verksamheter bör därför i första hand säkerställa brottsoffrets intressen och behov, för att avhjälpa den skada som brottsoffret lidit och undvika ytterligare skada. När ett ärende hänvisas till verksamheter för reparativ rättvisa och förfarandet genomförs, bör man beakta faktorer som brottets art och allvar, graden av trauma, upprepad kränkning av brottsoffrets fysiska, sexuella eller psykologiska integritet, maktobalanser, brottsoffrets ålder, mognad och intellektuella kapacitet, vilka kan begränsa eller minska brottsoffrets förmåga att fatta ett välinformerat beslut, eller kan försvåra möjligheterna att nå ett för brottsoffret positivt resultat. Förfaranden för reparativ rättvisa bör i princip vara konfidentiella, om inte parterna enats om annat, eller om det krävs enligt nationell rätt på grund av allmänintresset. Faktorer som hot som uttalas eller varje form av våld som utövats under förfarandet kan, med hänsyn till allmänintresset, behöva offentliggöras.
- (47) Brottsoffer bör inte förväntas ha kostnader för sin medverkan i straffrättsliga förfaranden. Medlemsstaterna bör enbart vara skyldiga att ersätta nödvändiga kostnader för brottsoffer i samband med deras medverkande i straffrättsliga förfaranden och bör inte vara skyldiga att ersätta brottsoffrens rättegångskostnader. Medlemsstaterna bör ha rätt att tillämpa villkor för ersättning av utgifter enligt nationell rätt, såsom tidsgränser för att begära ersättning för kostnader, standardnivåer för levnadsomkostnader och resekostnader och maximal dagersättning för förlorad inkomst. Rätten till ersättning för kostnader vid straffrättsliga förfaranden bör inte uppkomma i en situation där ett brottsoffer lämnar en utsaga i samband med brottet. Kostnader bör endast ersättas i den mån brottsoffret förpliktas eller anmodas av de behöriga myndigheterna att vara närvarande vid och aktivt medverka i straffrättsliga förfaranden.
- (48) Egendom som har tagits i beslag under straffrättsliga förfaranden och som kan återställas bör återlämnas till brottsoffret så snart som möjligt, om det inte föreligger exceptionella omständigheter, till exempel en tvist om äganderätten eller att innehavet av egendomen är olagligt eller att egendomen i sig själv är olaglig. Rätten att få egendomen återlämnad ska inte påverka legitimt kvarhållande av egendomen för andra rättsliga förfaranden.
- (49) Rätten till ett beslut om ersättning från förövaren och relevant tillämpligt förfarande bör även gälla för brottsoffer som bor i en annan medlemsstat än den där brottet begicks.
- (50) Den skyldighet att överlämna anmälningar som detta direktiv föreskriver bör inte påverka medlemsstaternas behörighet att inleda förfaranden och påverkar inte reglerna om domsrätt, enligt rådets rambeslut 2009/948/RIF av den 30 november 2009 om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden ⁽¹⁾.
- (51) Om brottsoffret har lämnat den medlemsstats territorium där brottet begicks bör den medlemsstaten inte längre vara skyldig att ge hjälp, stöd och skydd utom för sådant som har direkt koppling till ett straffrättsligt förfarande som pågår med anledning av det aktuella brottet, såsom särskilda skyddsåtgärder under domstolsförfaranden. Den medlemsstat där brottsoffret är bosatt bör ge den hjälp, det stöd och det skydd som behövs för att brottsoffret ska kunna återhämta sig.
- (52) Det bör finnas åtgärder för att skydda brottsoffren och deras familjemedlemmar från sekundär eller upprepad viktimisering, hot och vedergällning, till exempel genom interimistiska förelägganden eller skyddsordrar och besöksförbud.

⁽¹⁾ EUT L 328, 15.12.2009, s. 42.

- (53) Risken för sekundär och upprepad viktimisering, hot och vedergällning, antingen från förövaren eller till följd av medverkan i straffrättsliga förfaranden, bör begränsas genom att förfarandena samordnas på ett sätt som innebär att brottsoffren behandlas på ett respektfullt sätt och gör det möjligt för dem att få förtroende för myndigheterna. Kontakterna med behöriga myndigheter bör underlättas så långt som möjligt, samtidigt som antalet onödiga kontakter med brottsoffret begränsas, till exempel genom att göra videoupptagningar av förhören och tillåta att dessa används under domstolsförandet. Rättstillämparna bör ha tillgång till så många olika åtgärder som möjligt för att kunna förhindra att brottsoffren utsätts för obehag under domstolsförandet, i synnerhet till följd av visuell kontakt med förövaren, dennes familj, medhjälpare eller allmänheten. Därför bör medlemsstaterna uppmanas att, särskilt vad gäller domstolsbyggnader och polisstationer, införa genomförbara och praktiska åtgärder för att där kunna erbjuda brottsoffren sådana möjligheter som separata ingångar och väntrum. Dessutom bör medlemsstaterna i möjligaste mån planera de straffrättsliga förfarandena så att kontakter mellan brottsoffren och deras familjemedlemmar och förövaren undviks, till exempel genom att kalla brottsoffer och förövare vid olika tidpunkter.
- (54) Att skydda brottsoffrets privatliv kan vara ett viktigt sätt att förebygga sekundär och upprepad viktimisering, hot och vedergällning, och det kan göras på olika sätt, till exempel genom att vägra lämna ut eller begränsa utlämningen av uppgifter om vem brottsoffret är, eller om var han eller hon befinner sig. För barn som är brottsoffer är sådant skydd särskilt viktigt, och inbegriper undanhållande av barnets namn. Det kan dock finnas ärenden där barn i undantagsfall kan dra fördel av att information avslöjas eller offentliggörs på ett omfattande sätt, till exempel om ett barn har blivit bortfört. Åtgärder som vidtas för att skydda brottsoffrets privatliv och bilder av dem och deras familjemedlemmar bör alltid vara förenliga med rätten till en rättvis rättegång och till yttrandefrihet, såsom denna erkänns i artiklarna 6 och 10 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.
- (55) Vissa brottsoffer löper särskilt hög risk för sekundär eller upprepad viktimisering, hot eller vedergällning från förövaren i samband med straffrättsliga förfaranden. Det är möjligt att sådana risker beror på brottsoffrets personliga egenskaper, brottstyp eller art eller omständigheterna kring brottet. Det är endast genom individuella bedömningar, som genomförs snarast möjligt, som dessa risker kan identifieras effektivt. Sådana bedömningar bör genomföras för alla brottsoffer för att fastställa om de riskerar sekundär eller upprepad viktimisering, hot eller vedergällning, och vilka särskilda skyddsåtgärder de behöver.
- (56) Individuella bedömningar bör ta hänsyn till personliga faktorer som brottsoffrets ålder, kön och könsidentitet eller könsuttryck, etniska tillhörighet, ras, religion, sexuell läggning, hälsa, funktionshinder, uppehållsstatus, kommunikationssvårigheter, förhållande eller beroendeställning till förövaren och tidigare erfarenhet av brott. Bedömningarna bör även ta hänsyn till brottstyp och art och omständigheterna kring brottet, till exempel huruvida det är fråga om hatbrott, brott som begåtts med diskriminerande motiv, sexuellt våld, våld i nära relationer, huruvida förövaren befann sig i en kontrollsituation, om brottsoffrets bostad är belägen i ett område med hög brottslighet eller som domineras av gäng samt om brottsoffrets ursprungsland inte är den medlemsstat där brottet begicks.
- (57) Bland offer för människohandel, terrorism, organiserad brottslighet, våld i nära relationer, sexuellt våld eller sexuell exploatering, könsrelaterat våld, hatbrott, samt offer med funktionshinder och barn som är brottsoffer tenderar en stor andel att bli utsatta för sekundär eller upprepad viktimisering, hot eller vedergällning. Särskild försiktighet bör iaktas vid bedömningen av om dessa brottsoffer riskerar sådan viktimisering, hot eller vedergällning, och det bör förutsättas att dessa brottsoffer kommer att dra nytta av särskilda skyddsåtgärder.
- (58) Brottsoffer som har identifierats som sårbara för sekundär eller upprepad viktimisering, hot eller vedergällning bör erbjudas lämpliga skyddsåtgärder under de straffrättsliga förfarandena. Åtgärdernas närmare art bör avgöras genom den individuella bedömningen, med hänsyn tagen till brottsoffrets önskemål. Åtgärdernas omfattning bör avgöras utan att det påverkar den brottsanklagades rättigheter och i enlighet med reglerna om domstolarnas bedömningsutrymme. Brottsoffrens oro och rädsla med avseende på förfarandena bör vara avgörande när man fastställer om de är i behov av några särskilda åtgärder.
- (59) Omedelbara operativa behov och hinder kan till exempel göra det omöjligt att säkerställa att det konsekvent är samma polistjänsteman som förhör brottsoffret; sjukdom och moderskaps- eller föräldraledighet är exempel på sådana hinder. Dessutom kanske det inte finns några lokaler tillgängliga som har utformats särskilt för förhör med brottsoffer, till exempel på grund av renoveringsarbeten. I samband med sådana operativa eller praktiska hinder kanske det inte är möjligt att i vissa fall tillhandahålla en särskild åtgärd som har planerats efter en individuell bedömning.

- (60) Om en förmyndare eller en företrädare ska utses för ett barn i enlighet med detta direktiv, kan båda rollerna uppbäras av samma person eller av en juridisk person, en institution eller en myndighet.
- (61) Tjänstemän som är engagerade i straffrättsliga förfaranden och kan förväntas komma i personlig kontakt med brottsoffer bör ges tillgång till och möjlighet att genomgå lämplig inledande och fortlöpande utbildning, som är anpassad till graden av kontakt med brottsoffer, så att de kan identifiera dessa brottsoffer och deras behov och ta hand om dem på ett respektfullt, hänsynsfullt, professionellt och icke-diskriminerande sätt. Personer som kan förväntas bli involverade i en individuell bedömning för att fastställa brottsoffrets specifika behov av skydd och fastställa deras behov av särskilda skyddsåtgärder bör få särskild utbildning i hur en sådan bedömning ska genomföras. Medlemsstaterna bör säkerställa sådan utbildning för polisanställda och domstolspersonal. Utbildning bör likaledes främjas för advokater, åklagare och domare samt för rättstillämpare som tillhandahåller stöd till brottsoffer eller reparativ rättvisa. Detta krav bör vid behov även omfatta utbildning om särskilda stödverksamheter för brottsoffer som brottsoffren bör hänvisas till eller specialutbildning för dem vars arbete är inriktat på brottsoffer med särskilda behov samt särskild psykologisk utbildning. I förekommande fall bör sådan utbildning vara jämställdhetsmedveten och medlemsstaternas utbildningsinsatser bör kompletteras med riktlinjer, rekommendationer och utbyte av bästa praxis i enlighet med Buda-pestfärdplanen.
- (62) Medlemsstaterna bör främja och ha ett nära samarbete med det civila samhällets organisationer, däribland erkända och aktiva icke-statliga organisationer som arbetar med brottsoffer, särskilt i fråga om initiativ till politikutformning, informationsinsatser och kampanjer för medvetandegörande, forsknings- och utbildningsprogram, fortbildning samt uppföljning och utvärdering av effekten av åtgärder för stöd till och skydd av brottsoffer. För att brottsoffer ska erhålla adekvat omsorg, stöd och skydd bör offentliga verksamheter arbeta på ett samordnat sätt och bör involveras på samtliga administrativa nivåer, det vill säga på unionsnivå liksom på nationell, regional och lokal nivå. Brottsoffren bör få hjälp med att söka upp och kontakta behöriga myndigheter för att undvika upprepade hänvisningar. Medlemsstaterna bör överväga att utveckla "enda åtkomstpunkter" eller "kontaktpunkter" som hanterar offrens olika behov i samband med straffrättsliga förfaranden inklusive behovet att erhålla information, hjälp, stöd, skydd och ersättning.
- (63) För att uppmuntra till och underlätta anmälan av brott och för att möjliggöra för brottsoffren att ta sig ur en ond cirkel av upprepad viktigmisering är det väsentligt att det finns pålitliga stödverksamheter till brottsoffrens förfogande och behöriga myndigheter som är beredda att på ett respektfullt, hänsynsfullt, professionellt och icke-diskriminerande sätt bemöta brottsoffrens anmälningar. På så vis kan brottsoffrens förtroende för medlemsstaternas straffrättsliga system förbättras och antalet oanmälda brott minskas. Rättstillämpare som kan förväntas ta emot brottsanmälningar från brottsoffer bör ha lämplig utbildning för att underlätta brottsanmälan och åtgärder bör vidtas för att tredje part ska ges möjlighet att göra anmälan, inbegripet det civila samhällets organisationer. Det bör vara möjligt att använda kommunikationsteknologi såsom e-post, videospelningar eller elektroniska blanketter för att anmäla brott.
- (64) Systematisk och adekvat insamling av statistiska uppgifter är en erkänt viktig del av effektiv politikutformning inom området för de rättigheter som fastställs i detta direktiv. För att göra det lättare att utvärdera tillämpningen av detta direktiv bör medlemsstaterna till kommissionen överlämna relevanta statistiska uppgifter om hur de nationella förfarandena tillämpas på brottsoffer, tillsammans med uppgifter åtminstone om antalet anmälda brott, och brottstyp och, i den mån sådana uppgifter är kända och finns tillgängliga, brottsoffrens antal, ålder och kön. Relevanta statistiska uppgifter kan omfatta uppgifter som har registrerats av rättsvårdande myndigheter och brottsbekämpande organ och, i möjligaste mån, administrativa uppgifter som har samlats in av hälso- och sjukvården, socialtjänsten och offentliga och icke-statliga organisationer som ger stöd till brottsoffer eller verksamheter för reparativ rättvisa och andra organisationer som arbetar med brottsoffer. Rättsliga uppgifter kan omfatta information om anmälda brott, antalet fall som utreds och antalet tilltalade och dömda. Verksamhetsbaserade administrativa uppgifter kan – så långt som möjligt – omfatta uppgifter om hur brottsoffer använder stöd som tillhandahålls av statliga myndigheter och offentliga och privata stödorganisationer, exempelvis hur många personer polisen har hänvisat till stödverksamheter för brottsoffer och hur många brottsoffer som efterfrågar stöd, erhåller eller inte erhåller stöd eller reparativ rättvisa.
- (65) Syftet med detta direktiv är att ändra och utöka bestämmelserna i rambeslut 2001/220/RIF. Eftersom de ändringar som ska göras är omfattande både till antal och till sitt innehåll bör det rambeslutet av tydlighets skull ersättas i sin helhet i förhållande till medlemsstater som deltar i antagandet av detta direktiv.

(66) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheterna och de principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att främja rätten till värdighet, liv, fysisk och psykisk integritet, frihet och säkerhet, respekten för privatlivet och familjelivet, rätten till egendom, principen om icke-diskriminering, principen om jämställdhet mellan kvinnor och män, barnets rättigheter, äldres och funktionshindrades rättigheter samt rätten till en rättvis rättegång.

(67) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa miniminormer för brottsoffers rättigheter samt stöd till och skydd av brottsoffer, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av dess omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(68) Personuppgifter som behandlas vid genomförandet av detta direktiv bör skyddas i enlighet med rådets rambeslut 2008/977/RIF av den 27 november 2008 om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete⁽¹⁾ och i enlighet med de principer som fastställs i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, som ratificerats av samtliga medlemsstater.

(69) Detta direktiv påverkar inte mer långtgående bestämmelser i andra unionsrättsakter som behandlar de specifika behoven hos särskilda kategorier av brottsoffer, till exempel offer för människohandel, sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering och barnpornografi, på ett mer specifikt sätt.

(70) I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, har dessa medlemsstater meddelat att de önskar delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.

(71) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.

(72) Europeiska datatillsynsmannen har avgett ett yttrande den 17 oktober 2011⁽²⁾ baserat på artikel 41.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter⁽³⁾.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL 1

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Mål

1. Syftet med detta direktiv är att säkerställa att brottsoffer får lämplig information, lämpligt stöd och skydd och kan medverka i straffrättsliga förfaranden.

Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer erkänns och behandlas på ett respektfullt, hänsynsfullt, individuellt, professionellt och icke-diskriminerande sätt vid alla kontakter med verksamheter för stöd till brottsoffer och verksamheter för reparativ rättvisa eller behöriga myndigheter som är verksamma inom ramen för straffrättsliga förfaranden. De rättigheter som fastställs i detta direktiv ska gälla brottsoffer på ett icke-diskriminerande sätt, inbegripet när det gäller deras uppehållsstatus.

2. Vid tillämpningen av detta direktiv ska medlemsstaterna när brottsoffret är ett barn säkerställa att barnets bästa kommer i främsta rummet och bedöms individuellt. Ett barnorienterat förhållningssätt där vederbörlig hänsyn tas till barnets ålder, mognad, synpunkter, behov och problem ska ha företräde. Barnet och dess eventuella vårdnadshavare eller annat juridiskt ombud ska informeras om alla åtgärder eller rättigheter med särskild inriktning på barnet.

Artikel 2

Definitioner

1. I detta direktiv avses med

a) *brottsoffer*:

i) en fysisk person som lidit fysisk, psykisk eller emotionell skada eller ekonomisk förlust som en direkt följd av ett brott,

ii) familjemedlemmar till en person vars död var en direkt följd av ett brott, och som har lidit skada av den personens död.

⁽¹⁾ EUT L 350, 30.12.2008, s. 60.

⁽²⁾ EUT C 35, 9.2.2012, s. 10.

⁽³⁾ EGT L 8, 12.1.2001, s. 1.

- b) *familjemedlemmar*: make eller maka, person som lever tillsammans med brottsoffret i en fast nära relation, i ett gemensamt hushåll och i ett stabilt och varaktigt förhållande, släktingar i rakt upp- eller nedstigande led, syskon och personer som är beroende av brottsoffret.
- c) *barn*: alla personer som är yngre än 18 år.
- d) *reparativ rättvisa*: alla processer som gör det möjligt för brottsoffer och förövare att, om de frivilligt samtycker, aktivt medverka till att nå en lösning när det gäller frågor kring brottet, med hjälp av en opartisk tredje part.

2. Medlemsstaterna får fastställa förfaranden för att

- a) begränsa antalet familjemedlemmar som kan komma i åtnjutande av rättigheter som fastställs i detta direktiv, med beaktande av de individuella omständigheterna i varje fall, och
- b) i förhållande till punkt 1 a ii fastställa vilka familjemedlemmar som har företräde när det gäller utövande av de rättigheter som fastställs i detta direktiv.

KAPITEL 2

INFORMATION OCH STÖD

Artikel 3

Rätt att förstå och bli förstådd

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att hjälpa brottsoffren att förstå och att bli förstådda från och med den första kontakten och vid alla ytterligare nödvändiga kontakter med en behörig myndighet i samband med ett straffrättsligt förfarande, även när den myndigheten lämnar information.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att kommunikationen med brottsoffer sker på ett enkelt och begripligt språk, muntligen eller skriftligen. Vid sådan kommunikation ska hänsyn tas till brottsoffrens personliga egenskaper, bland annat eventuella funktionshinder som kan påverka förmågan att förstå eller bli förstådd.
3. Förutsatt att detta inte strider mot brottsoffrets intressen och det straffrättsliga förfarandet inte påverkas negativt ska medlemsstaterna tillåta brottsoffer att åtföljas av en person som de själva valt vid den första kontakten med en behörig myndighet, om brottsoffret behöver hjälp med att förstå och bli förstådd på grund av följderna av brottet.

Artikel 4

Rätt att få information vid den första kontakten med en behörig myndighet

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer utan onödigt dröjsmål erbjuds följande information vid den första kontakten med en behörig myndighet, så att de ges möjlighet att åtnjuta de rättigheter som fastställs i detta direktiv:

- a) Vilken typ av stöd de kan få och från vem, inklusive i förekommande fall grundläggande information om tillgång till vård, eventuellt specialiserat stöd, inklusive psykologiskt stöd, och alternativa bostäder.
- b) Förfarandena för brottsanmälan och brottsoffrens roll i samband med dessa.
- c) Hur och på vilka villkor de kan få skydd, inklusive skyddsåtgärder.
- d) Hur och på vilka villkor de kan få tillgång till juridisk rådgivning, rättshjälp och andra typer av rådgivning.
- e) Hur och på vilka villkor de kan få tillgång till ersättning.
- f) Hur och på vilka villkor de har rätt till tolkning och översättning.
- g) Om ett brottsoffer är bosatt i en annan medlemsstat än den där brottet begicks ska denne informeras om vilka särskilda åtgärder, förfaranden eller mekanismer som finns att tillgå för att skydda brottsoffrets intressen i den medlemsstat där den första kontakten med den behöriga myndigheten tas.
- h) Tillgängliga förfaranden för klagomål om brottsoffrets rättigheter inte respekterats av den behöriga myndighet som är verksam inom ramen för ett straffrättsligt förfarande.
- i) Kontaktuppgifter för information i det egna ärendet.
- j) Tillgängliga verksamheter för reparativ rättvisa.
- k) Hur och på vilka villkor de kan få ersättning för kostnader som har uppstått i samband med deltagandet i det straffrättsliga förfarandet.

2. Omfattningen av den information som avses i punkt 1 och hur detaljerad den är kan variera beroende på brottsoffrens särskilda behov och personliga omständigheter samt brottstyp och art. Ytterligare uppgifter kan också tillhandahållas senare beroende på brottsoffrens behov och hur relevanta dessa uppgifter är i varje skede av förfarandena.

Artikel 5

Rättigheter för brottsoffer i samband med brottsanmälan

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer får en skriftlig bekräftelse av den formella brottsanmälan som de har gjort till en medlemsstats behöriga myndighet med uppgift om de grundläggande aspekterna av brottet i fråga.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer som vill anmäla ett brott och som inte förstår eller talar den behöriga myndighetens språk ska ges möjlighet att göra en brottsanmälan på ett språk som de förstår eller genom att få nödvändigt språkligt stöd.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer som inte förstår eller talar den behöriga myndighetens språk får tillgång till kostnadsfri översättning av den skriftliga bekräftelsen av sin brottsanmälan enligt punkt 1 om brottsoffren så begär, på ett språk som de förstår.

Artikel 6

Rätt att erhålla information om det egna ärendet

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer utan onödigt dröjsmål informeras om att de har rätt att erhålla följande information om det straffrättsliga förfarande som har inletts till följd av en anmälan om brott som har begåtts mot brottsoffret och att de på begäran erhåller sådan information:

- a) Beslut om att lägga ned eller avsluta brottsutredningen eller om att inte åtala förövaren.
- b) Upplysningar om när och var rättegången kommer att äga rum samt innebörden av anklagelserna mot förövaren.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer, i enlighet med den roll de har i det berörda straffrättsliga systemet, utan onödigt dröjsmål informeras om att de har rätt att erhålla följande information om det straffrättsliga förfarande som har inletts till följd av en anmälan om brott som har begåtts mot brottsoffret och att de på begäran erhåller sådan information:

- a) Slutliga domstolsavgöranden.
- b) Upplysningar om hur det straffrättsliga förfarandet fortskrider, med undantag för om utlämnandet av dessa upplysningar skulle kunna försvåra en korrekt handläggning av ärendet.

3. Den information som lämnas enligt punkterna 1 a and 2 a ska innehålla skälen eller en kortfattad sammanfattning av skälen till beslutet i fråga, med undantag för ett jurybeslut eller ett beslut där motiveringen är konfidentiell, i de fall motiveringen av sådana beslut enligt nationell rätt inte lämnas ut.

4. Brottsoffers önskan att erhålla information eller inte ska vara bindande för den behöriga myndigheten, såvida inte denna information måste tillhandahållas med anledning av brottsoffrets rätt till aktiv medverkan i de straffrättsliga förfarandena. Medlemsstaterna ska tillåta brottsoffer att när som helst ändra sin önskan, vilken sedan ska beaktas.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer ges möjlighet att utan onödigt dröjsmål underrättas om när den person som har frihetsberövats, åtalats eller dömts för brott i ett straffrättsligt ärende som berör dem försätts på fri fot eller har rymt. Dessutom ska medlemsstaterna säkerställa att brottsoffer underrättas om alla relevanta skyddsåtgärder som utfärdas för dem om förövaren frigges eller rymmer.

6. Brottsoffer ska på begäran erhålla den information som föreskrivs i punkt 5, åtminstone i de fall då de kan befinna sig i fara eller det finns en konstaterad risk för skada för dem, såvida det inte finns konstaterad risk för skada för förövaren till följd av underrättelsen.

Artikel 7

Rätt till tolkning och översättning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer som inte förstår eller talar det språk på vilket de straffrättsliga förfarandena genomförs på begäran får tillgång till kostnadsfri tolkning, i enlighet med den roll de har i det straffrättsliga systemet i fråga vid straffrättsliga förfaranden, åtminstone när de utfrågas eller hörs av utredande eller rättsliga myndigheter, till exempel vid polisförhör, och att de blir tolkade i samband med deras aktiva medverkan vid domstolsförhandlingar samt vid nödvändiga preliminära utfrågningar.

2. Utan att det påverkar den brottsanklagades rättigheter och i enlighet med reglerna om domstolarnas bedömningsutrymme får kommunikationsteknik som videokonferenser, telefon eller internet användas, förutom när tolken måste vara fysiskt närvarande för att säkerställa brottsoffrens möjligheter att utöva sina rättigheter eller förstå förfarandet.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer som inte förstår eller talar det språk på vilket de straffrättsliga förfarandena genomförs, i enlighet med brottsoffrens roll i det straffrättsliga systemet i fråga vid straffrättsliga förfaranden, på begäran får tillgång till kostnadsfri översättning av information som är väsentlig för att brottsoffren ska kunna utöva sina rättigheter i straffrättsliga förfaranden, till ett språk de förstår, i den utsträckning som brottsoffren ges tillgång till sådan information. Översättningar av sådan information ska inbegripa åtminstone varje beslut om att avsluta de straffrättsliga förfarandena gällande brott som har begåtts mot dem och, på brottsoffrets begäran, antingen skälen för beslutet, eller en kortfattad sammanfattning av dessa, med undantag för ett jurybeslut eller ett beslut där motiveringen är konfidentiell, i de fall motiveringen av sådana beslut enligt nationell rätt inte lämnas ut.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer som i enlighet med artikel 6.1 b har rätt till information om när och var rättegången kommer att äga rum och som inte förstår den behöriga myndighetens språk på begäran får en översättning av den information som de har rätt till.

5. Brottsoffer får lämna in en motiverad ansökan om att en handling ska anses som väsentlig. Det ska inte föreligga någon skyldighet att översätta delar av väsentliga handlingar som inte är relevanta för att brottsoffer ska kunna medverka aktivt i de straffrättsliga förfarandena.

6. Utan hinder av punkterna 1 och 3 får en muntlig översättning eller en muntlig sammanfattning av väsentliga handlingar tillhandahållas i stället för en skriftlig översättning, under förutsättning att en sådan muntlig översättning eller sammanfattning inte påverkar rätten till en rättvis rättegång.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att den behöriga myndigheten bedömer huruvida brottsoffer behöver tolkning eller översättning enligt punkterna 1 och 3. Brottsoffer får överklaga ett beslut om att inte tillhandahålla tolkning eller översättning. De processrättsliga reglerna för ett sådant överklagande ska fastställas i nationell rätt.

8. Tolkning och översättning samt varje prövning av ett överklagande av ett beslut om att inte tillhandahålla tolkning eller översättning enligt denna artikel får inte på ett oskäligt sätt förlänga det straffrättsliga förfarandet.

Artikel 8

Rätt till hjälp från stödverksamheter för brottsoffer

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer efter behov får kostnadsfri och konfidentiell hjälp från stödverksamheter för brottsoffer som tillvaratar brottsoffrets intressen, såväl före som under och en lämplig tid efter straffrättsliga förfaranden. Familjemedlemmar ska ha tillgång till stödverksamheter för brottsoffer efter behov och i enlighet med omfattningen av den skada de har lidit till följd av det brott som har begåtts mot brottsoffret.

2. Medlemsstaterna ska underlätta för den behöriga myndighet till vilken anmälan gjordes och andra berörda enheter att hänvisa brottsoffer till stödverksamheter för brottsoffer.

3. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att inrätta kostnadsfria och konfidentiella specialiserade stödverksamheter utöver, eller som en integrerad del av, allmänna stödverksamheter

för brottsoffer eller göra det möjligt för stödorganisationer för brottsoffer att anlita redan befintliga specialiserade enheter som tillhandahåller sådant specialiserat stöd. Brottsoffer ska efter sina specifika behov ha tillgång till sådana verksamheter och familjemedlemmar ska ha tillgång efter sina specifika behov och i enlighet med omfattningen av den skada de har lidit till följd av det brott som har begåtts mot brottsoffret.

4. Stödverksamheter för brottsoffer och specialiserade stödverksamheter får inrättas som offentliga eller icke-statliga organisationer och får organiseras antingen yrkesmässigt eller på frivillig grund.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att möjligheterna att få tillgång till stödverksamheter för brottsoffer inte är beroende av huruvida ett brottsoffer formellt har anmält brottet till en behörig myndighet.

Artikel 9

Stöd från stödverksamheter för brottsoffer

1. Stödverksamheter för brottsoffer som avses i artikel 8.1 ska minst tillhandahålla följande:

- a) Information, rådgivning och stöd som är relevant för brottsoffrets rättigheter, bland annat upplysningar om nationella system för brottsskadeersättning och deras roll i straffrättsliga förfaranden, inbegripet förberedelser för att närvara vid rättegången.
- b) Information om eller direkt hänvisning till relevanta specialiserade befintliga stödverksamheter.
- c) Emotionellt stöd och, där sådant stöd finns att tillgå, psykologiskt stöd.
- d) Rådgivning om ekonomiska och praktiska frågor till följd av brottet.
- e) Rådgivning om risken för sekundär och upprepad viktimering, hot och vedergällning, samt hur sådant ska förebyggas eller undvikas, om detta inte tillhandahålls av andra offentliga eller privata verksamheter.

2. Medlemsstaterna ska uppmana stödverksamheterna för brottsoffer att ägna särskild uppmärksamhet åt de särskilda behoven hos sådana brottsoffer som har lidit avsevärd skada till följd av brottets allvar.

3. Om detta inte tillhandahålls av andra offentliga eller privata verksamheter ska de specialiserade stödverksamheter som avses i artikel 8.3 minst utveckla och tillhandahålla följande:

- a) Skyddat boende eller annat lämpligt tillfälligt boende för brottsoffer som behöver en säker plats på grund av en överhängande risk för sekundär eller upprepad viktigmisering, hot eller vedergällning.
- b) Målinriktat och integrerat stöd till brottsoffer med särskilda behov, såsom personer som har utsatts för sexuellt våld, könsrelaterat våld och våld i nära relationer, inbegripet stöd med anledning av trauman samt rådgivning.

KAPITEL 3

DELTAGANDE I STRAFFRÄTTSLIGA FÖRFARANDE

Artikel 10

Rätt att höras

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer får höras under de straffrättsliga förfarandena och att de får lägga fram bevisning. I de fall där ett barn som är brottsoffer ska höras ska vederbörlig hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

2. De processrättsliga regler enligt vilka brottsoffer kan höras under straffrättsliga förfaranden och lägga fram bevisning ska fastställas i nationell rätt.

Artikel 11

Rättigheter i samband med beslut om att inte väcka åtal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer, i enlighet med sin roll i det straffrättsliga systemet i fråga, har rätt till omprövning av ett beslut att inte väcka åtal. De processrättsliga reglerna för sådan omprövning ska fastställas i nationell rätt.

2. I de fall där brottsoffrets roll i det straffrättsliga systemet i fråga, i enlighet med nationell rätt, kommer att fastställas först efter att ett beslut har fattats om att väcka åtal mot förövaren ska medlemsstaterna säkerställa att åtminstone brottsoffer som har utsatts för grova brott har rätt till omprövning av ett beslut om att inte väcka åtal. De processrättsliga reglerna för sådan omprövning ska fastställas i nationell rätt.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer utan onödigt dröjsmål informeras om att de har rätt att få, och att de på begäran får tillräcklig information för att kunna avgöra om de vill begära omprövning av beslut om att inte väcka åtal.

4. I det fall beslutet om att inte väcka åtal fattas av den högsta åklagarmyndigheten vars beslut enligt nationell rätt inte får omprövas får omprövning verkställas av samma myndighet.

5. Punkterna 1, 3 och 4 är inte tillämpliga när åklagaren har beslutat att inte väcka åtal, om ett sådant beslut leder till tvistlösning utanför domstol, i den mån en sådan möjlighet ges i nationell rätt.

Artikel 12

Rätt till skydd inom ramen för verksamheter för reparativ rättvisa

1. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att skydda brottsoffret från sekundär och upprepad viktigmisering, hot och vedergällning, och åtgärderna ska genomföras när verksamheter för reparativ rättvisa medverkar. Sådana åtgärder ska säkerställa att brottsoffer som väljer att delta i förfaranden för reparativ rättvisa har tillgång till säker och kompetent reparativ rättvisa, med uppfyllande av minst följande villkor:

- a) Verksamheter för reparativ rättvisa ska, med förbehåll för eventuella säkerhetshänsyn, nyttjas endast när det ligger i brottsoffrets intresse, efter frivilligt och välinformerat samtycke från brottsoffret; detta samtycke får när som helst återkallas.
- b) Innan brottsoffret lämnar sitt samtycke till att delta i förfarandet för reparativ rättvisa ska denne få uttömmande och objektiv information om det förfarandet och eventuella resultat samt om hur förfarandet för övervakning av en eventuell överenskommelse ser ut.
- c) Förövaren måste ha bekräftat de grundläggande sakförhållandena i ett ärende.
- d) Eventuella överenskommelser är frivilliga och hänsyn till dem kan tas vid eventuella vidare straffrättsliga förfaranden.

e) Diskussioner som förs i förfaranden för reparativ rättvisa och som inte är offentliga är konfidentiella och ska inte avslöjas i ett senare skede, utom om parterna samtycker eller om det krävs enligt nationell rätt med hänsyn till ett övervägande allmänintresse.

2. Medlemsstaterna ska i tillämpliga fall underlätta hänskjutandet av ärenden till verksamheter för reparativ rättvisa, bland annat genom att fastställa förfaranden eller riktlinjer om villkoren för ett sådant hänskjutande.

Artikel 13

Rätt till rättshjälp

Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer har tillgång till rättshjälp när de är parter i straffrättsliga förfaranden. De villkor eller processrättsliga regler enligt vilka brottsoffren har tillgång till rättshjälp ska fastställas i nationell rätt.

*Artikel 14***Rätt till kostnadsersättning**

Medlemsstaterna ska ge brottsoffer som deltar i straffrättsliga förfaranden möjlighet att begära ersättning för kostnader som har uppstått till följd av deras aktiva medverkan i straffrättsliga förfaranden, i enlighet med deras roll i det straffrättsliga systemet i fråga. De villkor eller processrättsliga regler enligt vilka brottsoffer kan få ersättning för kostnader ska fastställas i nationell rätt.

*Artikel 15***Rätt att återfå egendom**

Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer vars egendom har beslagtogs i samband med straffrättsliga förfaranden utan dröjsmål återfår egendomen efter ett beslut av en behörig myndighet, såvida egendomen inte är nödvändig för de straffrättsliga förfarandena. De villkor eller processrättsliga regler enligt vilka sådan egendom återlämnas till brottsoffren ska fastställas i nationell rätt.

*Artikel 16***Rätt till beslut om ersättning från förövaren i samband med straffrättsliga förfaranden**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer under loppet av de straffrättsliga förfarandena inom rimlig tid får ett beslut om ersättning från förövaren, utom när nationell rätt föreskriver att ett sådant beslut ska fattas genom andra rättsliga förfaranden.

2. Medlemsstaterna ska verka för åtgärder som uppmuntrar förövarna att ge lämplig ersättning till brottsoffren.

*Artikel 17***Rättigheter för brottsoffer bosatta i en annan medlemsstat**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras behöriga myndigheter kan vidta lämpliga åtgärder för att minimera de svårigheter som uppstår när brottsoffret är bosatt i en annan medlemsstat än den där brottet begicks, särskilt med avseende på var de rättsliga förfarandena ska äga rum. I detta syfte ska de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där brottet begicks särskilt ha rätt att

a) ta upp en förhørsutsaga från brottsoffret omedelbart efter brottsanmälan till den behöriga myndigheten,

b) i största möjliga utsträckning höra brottsoffer som är bosatta utomlands med hjälp av de bestämmelser om videokonferenser och telefonkonferenser som fastställs i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater av den 29 maj 2000 ⁽¹⁾.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att offer för brott som har begåtts i en annan medlemsstat än den där de är bosatta kan göra en anmälan till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där de är bosatta, om de inte har kunnat göra detta i den medlemsstat där brottet begicks eller om de, vid brott som enligt den medlemsstatens nationella rätt anses grova, inte har velat göra en anmälan där.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den behöriga myndighet till vilken brottsoffret gör en anmälan utan dröjsmål överlämnar denna till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där brottet begicks, om behörigheten att inleda förfaranden inte har utövats av den medlemsstat i vilken anmälan gjordes.

KAPITEL 4

SKYDD FÖR BROTTSOFFER OCH ERKÄNNANDE AV BROTTSOFFER MED SPECIFIKA SKYDDSBEHOV*Artikel 18***Rätt till skydd**

Utan att det påverkar den brottsanklagades rättigheter ska medlemsstaterna säkerställa att åtgärder finns tillgängliga för att skydda brottsoffer och deras familjemedlemmar från sekundär och upprepad viktigmisering, hot och vedergällning, inbegripet risken att brottsoffer drabbas av psykisk eller emotionell skada samt för att skydda brottsoffers värdighet vid förhör och vittnesmål. Sådana åtgärder ska vid behov även omfatta förfaranden som är fastställda i nationell rätt för fysiskt skydd av brottsoffer och deras familjemedlemmar.

*Artikel 19***Rätt att undvika kontakt mellan brottsoffer och förövare**

1. Medlemsstaterna ska fastställa de nödvändiga förutsättningarna för att säkerställa att kontakt kan undvikas mellan å ena sidan brottsoffer och vid behov deras familjemedlemmar och å andra sidan förövaren i lokaler där straffrättsliga förfaranden genomförs, såvida inte sådan kontakt är nödvändig för de straffrättsliga förfarandena.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att nya domstolsbyggnader har separata väntrum för brottsoffer.

*Artikel 20***Brottsoffers rätt till skydd vid brottsutredningar**

Utan att det påverkar den brottsanklagades rättigheter ska medlemsstaterna i enlighet med reglerna om domstolarnas bedömningsutrymme säkerställa att följande sker vid brottsutredningar:

a) Brottsoffer ska förhöras utan onödigt dröjsmål efter det att brottet har anmälts till den behöriga myndigheten.

b) Antalet förhör med brottsoffer ska minimeras och förhör ska bara hållas om det är strikt nödvändigt för brottsutredningarna.

⁽¹⁾ EGT C 197, 12.7.2000, s. 3.

- c) Brottsoffer får åtföljas av sitt juridiska ombud och av någon annan person som de själva har valt, såvida det inte föreligger ett motiverat beslut som fastställer något annat.
- d) Läkarundersökningar ska begränsas så mycket som möjligt och endast göras när de är strikt nödvändiga för de straffrättsliga förfarandena.

Artikel 21

Rätt till skydd av privatliv

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter under det straffrättsliga förfarandet kan vidta lämpliga åtgärder för att skydda brottsoffers privatliv, inklusive brottsoffrets personliga särdrag till vilka hänsyn tas vid den individuella bedömning som föreskrivs i artikel 22, och bilder av brottsoffer och deras familjemedlemmar. Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa att behöriga myndigheter får vidta alla lagenliga åtgärder för att förhindra offentlig spridning av all information som kan leda till att barn som är brottsoffer identifieras.
2. För att skydda brottsoffers privatliv, integritet och personuppgifter ska medlemsstaterna, med respekt för yttrandefriheten och informationsfriheten och mediernas frihet och mångfald, uppmuntra medierna att tillämpa självreglering.

Artikel 22

Individuell bedömning av brottsoffer för att fastställa specifika skyddsbehov

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att en individuell bedömning snabbt görs av brottsoffer i enlighet med nationella förfaranden för att fastställa specifika skyddsbehov och för att avgöra huruvida och i vilken utsträckning de skulle få del av särskilda åtgärder under de straffrättsliga förfarandenas gång, i enlighet med vad som föreskrivs i artiklarna 23 och 24, på grund av deras särskilda sårbarhet för sekundär eller upprepad viktigmisering, hot eller vedergällning.
2. Vid den individuella bedömningen ska hänsyn särskilt tas till
- a) brottsoffrets personliga särdrag,
 - b) brottstypen eller brottets art, och
 - c) omständigheterna kring brottet.
3. Inom ramen för den individuella bedömningen ska särskild uppmärksamhet ägnas åt brottsoffer som har lidit avsevärd skada till följd av brottets allvar, brottsoffer som har utsatts för ett brott som begåtts med diskriminerande motiv som kan ha koppling till framför allt deras personliga särdrag, brottsoffer vars förhållande eller beroendeställning till förövaren gör dem särskilt sårbara. Härvid ska offer för terrorism, organiserad

brottslighet, människohandel, könsrelaterat våld, våld i nära relationer, sexuellt våld eller sexuell exploatering och hatbrott samt offer med funktionshinder vederbörligen beaktas.

4. Med avseende på tillämpningen av detta direktiv ska barn som är brottsoffer anses ha specifika skyddsbehov på grund av sin sårbarhet för sekundär eller upprepad viktigmisering, hot eller vedergällning. För att avgöra huruvida och i vilken utsträckning de skulle vara hjälpta av sådana särskilda åtgärder som föreskrivs i artiklarna 23 och 24 ska barn som är brottsoffer genomgå en individuell bedömning som föreskrivs i punkt 1 i den här artikeln.

5. Omfattningen av den individuella bedömningen får anpassas med hänsyn till brottets allvar och graden av uppenbar skada som har åsamkats brottsoffret.

6. En sådan individuell bedömning ska göras i nära samverkan med brottsoffret och ska ta hänsyn till deras önskemål, inklusive om de inte önskar få del av särskilda åtgärder som föreskrivs i artiklarna 23 och 24.

7. Om de omständigheter som ger upphov till en individuell bedömning har förändrats avsevärt ska medlemsstaterna säkerställa att den uppdateras under hela det straffrättsliga förfarandet.

Artikel 23

Rätten till skydd för brottsoffer med specifika skyddsbehov under straffrättsliga förfaranden

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar den brottsanklagades rättigheter och i enlighet med reglerna om domstolarnas bedömningsutrymme, säkerställa att brottsoffer med specifika skyddsbehov som åtnjuter särskilda åtgärder som fastställts till följd av en individuell bedömning som föreskrivs i artikel 22.1 kan komma i åtnjutande av de åtgärder som föreskrivs i punkterna 2 och 3 i den här artikeln. En särskild åtgärd som planerats efter en individuell bedömning ska inte tillhandahållas om operativa eller praktiska hinder gör detta omöjligt eller om det finns ett trängande behov av att förhöra brottsoffret och underlåtenhet att göra detta skulle kunna skada brottsoffret, någon annan person eller påverka förfarandet negativt.
2. Följande åtgärder ska under brottsutredningar finnas tillgängliga för brottsoffer med specifika skyddsbehov enligt artikel 22.1:
- a) Förhör med brottsoffret hålls i lokaler som har utformats eller ställts i ordning för detta ändamål.
 - b) Förhör med brottsoffret hålls av eller med hjälp av yrkeskunniga personer som är särskilt utbildade för detta ändamål.

- c) Alla förhör med brottsoffret genomförs av samma personer, om detta kan göras utan hinder för god rättsskipning.
- d) Alla förhör med brottsoffer som har utsatts för sexuellt våld, könsrelaterat våld eller våld i nära relationer genomförs, om brottsoffret så önskar, av personer av samma kön som brottsoffret såvida de inte genomförs av en åklagare eller domare och förutsatt att detta inte påverkar det straffrättsliga förfarandet negativt.

3. Följande åtgärder ska under brottsutredningar finnas tillgängliga för brottsoffer med specifika skyddsbehov som fastställs i enlighet med artikel 22.1:

- a) Åtgärder för att förhindra visuell kontakt mellan brottsoffer och förövare, även under avläggandet av förhørsutsaga, med lämpliga hjälpmedel, inklusive kommunikationsteknik.
- b) Åtgärder som ger brottsoffret möjlighet att höras i rätten utan att behöva vara närvarande, i synnerhet med användning av lämplig kommunikationsteknik.
- c) Åtgärder för att undvika onödigt utfrågning om brottsoffrets privata förhållanden som inte är relaterade till brottet.
- d) Åtgärder som gör det möjligt att höra personen inom stängda dörrar.

Artikel 24

Barns rätt till skydd som brottsoffer under straffrättsliga förfaranden

1. Utöver de åtgärder som föreskrivs i artikel 23 ska medlemsstaterna, när brottsoffret är ett barn, säkerställa följande:

- a) När ett barn som är brottsoffer förhörs i samband med straffrättsliga förfaranden får audiovisuella upptagningar alltid göras och användas som bevisning vid straffrättsliga förfaranden.
- b) Vid brottsutredningar och straffrättsliga förfaranden ska behöriga myndigheter, i enlighet med brottsoffrets roll i det straffrättsliga systemet i fråga, utse en särskild företrädare för ett barn som är brottsoffer, om vårdnadshavarna enligt nationell rätt inte får företräda barnet som är brottsoffer på grund av att det föreligger en intressekonflikt mellan dem och barnet som är brottsoffer, eller om det inte finns någon medföljande vuxen eller om barnet som är brottsoffer har skilts från sin familj.
- c) I de fall där barnet som är brottsoffer har rätt att företrädas av ett juridiskt biträde, ska barnet ha rätt att företrädas av ett eget juridiskt biträde i sitt eget namn i förfaranden där det

föreligger, eller skulle kunna föreligga, en intressekonflikt mellan barnet som är brottsoffer och vårdnadshavarna.

De processrättsliga reglerna för de audiovisuella upptagningar som avses i punkt 1 a och användningen av dem ska fastställas i nationell rätt.

2. Ett brottsoffer vars ålder är osäker och som kan uppfattas som minderårig ska med avseende på tillämpningen av detta direktiv antas vara ett barn.

KAPITEL 5

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 25

Fortbildning av rättstillämpare

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tjänstemän som kan förväntas komma i kontakt med brottsoffer, till exempel poliser och domstolspersonal, får både allmän och specialiserad utbildning på en nivå som är anpassad till kontakten med brottsoffer, i syfte att öka deras medvetenhet om brottsoffrets behov och göra det möjligt för dem att behandla brottsoffer på ett opartiskt, respektfullt och professionellt sätt.

2. Utan att domstolsväsendets oberoende eller skillnader i organisationen av det inom unionen påverkas, ska medlemsstaterna kräva att de som är ansvariga för utbildning av domare och åklagare som deltar i straffrättsliga förfaranden ger både allmän och specialiserad utbildning för att öka domares och åklagares medvetenhet om brottsoffrets behov.

3. Med vederbörlig hänsyn till juristkårens oberoende ska medlemsstaterna rekommendera att de som ansvarar för utbildning av jurister ska ge både allmän och specialiserad utbildning för att öka juristers medvetenhet om brottsoffrets behov.

4. Medlemsstaterna ska genom sina offentliga organisationer eller genom att finansiera organisationer för stöd till brottsoffer, uppmuntra initiativ som möjliggör att de som tillhandahåller stödverksamheter för brottsoffer liksom verksamheterna för reparativ rättvisa, får lämplig utbildning på en nivå som är anpassad till kontakten med brottsoffer, för att säkerställa att dessa verksamheter tillhandahålls i enlighet med yrkesnormerna på ett opartiskt, respektfullt, och professionellt sätt.

5. Beroende på rättstillämparnas uppgifter samt arten och omfattningen av deras kontakter med brottsoffer, bör utbildningen syfta till att möjliggöra för rättstillämparen att känna igen brottsoffer och behandla dem på ett respektfullt, professionellt och icke-diskriminerande sätt.

Artikel 26

Samarbete och samordning av insatser

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna för att förbättra brottsoffers möjlighet att utöva de rättigheter som fastställs i detta direktiv och enligt nationell rätt. Samarbetet ska åtminstone syfta till

- a) utbyte av god praxis,
- b) samråd i individuella fall, och
- c) hjälp till europeiska nätverk som arbetar med frågor av direkt betydelse för brottsoffers rättigheter.

2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, inbegripet på internet, som syftar till att höja medvetenheten om de rättigheter som fastställs i detta direktiv, minskar risken för viktimisering och minimerar de negativa följderna av brott och risken för sekundär och upprepad viktimisering, hot och vedergällning, i synnerhet genom att inrikta sig på riskgrupper som barn, offer för könsrelaterat våld och våld i nära relationer. Sådana insatser kan inbegripa kampanjer för information och medvetandegörande och forsknings- och utbildningsprogram, i tillämpliga fall i samarbete med relevanta organisationer i det civila samhället och andra intressenter.

KAPITEL 6

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 27

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 16 november 2015 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.

2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 28

Tillhandahållande av information och statistik

Medlemsstaterna ska senast den 16 november 2017 och vart tredje år därefter till kommissionen överlämna tillgänglig infor-

mation som visar hur brottsoffer har använt de rättigheter som fastställs i detta direktiv.

Artikel 29

Rapport

Kommissionen ska senast den 16 november 2017 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet med en utvärdering av i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att efterleva bestämmelserna i detta direktiv, inbegripet en beskrivning av de åtgärder som vidtas i enlighet med artikel 8, 9 och 23, vid behov åtföljd av lagstiftningsförslag.

Artikel 30

Ersättande av rambeslut 2001/220/RIF

Rambeslut 2001/220/RIF ersätts härmed med avseende på de medlemsstater som deltar i antagandet av detta direktiv, dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristen för införlivande i nationell rätt.

Med avseende på de medlemsstater som deltar i antagandet av detta direktiv ska hänvisningar till det rambeslutet anses som hänvisningar till detta direktiv.

Artikel 31

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 32

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 25 oktober 2012.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

A. D. MAVROYIANNIS

Ordförande

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2012/30/EU

av den 25 oktober 2012

om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 54 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 50.1 och 50.2 g,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) Rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 54 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga ⁽³⁾ har ändrats flera gånger ⁽⁴⁾ på ett väsentligt sätt. Med anledning av nya ändringar bör det direktivet av tydlighetsskäl omarbetas.

⁽¹⁾ EUT C 132, 3.5.2011, s. 113.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 15 november 2011 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 10 oktober 2012.

⁽³⁾ EGT L 26, 31.1.1977, s. 1. *Anmärkning:* Titeln till direktiv 77/91/EEG har anpassats för att ta hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 5 i Lissabonfördraget, den ursprungliga hänvisningen var till artikel 58 andra stycket i fördraget.

⁽⁴⁾ Se del A i bilaga II.

(2) Eftersom aktiebolagen spelar en framträdande roll i medlemsstaternas näringsliv och deras verksamhet ofta sträcker sig utöver de nationella gränserna, är det i fråga om dessa bolag särskilt viktigt att fortsätta den samordning som föreskrivs i artikel 50.2 g i fördraget och i Allmänna handlingsprogrammet för upphävande av begränsningar av etableringsfriheten och som inleddes med rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen ⁽⁵⁾.

(3) För att aktieägarna och borgenärerna ska kunna garanteras ett minimum av likvärdigt skydd är det särskilt viktigt att samordna de nationella bestämmelserna om att bilda ett aktiebolag samt om att bevara, öka och sätta ned dess kapital.

(4) Inom unionen måste ett aktiebolags bolagsordning eller stiftelseurkund utformas på ett sådant sätt att varje intressent ur dessa handlingar kan inhämta grundläggande uppgifter om bolaget, däribland en detaljerad redovisning av kapitalets sammansättning.

(5) Det är nödvändigt med unionsregler om att bevara det kapital som utgör borgenärernas säkerhet, särskilt regler som förbjuder en minskning av kapitalet genom utdelning till aktieägarna och begränsar bolagens möjligheter att förvärva egna aktier.

(6) Begränsningarna i fråga om förvärv av egna aktier bör inte endast avse förvärv som bolaget självt gör utan även sådana förvärv som görs av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning.

⁽⁵⁾ EGT L 65, 14.3.1968, s. 8.

- (7) För att hindra att ett aktiebolag, i syfte att göra sådana förvärv, utan att iaktta gällande begränsningar använder sig av ett annat bolag i vilket det förfogar över röstmajoriteten eller över vilket det kan utöva ett bestämmande inflytande, bör reglerna om ett bolags förvärv av egna aktier utsträckas så att de täcker de viktigaste och vanligaste fallen av aktieförvärv genom sådana andra bolag. Dessa regler bör även gälla vid teckning av aktier i aktiebolaget.
- (8) För att hindra att detta direktiv kringgås bör den ordning som avses i skäl 7 gälla för bolag som regleras av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/101/EG av den 16 september 2009 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 54 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga⁽¹⁾ liksom även för bolag som regleras av lagstiftningen i ett tredjeland och som har jämförbar rättslig form.
- (9) Om förhållandet mellan ett aktiebolag och ett annat sådant bolag som avses i skäl 7 endast är indirekt, bör de bestämmelser som ska tillämpas vid ett direkt förhållande mildras genom en föreskrift om tillfälligt upphävande av rösträttigheterna som en minimiåtgärd för att uppnå syftet med detta direktiv.
- (10) Det är vidare befogat att undanta de fall där en yrkesverksamhets särskilda karaktär utesluter att uppnåendet av syftet med detta direktiv åventyras.
- (11) Med hänsyn till ändamålet med artikel 50.2 g i fördraget är det nödvändigt att medlemsstaternas lagstiftning om ökning och nedsättning av kapitalet säkerställer att de principer beaktas och harmoniseras som syftar till en likabehandling av aktieägare med samma ställning och till ett skydd för borgenärer med fordringar som har uppkommit före en kapitalnedsättning.
- (12) I syfte att stärka vedertaget borgenärsskydd i alla medlemsstater bör borgenärer på vissa villkor ha möjlighet att tillgripa rättsliga eller administrativa förfaranden om deras fordringar åventyras till följd av en minskning av kapitalet i ett publikt aktiebolag.
- (13) För att stävja marknadsmissbruk bör medlemsstaterna vid genomförandet av detta direktiv beakta bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (marknadsmissbruk)⁽²⁾, kommissionens förordning (EG) nr 2273/2003 av den 22 december 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller undantag för återköpsprogram och stabilisering av finansiella instrument⁽³⁾ samt kommissionens direktiv 2004/72/EG av den 29 april 2004 om genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG när det gäller godtagna marknadspraxis, definition av insiderinformation rörande råvaruderivat, upprättande av förteckningar över personer som har tillgång till insiderinformation, anmälan av transaktioner som utförs av personer i ledande ställning och rapportering av misstänkta transaktioner⁽⁴⁾.
- (14) Mot bakgrund av domstolens dom av den 6 maj 2008 i mål C-133/06 *Parlamentet mot rådet*⁽⁵⁾ anses det nödvändigt att formulera om artikel 6.3 i direktiv 77/91/EEG för att avlägsna en befintlig sekundär rättslig grund och för att föreskriva översyn av och, vid behov, ändring av det belopp som avses i punkt 1 i den artikeln av både Europaparlamentet och rådet.
- (15) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller tidsfristerna för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av de direktiv som anges i del B i bilaga II.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. De samordningsåtgärder som föreskrivs i detta direktiv ska vidtas i fråga om bestämmelserna i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om de bolagsformer som anges i bilaga I.

Namnet på ett bolag som har någon av de former som anges i bilaga I ska innehålla eller åtföljas av en beteckning som skiljer sig från den som föreskrivs för andra bolagsformer.

⁽¹⁾ EUT L 258, 1.10.2009, s. 11. Redaktionell anmärkning: Titeln på direktiv 2009/101/EG har justerats för att ta hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 5 i Lissabonfördraget; den ursprungliga hänvisningen var till artikel 48 andra stycket i fördraget.

⁽²⁾ EUT L 96, 12.4.2003, s. 16.

⁽³⁾ EUT L 336, 23.12.2003, s. 33.

⁽⁴⁾ EUT L 162, 30.4.2004, s. 70.

⁽⁵⁾ REG 2008, s. I-3189.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa detta direktiv på förvaltningsbolag med rörligt kapital eller på kooperativa företag som är organiserade i någon av de i bilaga I angivna bolagsformerna. Om lagstiftningen i en medlemsstat utnyttjar denna möjlighet, ska den föreskriva att dessa bolag ska ta in orden "förvaltningsbolag med rörligt kapital" eller "kooperativt företag" i samtliga de handlingar som nämns i artikel 5 i direktiv 2009/101/EG.

Med *förvaltningsbolag med rörligt kapital* avses i detta direktiv endast bolag

- som uteslutande har till föremål för sin verksamhet att placera sina medel i olika värdepapper, fastigheter eller andra tillgångar med enda syfte att sprida investeringsriskerna och fördela resultatet av kapitalförvaltningen mellan aktieägarna,
- som inbjuder allmänheten att förvärva aktier i bolaget, och
- vars bolagsordning anger att bolaget inom gränserna för ett minimikapital och ett maximikapital alltid får ge ut, lösa in eller avyttra sina aktier.

Artikel 2

Bolagsordningen eller stiftelseurkunden ska alltid innehålla minst följande uppgifter:

- a) Bolagsform och firma.
- b) Föremålet för bolagets verksamhet.
- c) Om bolaget inte har något "auktoriserat" kapital, det tecknade kapitalets storlek.
- d) Om bolaget har ett "auktoriserat" kapital, storleken av detta och det tecknade kapitalet vid bolagsbildningen eller då bolaget får tillstånd att börja sin verksamhet och vid varje ändring av det "auktoriserade" kapitalet, dock med förbehåll för vad som gäller enligt artikel 2 e i direktiv 2009/101/EG.
- e) Bestämmelser som anger antalet ledamöter och hur dessa ska utses i de organ som företräder bolaget mot tredje man och svarar för förvaltning, ledning, övervakning eller kontroll av

bolaget samt bestämmelser om kompetensfördelningen mellan organen, allt i den mån föreskrifter inte finns i lag eller annan författning.

- f) Tiden för bolagets bestånd om inte denna tid är obestämd.

Artikel 3

Minst följande uppgifter ska finnas antingen i bolagsordningen eller stiftelseurkunden eller i en särskild handling som ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG:

- a) Bolagets säte.
- b) De tecknade aktiernas nominella belopp och, minst en gång om året, dessas antal.
- c) Antalet tecknade aktier utan nominellt belopp, om den nationella lagstiftningen tillåter att sådana aktier ges ut.
- d) I förekommande fall de särskilda villkor som begränsar aktiernas överlåtbarhet.
- e) Om det finns aktier av olika slag, de uppgifter som avses i punkterna b, c och d för varje aktieslag med uppgift om de rättigheter som är förenade med varje aktieslag.
- f) Huruvida aktierna är ställda till viss man eller till innehavaren, om den nationella lagstiftningen tillåter båda formerna, och bestämmelser om hur aktierna omvandlas från den ena formen till den andra, om inte förfarandet är reglerat i lag eller annan författning.
- g) Hur stor del av det tecknade kapitalet som är betalt då bolaget bildas eller då det får tillstånd att börja sin verksamhet.
- h) Det nominella värdet av de aktier eller, i avsaknad av sådant värde, det antal aktier som ges ut mot tillskott av annan egendom än pengar (apportegendom) samt beskrivning av denna egendom och namnet på den som tillskjuter den egendomen.

- i) Identiteten hos de fysiska eller juridiska personer eller bolag av vilka eller i vilkas namn bolagsordningen eller stiftelseurkunden eller, om bolagsbildningen inte sker i ett sammanhang, utkastet till dessa handlingar har undertecknats.
- j) Åtminstone uppskattningsvis summan av alla kostnader som har uppkommit för bolaget eller påförts detta med anledning av bolagsbildningen och, i förekommande fall, innan bolaget får tillstånd att börja sin verksamhet.
- k) Särskilda förmåner som vid bolagsbildningen eller före tillståndet att börja verksamheten har tillerkänts någon som har deltagit i bolagsbildningen eller i åtgärder som har lett fram till tillståndet.

Artikel 4

1. Om enligt lagstiftningen i en medlemsstat ett bolag inte får börja sin verksamhet utan tillstånd, ska denna lagstiftning även innehålla bestämmelser om ansvaret för förbindelser som har ingåtts av bolaget eller för dettas räkning innan ansökningen om tillstånd beviljades eller avslogs.

2. Punkt 1 ska inte tillämpas på förbindelser med anledning av avtal som bolaget har ingått på villkor att det får tillstånd att börja sin verksamhet.

Artikel 5

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat kräver att ett bolag ska bildas av flera bolagsmän, ska det förhållandet att därefter alla aktier förenas på en hand eller antalet bolagsmän sjunker under det i lagstiftningen föreskrivna minimiantalet inte medföra att bolaget utan vidare upplöses.

2. Om, enligt lagstiftningen i en medlemsstat ett bolag i fall som avses i punkt 1 kan upplösas genom förordnande av rätten, får behörig domstol ge bolaget den frist som detta behöver för att vidta rättelse.

3. När ett sådant förordnande om upplösning som avses i punkt 2 har meddelats, ska bolaget träda i likvidation.

Artikel 6

1. Medlemsstaternas lagstiftning ska föreskriva att ett kapital på minst 25 000 euro måste tecknas för att bolaget ska få bildas eller få tillstånd att börja sin verksamhet.

2. Med hänsyn till den ekonomiska och monetära utvecklingen inom unionen och till tendensen att tillåta endast stora och medelstora företag att välja de i bilaga I angivna bolagsformerna, ska Europaparlamentet och rådet, på förslag av kommissionen i enlighet med artikel 50.1 och 50.2 g i fördraget vart femte år se över och vid behov ändra det i punkt 1 i euro uttryckta beloppet.

Artikel 7

Det tecknade kapitalet får endast bestå av tillgångar som kan värderas ekonomiskt. I dessa tillgångar får dock inte inräknas åtaganden att utföra arbete eller att tillhandahålla tjänster.

Artikel 8

Aktierna får inte ges ut mot vederlag som understiger det nominella beloppet eller, om sådant saknas, det bokförda parivärdet.

Medlemsstaterna får dock tillåta att de som yrkesmässigt åtar sig att placera aktier får betala mindre än fullt belopp för de aktier som de tecknar i ett sådant sammanhang.

Artikel 9

Aktier som ges ut mot vederlag måste då bolaget bildas eller får tillstånd att börja sin verksamhet vara betalda till minst 25 % av det nominella beloppet eller, om sådant saknas, av det bokförda parivärdet.

Aktier som har getts ut mot apportegendom innan bolaget bildas eller får tillstånd att börja sin verksamhet ska vara fullt betalda inom fem år från bolagsbildningen eller tillståndet att börja verksamheten.

Artikel 10

1. En eller flera av bolaget oberoende sakkunniga, som utses eller godkänns av en förvaltningsmyndighet eller en domstol, ska avge ett utlåtande om apportegendomen innan bolaget bildas eller får tillstånd att börja sin verksamhet. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning kan de sakkunniga vara fysiska eller juridiska personer eller bolag.

2. Det sakkunnigutlåtande som avses i punkt 1 ska minst beskriva apportegendomen samt ange vilka värderingsmetoder de sakkunniga har använt och huruvida de därvid beräknade värdena åtminstone motsvarar antal, nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokfört parivärde och i förekommande fall överkurs i fråga om de aktier för vilka apportegendomen utgör vederlag.

3. Sakkunnigutlåtandet ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

4. En medlemsstat får underlåta att tillämpa denna artikel om samtliga aktier till 90 % av sitt nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, av sitt bokförda parivärde utges mot apportegendom från ett eller flera bolag och följande villkor är uppfyllda:

a) De i artikel 3 i avsedda personerna eller bolagen med anknytning till det bolag som tar emot apportegendomen har avstått från att kräva sakkunnigutlåtande.

b) Avståendet har offentliggjorts enligt punkt 3.

c) De bolag som lämnar apportegendomen har reserver som enligt lag eller bolagsordning inte får delas ut och som uppgår till minst det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet hos de aktier som ges ut mot apportegendom.

d) De bolag som lämnar apportegendomen förklarar, att de med belopp som motsvarar det värde som anges i punkt c åtar sig ansvar för skulder som kan uppkomma för det mottagande bolaget från det att detta bolag har gett ut aktierna mot apportegendom till dess att ett år har förflutit från bolagets offentliggörande av årsredovisningen för det räkenskapsår under vilket apportegendomen lämnades. Någon överlåtelse av aktierna får inte ske under denna tid.

e) Det åtagande om ansvar som avses i punkt d har offentliggjorts enligt punkt 3.

f) De bolag som lämnar apportegendomen för över ett belopp som motsvarar det värde som anges i punkt c till en reserv som får delas ut först tre år efter det att det mottagande bolagets årsredovisning har offentliggjorts för det räkenskapsår under vilket apportegendomen lämnades eller, i förekommande fall, först vid den senare tidpunkt då alla fordringar som omfattas av det åtagande om ansvar som avses i punkt d och som görs gällande under den nu angivna treårsperioden har tillgodosetts.

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa denna artikel på bildandet av ett nytt företag genom en fusion eller delning om ett utlåtande om fusions- eller delningsplanen har upprättats av en eller flera oberoende sakkunniga.

Om medlemsstaterna beslutar att tillämpa denna artikel i de fall som avses i första stycket får de föreskriva att det utlåtande som avses i denna artikel och utlåtandet om fusions- eller delningsplanen från en eller flera oberoende sakkunniga får upprättas av samma sakkunniga person eller personer.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artikel 10.1, 10.2 och 10.3 i detta direktiv om, efter beslut av ett bolags styrelse eller direktion, överlåtbara värdepapper enligt definitionen i artikel 4.1 led 18 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument⁽¹⁾ eller penningmarknadsinstrument enligt definitionen i artikel 4.1 led 19 i samma direktiv tillförs såsom apportegendom, och värdepapperen eller penningmarknadsinstrumenten värderas till det vägda genomsnittspris som de handlats för på en eller flera reglerade marknader enligt definitionen i artikel 4.1 led 14 i det direktivet under en tillräckligt lång period som ska fastställas i nationell lagstiftning och som föregår den dag då apportegendomen faktiskt överförs.

Om priset har påverkats av extraordinära omständigheter som väsentligt skulle kunna förändra tillgångens värde den dag då tillskottet av apportegendomen faktiskt sker, inbegripet situationer där marknaden för sådana överlåtbara värdepapper eller penningmarknadsinstrument har blivit illikvid, ska en omvärdering emellertid genomföras på initiativ av styrelsen eller direktionen och på dess ansvar.

⁽¹⁾ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

Vid denna omvärdering ska artikel 10.1, 10.2 och 10.3 gälla.

2. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artikel 10.1, 10.2 och 10.3 om, efter beslut av ett bolags styrelse eller direktion, andra tillgångar än de överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument som avses i punkt 1 i denna artikel tillförs i form av apportegendom och som redan har blivit föremål för ett utlåtande om verkligt värde från en erkänd oberoende sakkunnig och om följande villkor är uppfyllda:

- a) Det verkliga värdet fastställs för en tidpunkt som med högst sex månader föregår den dag då tillskottet av apportegendomen faktiskt sker.
- b) Värderingen har utförts i enlighet med allmänt vedertagna normer och principer för värdering i medlemsstaten, vilka är tillämpliga på det slag av tillgångar som avses tillföras.

I händelse av nya särskilda omständigheter som väsentligt skulle kunna förändra tillgångens verkliga värde den dag då tillskottet av apportegendomen faktiskt sker, ska en omvärdering genomföras på initiativ av styrelsen eller direktionen och på dess ansvar.

Vid denna omvärdering ska artikel 10.1, 10.2 och 10.3 gälla.

I avsaknad av en sådan omvärdering får en eller flera aktieägare med ett totalt innehav av minst 5 % av bolagets tecknade aktiekapital dagen då beslut om kapitalökningen fattas begära en värdering av en oberoende sakkunnig, i vilket fall artikel 10.1, 10.2 och 10.3 ska gälla.

En eller flera sådana aktieägare får lämna in en begäran fram till den dag då tillskottet av apportegendomen faktiskt sker, under förutsättning att aktieägaren eller aktieägarna i fråga fortfarande den dag då begäran lämnas in har ett totalt innehav av minst 5 % av bolagets tecknade aktiekapital, såsom detta var dagen då beslut om kapitalökningen fattades.

3. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artikel 10.1, 10.2 och 10.3 om, efter beslut av ett bolags styrelse eller direktion, andra tillgångar än de överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument som avses i punkt 1 i denna artikel tillförs som apportegendom och vars verkliga värde erhålls för varje tillgångspost från det föregående räkenskapsårets lagstadgade redovisning under förutsättning att den lagstadgade redovisningen har varit föremål för revision i enlighet med

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG av den 17 maj 2006 om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning ⁽¹⁾.

Punkt 2 andra till femte styckena i denna artikel ska gälla i tillämpliga delar.

Artikel 12

1. Om apportegendom som avses i artikel 11 förekommer utan det sakkunnigutlåtande som avses i artikel 10.1, 10.2 och 10.3, ska, utöver de krav som anges i artikel 3 h och inom en månad efter den dag då tillskottet av apportegendomen faktiskt sker, en förklaring som innehåller följande uppgifter offentliggöras:

- a) En beskrivning av apportegendomen i fråga.
- b) Dess värde, grunderna för värderingen och, i tillämpliga fall, värderingsmetoden.
- c) Ett uttalande om huruvida det därvid beräknade värdet minst motsvarar antalet, det nominella värdet eller, i avsaknad av nominellt värde, bokfört parivärde och, i förekommande fall, överkurs i fråga om de aktier för vilka apportegendomen utgör ersättning.
- d) Ett uttalande om att inga nya särskilda omständigheter med avseende på den ursprungliga värderingen har inträffat.

Detta offentliggörande ska ske på det sätt som föreskrivs i varje medlemsstats lagstiftning i enlighet med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

2. Om det föreslås att apportegendom tillförs utan att ett sakkunnigutlåtande lämnas enligt artikel 10.1, 10.2 och 10.3, i samband med en kapitalökning som föreslås enligt artikel 29.2, ska ett meddelande som innehåller det datum då beslutet om ökningen fattades och den information som förtecknas i punkt 1 i denna artikel offentliggöras på det sätt som föreskrivs i varje medlemsstats lagstiftning i enlighet med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG innan tillgången faktiskt tillförs som apportegendom. I detta fall ska förklaringen i enlighet med punkt 1 i denna artikel begränsas till ett uttalande om att inga nya särskilda omständigheter har inträffat efter det att det ovannämnda meddelandet offentliggjordes.

⁽¹⁾ EUT L 157, 9.6.2006, s. 87.

3. Varje medlemsstat ska tillhandahålla tillräckliga skyddsmekanismer som säkerställer att förfarandet enligt artikel 11 och denna artikel följs när det gäller tillförandet av apportegendom utan ett sådant sakkunnigutlåtande som avses i artikel 10.1, 10.2 och 10.3.

Artikel 13

1. Om ett bolag inom en tid som av den nationella lagstiftningen ska bestämmas till minst två år från det att bolaget bildades eller tilläts att börja sin verksamhet förvärvar tillgångar från en person eller ett bolag som avses i artikel 3 mot ett vederlag som motsvarar minst en tiondel av det tecknade kapitalet, ska förvärvet granskas och offentliggöras enligt artikel 10.1, 10.2 och 10.3 samt underställas bolagsstämman för godkännande.

Artiklarna 11 och 12 ska gälla i tillämpliga delar.

Medlemsstaterna får föreskriva att dessa bestämmelser även ska tillämpas när tillgångarna tillhör en aktieägare eller någon annan.

2. Punkt 1 ska inte tillämpas i fråga om förvärv som sker inom ramen för bolagets löpande verksamhet, på begäran eller under kontroll av en förvaltningsmyndighet eller en domstol eller på en fondbörs.

Artikel 14

Aktieägarna får inte befrias från sin skyldighet att betala aktierna i andra fall än som kan följa av bestämmelserna om nedsättning av det tecknade kapitalet.

Artikel 15

Om ett bolag av annat slag ombildas till aktiebolag ska medlemsstaterna, i avvaktan på en senare samordning av den nationella lagstiftningen, se till att minst de skyddsåtgärder som föreskrivs i artiklarna 2–14 iakttas.

Artikel 16

Artiklarna 2–15 ska inte inverka på medlemsstaternas föreskrifter om kompetens och tillvägagångssätt vid ändring av en bolagsordning eller en stiftelseurkund.

Artikel 17

1. Med undantag för det fallet att det tecknade kapitalet sätts ned får någon utdelning inte ske till aktieägarna, om enligt bolagets årsredovisning nettotillgångarna på bokslutsdagen för det senaste räkenskapsåret understiger eller till följd av utdelningen skulle komma att understiga det tecknade kapitalet och de reserver som enligt lag eller bolagsordning inte får delas ut.

2. Det i punkt 1 angivna tecknade beloppet ska minskas med sådan icke inbetald del därav som inte redovisas på balansräkningens aktivsida.

3. Det belopp som delas ut till aktieägarna får inte överstiga vinsten för det senast avslutade räkenskapsåret med tillägg för balanserad vinst och belopp från reserver som får användas för detta ändamål samt med avdrag för balanserad förlust och belopp som enligt lag eller bolagsordning har avsatts till reserver.

4. Med *utdelning* avses i punkterna 1 och 3 särskilt utbetalning av vinst eller ränta som hänför sig till aktierna.

5. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter förskottsutdelning av vinst ska minst följande villkor iakttas:

a) Ett delårsbokslut ska upprättas som visar att tillräckliga medel finns tillgängliga för utdelningen.

b) Det belopp som ska delas ut får inte överstiga den vinst som har uppkommit efter det senaste räkenskapsår för vilket årsbokslut har upprättats, med tillägg för balanserad vinst och belopp från reserver som får användas för detta ändamål samt med avdrag för balanserad förlust och belopp som enligt lag eller bolagsordning ska föras över till reserver.

6. Punkterna 1–5 ska inte påverka medlemsstaternas bestämmelser om ökning av det tecknade kapitalet genom överföring av reserver till detta.

7. Lagstiftningen i en medlemsstat får föreskriva undantag från punkt 1 i fråga om förvaltningsbolag med fast kapital.

I denna punkt avses med *förvaltningsbolag med fast kapital* endast bolag

- a) som uteslutande har till föremål för sin verksamhet att placera sina medel i olika värdepapper, olika fastigheter eller andra tillgångar i det enda syftet att sprida investeringsriskerna och låta resultatet av kapitalförvaltningen komma aktieägarna till godo, och
- b) som vänder sig till allmänheten för att placera sina egna aktier.

I den omfattning den nu angivna möjligheten används i medlemsstaternas lagstiftning

- a) ska denna ålägga bolagen ifråga att föra in ordet "förvaltningsbolag" i alla dokument som anges i artikel 5 i direktiv 2009/101/EG,
- b) får denna inte tillåta ett bolag som nu avses och vars nettotillgångar understiger det i punkt 1 nämnda beloppet att dela ut medel till aktieägarna, om enligt årsredovisningen för det senaste räkenskapsåret summan av bolagets samtliga tillgångar på bokslutsdagen understiger eller till följd av utdelningen skulle komma att understiga en och en halv gånger beloppet av bolagets samtliga skulder enligt årsredovisningen, och
- c) ska denna föreskriva att ett nu avsett bolag, som delar ut medel till aktieägarna när nettotillgångarna understiger det i punkt 1 angivna beloppet, ska upplysa om utdelningen i en not till årsredovisningen.

Artikel 18

En utdelning i strid med artikel 17 ska återbetalas av de aktieägare som har mottagit denna, om bolaget visar att aktieägarna kände till att utdelningen var olaglig eller att de med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara okunniga om det.

Artikel 19

1. Vid betydande förlust av det tecknade kapitalet ska kallelse inom den tid som anges i medlemsstaternas lagstiftning ske till en bolagsstämma, som ska pröva om bolaget ska upplösas eller om andra åtgärder ska vidtas.

2. Gränsen för betydande förlust enligt punkt 1 får i medlemsstaternas lagstiftning inte sättas högre än till hälften av det tecknade kapitalet.

Artikel 20

1. Ett bolag får inte teckna sina egna aktier.
2. Om aktierna i ett bolag har tecknats av någon i eget namn men för bolagets räkning, ska denne anses ha tecknat aktierna för egen räkning.

3. Aktier som har tecknats i strid med denna artikel ska betalas av de i artikel 3 angivna personerna eller bolagen eller, vid ökning av det tecknade kapitalet, av medlemmarna i styrelsen eller direktionen.

Lagstiftningen i en medlemsstat får dock bestämma att den som kan visa att han inte har försummat något ska befrias från betalningsansvar.

Artikel 21

1. Utan att det påverkar principen om likabehandling av aktieägare med samma ställning eller tillämpningen av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG, får medlemsstaterna tillåta ett bolag att förvärva egna aktier, antingen direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning. I den utsträckning förvärv tillåts ska medlemsstaterna låta sådana förvärv omfattas av följande villkor:

- a) Tillstånd till förvärvet ska lämnas av bolagsstämman som ska ange de närmare förutsättningarna för detta, särskilt det högsta antalet aktier som får förvärfas, den tid för vilken tillståndet gäller, varvid den övre gränsen ska fastställas i nationell lagstiftning men dock inte får överstiga fem år, samt vid förvärv mot ersättning den högsta och lägsta ersättningen. Medlemmarna av styrelsen eller direktionen ska se till att de i b och c angivna villkoren iakttas när varje tillåtet förvärv äger rum.
- b) Förvärvet, inbegripet de aktier som bolaget tidigare har förvärvat och fortfarande innehar samt de aktier som har förvärvats av någon som handlat i eget namn men för bolagets räkning, får inte medföra att värdet av nettotillgångarna understiger det belopp som anges i artikel 17.1 och 17.2.
- c) Transaktionen får endast omfatta helt betalda aktier.

Vidare får medlemsstaterna även låta förvärv i den mening som avses i första stycket omfattas av några av följande villkor:

- a) Att det nominella värdet, eller om sådant nominellt värde saknas, det bokförda parivärdet hos de förvärvade aktierna, inbegripet de aktier som bolaget tidigare har förvärvat och fortfarande innehar samt de aktier som har förvärvats av någon som handlat i eget namn men för bolagets räkning, inte får överstiga en gräns som ska fastställas av medlemsstaterna. Denna gräns får inte understiga 10 % av det tecknade kapitalet.
- b) Att bolagets tillstånd att förvärva egna aktier i den mening som avses i första stycket, det högsta antalet aktier som får förvärvas, den tid för vilken tillståndet gäller och den högsta eller lägsta ersättningen är fastställd i bolagets stadgar eller i dess bolagsordning.
- c) Att bolaget ska uppfylla lämpliga krav på rapportering och information.
- d) Att vissa bolag, som ska fastställas av medlemsstaterna, kan åläggas att makulera de förvärvade aktierna under förutsättning att ett belopp som motsvarar det nominella värdet av de makulerade aktierna förs till en reserv som inte får delas ut till aktieägarna, utom i händelse av minskning av det tecknade kapitalet. Denna reserv får användas endast i syfte att öka det tecknade kapitalet genom kapitalisering av reserver.
- e) Att förvärvet inte innebär risk för att borgenärernas fordringar inte gottgörs.

2. Lagstiftningen i en medlemsstat får medge undantag från punkt 1 a första meningen, om ett förvärv av egna aktier är nödvändigt för att bolaget ska undgå en betydande och nära förestående skada. I ett sådant fall ska styrelsen eller direktionen informera den närmast följande bolagsstämman om grunden för förvärvet och syftet med detta, om de förvärvade aktiernas antal och nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokförda parivärde, om den andel av det tecknade kapitalet som de förvärvade aktierna utgör samt om vederlaget för aktierna.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 a första meningen på aktier som förvärvas av bolaget, direkt eller av någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, för att fördelas bland de anställda i bolaget eller ett detta när-

stående bolag. Sådana aktier ska fördelas inom 12 månader från förvärvet.

Artikel 22

1. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 21 på

- a) aktier som förvärvas för att genomföra ett beslut om nedläggning av kapitalet eller i fall som avses i artikel 43,
- b) aktier som förvärvas som ett led i en allmän förmögenhetsövergång,
- c) helt betalda aktier som förvärvas utan vederlag eller som utgör inköpsprovision för banker och andra finansinstitut,
- d) aktier som förvärvas på grund av en lagstadgad skyldighet eller till följd av ett rättsligt avgörande till skydd för en aktieägarminoritet, särskilt vid fusion, ändring av föremålet för bolagets verksamhet eller av bolagets form, byte av säte till utlandet eller införandet av begränsningar i rätten att överlåta aktier,
- e) aktier som förvärvas från en aktieägare på grund av bristande betalning av aktierna,
- f) aktier som förvärvas för att hålla minoritetsaktieägare i närstående bolag skadeslösa,
- g) helt betalda aktier som förvärvas vid en exekutiv aktion som äger rum för att infria en fordran som bolaget har mot en aktieägare, och

h) helt betalda aktier som har getts ut av ett förvaltningsbolag med fast kapital enligt artikel 17.7 andra stycket och som på placerarnas begäran förvärvas av detta bolag eller av ett detta närstående bolag. Artikel 17.7 tredje stycket a ska därvid tillämpas. Dessa förvärv får inte medföra att nettotillgångarna understiger det tecknade kapitalet ökat med de reserver som enligt lag inte får delas ut.

2. Aktier som har förvärvats enligt punkt 1 b–g ska dock avyttras inom högst tre år, med mindre det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet av de förvärvade aktierna inräknat de aktier som bolaget har förvärvat genom någon som handlat i eget namn men för bolagets räkning, inte överstiger 10 % av det tecknade kapitalet.

3. Om aktierna inte avyttras inom den tid som anges i punkt 2 ska de förklaras ogiltiga. Lagstiftningen i en medlemsstat kan bestämma att ogiltigförklaringen ska åtföljas av en motsvarande nedsättning av det tecknade kapitalet. En sådan nedsättning ska föreskrivas i den mån förvärvet av de aktier som ska förklaras ogiltiga har medfört att nettotillgångarna kommit att understiga det belopp som anges i artikel 17.1 och 17.2.

Artikel 23

Aktier som har förvärvats i strid med artiklarna 21 och 22 ska avyttras inom ett år från förvärvet. Om de inte avyttras inom denna tid ska artikel 22.3 tillämpas.

Artikel 24

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter ett aktiebolag att förvärva egna aktier, direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, ska lagstiftningen för det fortsatta innehavet av aktierna alltid kräva att minst följande villkor iaktas:

a) Av de rättigheter som är knutna till aktier får rösträtt aldrig utövas för de egna aktierna.

b) Om dessa aktier tas upp som en tillgång i balansräkningen ska ett motsvarande belopp, som bolaget inte får förfoga över, tas upp som en reserv bland skulderna.

2. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter ett bolag att förvärva egna aktier, direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, ska lagstiftningen kräva att förvaltningsberättelsen innehåller minst följande uppgifter:

a) Skälen för de förvärv som har skett under räkenskapsåret.

b) Antal och nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokfört parivärde beträffande de aktier som har förvärvats och avyttrats under räkenskapsåret samt den andel av det tecknade kapitalet som dessa aktier utgör.

c) Vid förvärv eller avyttring mot vederlag, uppgift om vederlaget för aktierna.

d) Antal och nominellt värde eller, i avsaknad av sådant värde, bokfört parivärde beträffande samtliga aktier som har förvärvats och som innehas av bolaget samt den andel av det tecknade kapitalet som dessa aktier utgör.

Artikel 25

1. Om medlemsstaterna tillåter att ett bolag antingen direkt eller indirekt ger förskott, lämnar lån eller ställer säkerhet i syfte att låta tredje man förvärva aktier i bolaget, ska de föreskriva att sådana transaktioner underställs de villkor som anges i punkterna 2–5.

2. Transaktionerna ska på styrelsens eller direktionens ansvar göras på rättvisa marknadsvillkor, särskilt med avseende på ränta som erläggs till bolaget och säkerhet som ställs till bolaget för de lån och förskott som avses i punkt 1.

Tredje mans kreditvärdighet eller, om transaktioner med flera parter görs, varje enskild deltagande parts kreditvärdighet ska vederbörligen ha undersökts.

3. Transaktionerna ska av styrelsen eller direktionen på förhand underställas bolagsstämman för godkännande, varvid bolagsstämman ska fatta beslut med tillämpning av de regler för beslutförhet och majoritet som fastställs i artikel 44.

Styrelsen eller direktionen ska lägga fram en skriftlig rapport för bolagsstämman och i den ange

a) skälen för transaktionen,

b) bolagets intresse av att genomföra en sådan transaktion,

c) de villkor på vilka transaktionen genomförs,

d) de risker transaktionen kan medföra för bolagets likviditet och solvens, samt

e) den ersättning mot vilken tredje man avses förvärva aktierna.

Denna rapport ska inlämnas till registreringsmyndigheten för offentliggörande i enlighet med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

4. Det totala ekonomiska bistånd som beviljas tredje man får inte vid något tillfälle leda till att nettotillgångarna minskas så att de understiger det belopp som specificeras i artikel 17.1 och 17.2, med beaktande också av en eventuell minskning av nettotillgångarna som kan ha inträffat genom bolagets förvärv eller förvärv för bolagets räkning av dess egna aktier i enlighet med artikel 21.1.

På skuldsidan i balansräkningen ska bolaget föra upp en reserv, som inte får tas i anspråk för utdelning, av beloppet för det totala ekonomiska biståndet.

5. Om tredje man med hjälp av ekonomiskt bistånd från bolaget förvärvar egna aktier i den mening som avses i artikel 21.1 eller tecknar aktier som emitterats i samband med en ökning av det tecknade kapitalet, ska det förvärvet eller tecknandet göras till ett rättvist pris.

6. Punkterna 1–5 ska inte tillämpas på åtgärder som utgör led i en banks eller något annat finansinstituts löpande verksamhet eller som vidtas i syfte att aktier ska förvärvas av eller till förmån för de anställda i bolaget eller ett detta närstående bolag.

Dessa åtgärder får dock inte leda till att nettotillgångarna understiger det belopp som anges i artikel 17.1.

7. Punkterna 1–5 ska inte tillämpas på åtgärder som vidtas för att aktier ska förvärvas enligt artikel 22.1 h.

Artikel 26

Om enskilda medlemmar av styrelsen eller direktionen i ett bolag som är part i en sådan transaktion som avses i artikel 25.1, eller enskilda medlemmar av styrelsen eller direktionen i ett moderbolag i den mening som avses i artikel 1 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 50.2 g i fördraget om sammanställd redovisning⁽¹⁾ eller ett sådant moderbolag självt, eller enskilda personer som handlar i eget namn men på uppdrag av medlemmarna i sådana organ eller på ett sådant moderbolags vägnar, är motparter i en sådan transaktion, ska medlemsstaterna med hjälp av lämpliga säkerhetsåtgärder tillse att sådana transaktioner inte strider mot bolagets bästa.

Artikel 27

1. Om ett bolag direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning tar emot egna aktier som säkerhet, jämföras detta med förvärv som avses i artiklarna 21, 22.1, 24 och 25.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 på åtgärder i en banks eller något annat finansinstituts löpande verksamhet.

⁽¹⁾ EGT L 193, 18.7.1983, s. 1. Redaktionell anmärkning: Titeln på direktiv 83/349/EEG har justerats för att ta hänsyn till omnumreringen av artiklarna i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 5 i Lissabonfördraget; den ursprungliga hänvisningen var till artikel 54.3 g i fördraget.

Artikel 28

1. Sådana aktier som tecknas, förvärvas eller innehas i ett aktiebolag av ett annat bolag som avses i artikel 1 i direktiv 2009/101/EG, i vilket bolag aktiebolaget direkt eller indirekt förfogar över röstmajoriteten eller i vilket bolag aktiebolaget direkt eller indirekt kan utöva ett bestämmande inflytande, ska anses tecknade, förvärvade eller innehavda av aktiebolaget självt.

Första stycket ska även tillämpas om det andra bolaget regleras av lagstiftningen i ett tredjeland och har en rättslig form som är jämförbar med de bolagsformer som anges i artikel 1 i direktiv 2009/101/EG.

Förfogar aktiebolaget indirekt över röstmajoriteten eller kan det utöva ett bestämmande inflytande indirekt behöver medlemsstaterna dock inte tillämpa första och andra styckena, om de föreskriver att de rösträttigheter tillfälligt ska upphävas som följer med de aktier i aktiebolaget som innehas av det andra bolaget.

2. Så länge den nationella lagstiftningen om koncerner inte har samordnats får medlemsstaterna

a) bestämma de fall i vilka ett aktiebolag ska anses kunna utöva ett bestämmande inflytande över ett annat bolag; om en medlemsstat utnyttjar denna möjlighet måste dess nationella lagstiftning under alla förhållanden föreskriva att ett bestämmande inflytande föreligger om ett aktiebolag

— har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet och samtidigt är aktieägare eller delägare i det andra bolaget, eller

— är aktieägare eller delägare i det andra bolaget och till följd av ett avtal med andra aktieägare eller delägare i detta ensam kontrollerar röstmajoriteten för aktieägarna eller delägarna i det andra bolaget.

Medlemsstaterna är inte skyldiga att meddela föreskrifter för andra fall än dem som avses i första och andra strecksatserna.

- b) bestämma de fall i vilka ett aktiebolag ska anses indirekt förfoga över rösträttigheter eller indirekt kunna utöva ett bestämmande inflytande,
- c) ange de omständigheter under vilka ett aktiebolag ska anses förfoga över rösträttigheter.

3. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa första och andra stycket i punkt 1 om teckningen, förvärvet eller innehavet äger rum för någon annans räkning än för den som tecknar, förvärvar eller innehar aktierna och som varken är det aktiebolag som avses i punkt 1 eller något annat bolag i vilket aktiebolaget direkt eller indirekt förfogar över röstmajoriteten eller i vilket det direkt eller indirekt kan utöva ett bestämmande inflytande.

4. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa första och andra stycket i punkt 1 om aktierna tecknas, förvärvas eller innehas av det andra bolaget i dess egenskap av och inom ramen för dess verksamhet som yrkesmässig värdepappershandlare, förutsatt att denne är medlem av en värdepappersbörs som är belägen i eller utövar sin verksamhet inom en medlemsstat, eller är godkänd eller står under tillsyn av en sådan tillsynsmyndighet i en medlemsstat som är behörig att ha tillsyn över professionella värdepappershandlare, vilka i den mening som avses i detta direktiv kan omfatta kreditinstitut.

5. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa första och andra stycket i punkt 1 om det andra bolagets innehav av aktier i aktiebolaget beror på ett förvärv som ägde rum innan förhållandet mellan de två bolagen uppfyllde kriterierna i punkt 1.

De rösträttigheter som är förenade med dessa aktier ska dock tillfälligt upphävas och aktierna ska tas med i beräkningen vid avgörandet av om det i artikel 21.1 b föreskrivna villkoret är uppfyllt.

6. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 22.2 eller 22.3 eller artikel 23 då aktier i ett aktiebolag förvärvas av ett annat bolag, förutsatt att medlemsstaterna föreskriver att

- a) de rösträttigheter som är förenade med det andra bolagets aktieinnehav i aktiebolaget tillfälligt ska upphävas, och att

- b) ledamöterna i aktiebolagets förvaltnings- eller ledningsorgan ska vara skyldiga att från det andra bolaget återköpa de aktier som avses i artikel 22.2 eller 22.3 och artikel 23 till det pris som det andra bolaget förvärvade dem för; det enda fall då denna påföljd inte ska tillämpas, är då ledamöterna i förvaltnings- eller ledningsorganet styrker att aktiebolaget inte på något sätt medverkat till teckningen eller förvärvet av de ifrågavarande aktierna.

Artikel 29

1. Alla kapitalökningar ska beslutas av bolagsstämman. Detta beslut, liksom genomförandet av kapitalökningen, ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

2. Bolagsordningen, stiftelseurkunden eller bolagsstämman, vilken senares beslut ska offentliggöras enligt punkt 1, får dock ge bemyndigande om att öka det tecknade kapitalet upp till ett högsta belopp som fastställs med hänsyn till eventuella lagregler om sådant högsta belopp. Inom ramen för det fastställda beloppet beslutar det bemyndigade bolagsorganet i förekommande fall om ökning av det tecknade kapitalet. Bemyndigandet gäller i högst fem år och kan förlängas av bolagsstämman en eller flera gånger med högst fem år varje gång.

3. Om det finns flera slag av aktier, ska bolagsstämmans beslut om kapitalökning enligt punkt 1 eller om bemyndigande att öka kapitalet enligt punkt 2 bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av beslutet.

4. Denna artikel ska tillämpas vid emission av alla värdepapper som kan bytas ut mot aktier eller som är förenade med teckningsrätt till aktier, men inte vid själva utbytet av värdepapern eller vid utnyttjandet av teckningsrätten.

Artikel 30

Om aktier ges ut mot vederlag som ett led i ökningen av det tecknade kapitalet, ska de betalas med minst 25 % av aktiernas nominella värde eller, i avsaknad av sådant värde, av det bokförda parivärdet. Om en överkurs fastställs, ska denna betalas helt.

Artikel 31

1. Om aktier ges ut mot apportegendom som ett led i ökningen av det tecknade kapitalet, ska aktierna vara helt betalda inom fem år från beslutet om ökning av det tecknade kapitalet.

2. Det vederlag som avses i punkt 1 ska innan kapitalökningen genomförs redovisas i ett utlåtande som utarbetas av en eller flera av bolaget oberoende sakkunniga som utses eller godkänns av en förvaltningsmyndighet eller en domstol. Beroende på varje medlemsstats lagstiftning får de sakkunniga vara fysiska eller juridiska personer eller bolag.

Artikel 10.2 och 10.3 samt artiklarna 11 och 12 ska tillämpas.

3. Medlemsstaterna kan besluta att inte tillämpa punkt 2 om ökningen av det tecknade kapitalet sker för att genomföra en fusion, delning eller ett offentligt erbjudande om köp eller byte och i syfte att ersätta aktieägarna i ett bolag som upplöses genom fusionen, delas eller är föremål för det offentliga erbjudandet om köp eller byte.

Vid fusioner och delningar ska medlemsstaterna emellertid tillämpa första stycket endast om ett utlåtande om fusions- eller delningsplanen har upprättats av en eller flera oberoende sakkunniga.

Om medlemsstaterna beslutar att tillämpa punkt 2 vid en fusion eller delning får de föreskriva att det utlåtande som avses i denna artikel och utlåtandet om fusions- eller delningsplanen från en eller flera oberoende sakkunniga får upprättas av samma sakkunniga person eller personer.

4. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 2 när alla aktier som emitteras som ett led i ökningen av det tecknade kapitalet ges ut mot apportegendom från ett eller flera bolag, om alla aktieägare i det bolag som tar emot apportegendomen har avstått från sakkunnigutlåtande samt villkoren i artikel 10.4 b-f är uppfyllda.

Artikel 32

Om en kapitalökning inte fulltecknas, ska kapitalet ökas med det tecknade beloppet endast om emissionsvillkoren uttryckligen har föreskrivit det.

Artikel 33

1. Vid varje ökning av det tecknade kapitalet, som ska betalas med pengar, ska aktierna med företrädesrätt erbjudas aktieägarna i förhållande till den andel av kapitalet som deras aktier representerar.

2. Medlemsstaterna

a) behöver inte tillämpa punkt 1 på aktier med en begränsad rätt till utdelning enligt artikel 17 och/eller vid utskiftning av bolagets förmögenhet i samband med likvidation, eller

b) får – om i ett bolag med aktier av olika slag i fråga om rösträtt eller rätt till utdelning enligt artikel 17 eller vid utskiftning i samband med likvidation, det tecknade kapitalet ökas genom att nya aktier av endast ett av dessa aktieslag ges ut – tillåta att ägarna till aktier av annat slag får utöva sin företrädesrätt att teckna nya aktier först efter ägarna till aktier av det slag som emissionen avser.

3. Erbjudandet om företrädesrätt och den tid inom vilken denna rätt får utnyttjas ska offentliggöras i den nationella tidning som har utsetts i överensstämmelse med direktiv 2009/101/EG. Lagstiftningen i en medlemsstat behöver dock inte föreskriva ett offentliggörande, om alla bolagets aktier är ställda till viss man. I sådant fall ska samtliga aktieägare underättas skriftligen. Den tid inom vilken företrädesrätten ska utnyttjas får inte understiga 14 dagar från det att erbjudandet offentliggörs eller den skriftliga underrättelsen avsänds.

4. Företrädesrätten får inte begränsas eller upphävas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden. Detta får däremot ske genom ett beslut av bolagsstämman. Direktionen eller styrelsen ska i så fall lämna bolagsstämman en skriftlig redogörelse som anger skälen för att begränsa eller upphäva företrädesrätten och grunderna för den föreslagna emissionskursen. Bolagsstämmans beslut ska fattas enligt bestämmelserna i artikel 44 om beslutförhet och majoritet. Beslutet ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

5. Lagstiftningen i en medlemsstat får bestämma att bolagsordningen, stiftelseurkunden eller bolagsstämman, den senare med iakttagande av bestämmelserna i punkt 4 angående beslutförhet, majoritet och offentliggörande, kan bemyndiga det bolagsorgan att begränsa eller upphäva företrädesrätten som har rätt att besluta om ökning av aktiekapitalet inom gränserna för det "auktoriserade" kapitalet. Ett sådant bemyndigande får inte gälla för längre tid än ett bemyndigande enligt artikel 29.2.

6. Punkterna 1–5 ska tillämpas vid emission av alla värdepapper som kan bytas ut mot aktier eller som är förenade med teckningsrätt till aktier, men inte vid själva utbytet av värdepappren eller vid utnyttjandet av teckningsrätten.

7. Företrädesrätten anses inte utesluten enligt punkterna 4 eller 5, om aktierna på grund av beslutet om ökning av det tecknade kapitalet ges ut till banker eller andra finansinstitut för att dessa ska erbjuda aktierna till bolagets aktieägare enligt punkterna 1 och 3.

Artikel 34

Varje nedsättning av det tecknade kapitalet, med undantag för en sådan nedsättning som sker genom ett rättsligt avgörande, ska minst beslutas av bolagsstämman enligt bestämmelserna om beslutförhet och majoritet i artikel 44, dock med förbehåll för bestämmelserna i artiklarna 40 och 41. Beslutet ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

Kallelsen till bolagsstämman ska minst ange syftet med nedsättningen och hur denna ska genomföras.

Artikel 35

Om det finns flera slag av aktier, ska bolagsstämmans beslut om nedsättning av det tecknade kapitalet bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av beslutet.

Artikel 36

1. Om det tecknade kapitalet minskas, ska åtminstone de borgenärer vilkas fordringar har uppkommit före offentliggörandet av beslutet om minskningen, ha rätt att minst erhålla säkerhet för de fordringar som inte är förfallna till betalning vid tidpunkten för offentliggörandet. Medlemsstaterna får åsidosätta denna rätt endast om borgenären har betryggande säkerhet eller sådan säkerhet inte behövs med hänsyn till bolagets ställning.

Medlemsstaterna ska fastställa under vilka villkor den rättighet som anges i första stycket får utövas. Medlemsstaterna ska under alla förhållanden säkerställa att borgenärerna tillåts göra framställningar till behörig förvaltningsmyndighet eller domstol om betryggande säkerheter, förutsatt att de på ett trovärdigt sätt kan visa att minskningen av det tecknade kapitalet gör att deras fordringar riskerar att inte gottgöras och att de inte erhållit några betryggande säkerheter från bolaget.

2. Medlemsstaternas lagstiftning ska vidare minst föreskriva att nedsättningen inte gäller eller att någon utbetalning inte får ske till förmån för aktieägarna, förrän borgenärerna har fått gottgörelse eller en domstol har beslutat att deras framställning därom inte behöver efterkommas.

3. Denna artikel ska tillämpas även när nedsättningen av det tecknade kapitalet sker genom att bolaget helt eller delvis avstår från betalning av aktieägarnas insatser.

Artikel 37

1. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 36 vid en nedsättning av det tecknade kapitalet som sker för att täcka en inträffad förlust eller för att föra över vissa belopp till en reserv, om reserven därefter inte överstiger 10 % av det nedsatta tecknade kapitalet. Utom vid nedsättning av det tecknade kapitalet får denna reserv inte delas ut till aktieägarna; den får endast användas för att täcka en inträffad förlust eller för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, i den mån medlemsstaterna tillåter en sådan åtgärd.

2. I de fall som avses i punkt 1 ska medlemsstaternas lagstiftning minst föreskriva de åtgärder som behövs för att belopp som härrör från nedsättningen av det tecknade kapitalet inte ska kunna användas för utbetalningar till aktieägarna eller för att befria dessa från skyldigheten att betala sina insatser.

Artikel 38

Det tecknade kapitalet får inte sättas ned under det minimikapital som har fastställts i överensstämmelse med artikel 6.

Medlemsstaterna får dock tillåta en sådan nedsättning, om de även föreskriver att beslutet om nedsättning får verkställas först sedan det tecknade kapitalet har ökat till minst det fastställda minimikapitalet.

Artikel 39

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter att det tecknade kapitalet helt eller delvis löses in utan att kapitalet sätts ned, ska lagstiftningen minst kräva att följande villkor är uppfyllda:

- a) Om bolagsordningen eller stiftelseurkunden ger möjlighet till inlösen ska beslut om inlösen fattas av bolagsstämman, som minst ska iaktta de allmänna villkoren för beslutförhet och majoritet. Om bolagsordningen eller stiftelseurkunden inte ger möjlighet till inlösen ska beslut om inlösen fattas av bolagsstämman, som i så fall minst ska iaktta villkoren för beslutförhet och majoritet enligt artikel 44. Beslutet ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.
- b) Endast belopp som får delas ut enligt artikel 17.1–17.4 får användas för inlösen.
- c) De aktieägare som har fått sina aktier inlösta har kvar sina rättigheter i bolaget med undantag för rätten att återfå insatserna och rätten att delta i en första vinstutdelning avseende icke inlösta aktier.

Artikel 40

1. Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter bolagen att sätta ned det tecknade kapitalet genom att tvångsvis dra in aktier, ska lagstiftningen kräva att minst följande villkor är uppfyllda:

- a) Tvångsindragningen ska föreskrivas eller tillåtas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden innan teckning sker av de aktier som ska dras in.
- b) I det fallet att tvångsindragningen endast tillåts i bolagsordningen eller stiftelseurkunden ska den beslutas av bolagsstämman, om inte samtliga berörda aktieägare har godkänt indragningen.

c) Det bolagsorgan som beslutar om tvångsindragningen ska bestämma villkor och sätt för denna, om inte det har skett redan i bolagsordningen eller stiftelseurkunden.

d) Artikel 36 ska tillämpas utom i fråga om helt betalda aktier som ställs till bolagets förfogande utan vederlag eller som dras in med utnyttjande av medel som får delas ut enligt artikel 17.1–17.4; i dessa fall ska ett belopp som motsvarar det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet för samtliga indragna aktier föras över till en reserv. Utom vid nedsättning av det tecknade kapitalet får denna reserv inte delas ut till aktieägarna; den får endast användas för att täcka en inträffad förlust eller för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, i den mån medlemsstaterna tillåter en sådan åtgärd.

e) Beslutet om tvångsindragning ska offentliggöras enligt varje lands lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

2. Artikel 34.1 samt artiklarna 35, 37 och 44 ska inte tillämpas i de fall som avses i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 41

1. Om det tecknade kapitalet sätts ned genom indragning av aktier som bolaget har förvärvat direkt eller genom någon som handlar i eget namn men för bolagets räkning, ska bolagsstämman alltid besluta om indragningen.

2. Artikel 36 ska tillämpas utom i fråga om helt betalda aktier som har förvärvats utan vederlag eller med medel som får delas ut enligt artikel 17.1–17.4; i dessa fall ska ett belopp som motsvarar det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet för samtliga indragna aktier föras över till en reserv. Utom vid nedsättning av det tecknade kapitalet får denna reserv inte delas ut till aktieägarna. Den får endast användas för att täcka en inträffad förlust eller för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver, i den mån medlemsstaterna tillåter en sådan åtgärd.

3. Artiklarna 35, 37 och 44 ska inte tillämpas i de fall som avses i punkt 1 i denna artikel.

Artikel 42

Om det finns flera slag av aktier ska i de fall som avses i artikel 39, artikel 40.1 b och artikel 41.1 bolagsstämmans beslut om inlösen av det tecknade kapitalet eller nedsättning av detta genom indragning av aktier bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av åtgärden.

Artikel 43

Om lagstiftningen i en medlemsstat tillåter bolagen att ge ut aktier som kan återköpas, ska lagstiftningen för återköp av aktierna minst kräva att följande villkor är uppfyllda:

- a) Återköpet ska tillåtas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden innan teckning sker av de aktier som kan återköpas.
- b) Aktierna ska vara helt betalda.
- c) Villkoren och sättet för återköpet ska vara bestämda i bolagsordningen eller stiftelseurkunden.
- d) Återköpet får endast ske med medel som kan delas ut enligt artikel 17.1–17.4 eller med intäkter från en nyemission som sker i och för återköpet.
- e) Ett belopp som motsvarar det nominella värdet eller, i avsaknad av sådant värde, det bokförda parivärdet av alla återköpta aktier ska föras över till en reserv som inte får delas ut till aktieägarna i annat fall än då det tecknade kapitalet sätts ned; denna reserv får endast användas för att öka det tecknade kapitalet genom överföring av reserver.
- f) Led e ska inte tillämpas om återköpet har skett med intäkter från en nyemission som har ägt rum i och för återköpet.
- g) Om det har beslutats att en överkurs ska betalas till aktieägarna med anledning av återköpet, får överkursen endast erläggas med medel som får delas ut enligt artikel 17.1–17.4 eller med medel ur en reserv, annan än den som avses i led e i denna artikel, som inte får delas ut till aktieägarna i annat fall än då det tecknade kapitalet sätts ned; denna reserv får endast användas för att öka det tecknade kapitalet genom

överföring av reserver, för att täcka kostnader som avses i artikel 3 j eller emissionskostnader för aktier eller obligationer eller för att betala en överkurs till innehavare av aktier eller obligationer som ska återköpas.

- h) Återköpet ska offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i direktiv 2009/101/EG.

Artikel 44

Medlemsstaternas lagstiftning ska föreskriva att de beslut som avses i artikel 33.4 och 5 samt artiklarna 34, 35, 39 och 42 ska kräva minst en majoritet som inte får understiga två tredjedelar av de röster som är förenade med de företrädde värdepapperen eller det företrädde tecknade kapitalet.

Medlemsstaternas lagstiftning får dock föreskriva att enkel majoritet av rösterna enligt första stycket är tillräcklig, om minst hälften av det tecknade kapitalet är företrätt.

Artikel 45

1. Medlemsstaterna får frångå bestämmelserna i artikel 9 första stycket, artikel 21.1 a första meningen samt artiklarna 29, 30 och 33 i den mån det behövs för att bestämmelser ska kunna antas eller tillämpas som har till ändamål att underlätta för anställda och andra i den nationella lagstiftningen angivna personkategorier att få del i företagets kapital.

2. Medlemsstaterna får underlåta att tillämpa artikel, 21.1 andra stycket a första meningen samt artiklarna 34, 35 och 40–43 på bolag som bildas enligt särskild lagstiftning och som vid sidan av "kapitalaktier" ger ut "arbetsaktier" till förmån för de anställda som ett kollektiv, vilket på bolagsstämman företräds av fullmäktige med rösträtt.

Artikel 46

För att detta direktiv ska kunna genomföras måste medlemsstaternas lagstiftning behandla de aktieägare lika som befinner sig i samma ställning.

Artikel 47

1. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa artikel 3 g, i, j och k på de bolag som redan finns när de lagar och andra författningar som har antagits för att följa direktiv 77/91/EEG träder i kraft.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texterna till centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 48

Direktiv 77/91/EEG i dess lydelse enligt de rättsakter som anges i bilaga II del A ska upphöra att gälla, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter vad gäller tidsfristerna för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av de direktiv som anges i bilaga II del B.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till detta direktiv och ska läsas enligt jämförelsetabellen i bilaga III.

Artikel 49

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 50

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 25 oktober 2012.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

A. D. MAVROYIANNIS

Ordförande

BILAGA I

BOLAGSFORMER SOM AVSES I ARTIKEL 1.1 FÖRSTA STYCKET

— I Belgien:

société anonyme/naamloze vennootschap.

— I Bulgarien:

акционерно дружество.

— I Tjeckien:

akciová společnost.

— I Danmark:

aktieselskab.

— I Tyskland:

Aktiengesellschaft.

— I Estland:

aktsiaselts.

— I Irland:

public company limited by shares,

public company limited by guarantee and having a share capital.

— I Grekland:

ανώνυμη εταιρία.

— I Spanien:

sociedad anónima.

— I Frankrike:

société anonyme.

— I Italien:

società per azioni.

— I Cypern:

δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με μετοχές, δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση που διαθέτουν μετοχικό κεφάλαιο.

— I Lettland:

akciju sabiedrība.

— I Litauen:

akcinė bendrovė.

— I Luxemburg:

société anonyme.

- I Ungern:
nyilvánosan működő részvénytársaság.
 - I Malta:
kumpanija pubblika/public limited liability company.
 - I Nederländerna:
naamloze vennootschap.
 - I Österrike:
Aktiengesellschaft.
 - I Polen:
spółka akcyjna.
 - I Portugal:
sociedade anónima.
 - I Rumänien:
societate pe acțiuni.
 - I Slovenien:
delniška družba.
 - I Slovakien:
akciová spoločnosť.
 - I Finland:
julkinen osakeyhtiö/publikt aktieföretag.
 - I Sverige:
aktieföretag.
 - I Förenade kungariket:
public company limited by shares,
public company limited by guarantee and having a share capital.
-

BILAGA II

DEL A

Upphävt direktiv och dess senare ändringar

(som avses i artikel 48)

Rådets direktiv 77/91/EEG
(EGT L 26, 31.1.1977, s. 1)

Bilaga I punkt III.C till 1979 års anslutningsakt
(EGT L 291, 19.11.1979, s. 89)

Bilaga I till 1985 års anslutningsakt
(EGT L 302, 15.11.1985, s. 157)

Rådets direktiv 92/101/EEG
(EGT L 347, 28.11.1992, s. 64)

Bilaga I punkt XI.A till 1994 års anslutningsakt
(EGT C 241, 29.8.1994, s. 194)

Bilaga II punkt 4.A till 2003 års anslutningsakt
(EUT L 236, 23.9.2003, s. 338)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/68/EG
(EUT L 264, 25.9.2006, s. 32)

Rådets direktiv 2006/99/EG
(EUT L 363, 20.12.2006, s. 137)

Endast bilagan punkt A.2

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/109/EG
(EUT L 259, 2.10.2009, s. 14)

Endast artikel 1

DEL B

Tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning

(som avses i artikel 48)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Datum för tillämpning
77/91/EEG	17 december 1978	—
92/101/EEG	31 december 1993	1 januari 1995
2006/68/EG	15 april 2008	—
2006/99/EG	1 januari 2007	—
2009/109/EG	30 juni 2011	—

BILAGA III

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 77/91/EEG	Detta direktiv
Artikel 1.1 första stycket inledningen	Artikel 1.1 första stycket
Artikel 1.1 första stycket första till tjugosjunde strecksatserna	Bilaga I
Artikel 1.1 andra stycket	Artikel 1.1 andra stycket
Artikel 1.2	Artikel 1.2
Artikel 2 inledningen	Artikel 2 inledningen
Artikel 2 a	Artikel 2 a
Artikel 2 b	Artikel 2 b
Artikel 2 c första strecksatsen	Artikel 2 c
Artikel 2 c andra strecksatsen	Artikel 2 d
Artikel 2 d	Artikel 2 e
Artikel 2 e	Artikel 2 f
Artiklarna 3–5	Artiklarna 3–5
Artikel 6.1 första stycket	Artikel 6.1
Artikel 6.1 andra stycket	—
Artikel 6.2	—
Artikel 6.3	Artikel 6.2
Artikel 7	Artikel 7
Artikel 8.1	Artikel 8, första stycket
Artikel 8.2	Artikel 8, andra stycket
Artikel 9.1	Artikel 9, första stycket
Artikel 9.2	Artikel 9, andra stycket
Artikel 10	Artikel 10
Artikel 10a.1 första stycket	Artikel 11.1, första stycket
Artikel 10a.1 andra stycket första meningen	Artikel 11.1, andra stycket
Artikel 10a.1 andra stycket andra meningen	Artikel 11.1, tredje stycket
Artikel 10a.2 första stycket	Artikel 11.2, första stycket
Artikel 10a.2 andra stycket första meningen	Artikel 11.2, andra stycket

Direktiv 77/91/EEG	Detta direktiv
Artikel 10a.2 andra stycket andra meningen	Artikel 11.2, tredje stycket
Artikel 10a.2 tredje stycket första meningen	Artikel 11.2, fjärde stycket
Artikel 10a.2 tredje stycket andra meningen	Artikel 11.2, femte stycket
Artikel 10a.3	Artikel 11.3
Artikel 10b	Artikel 12
Artikel 11.1 första stycket första meningen	Artikel 13.1, första stycket
Artikel 11.1 första stycket andra meningen	Artikel 13.1, andra stycket
Artikel 11.1 andra stycket	Artikel 13.1, tredje stycket
Artikel 11.2	Artikel 13.2
Artikel 12	Artikel 14
Artikel 13	Artikel 15
Artikel 14	Artikel 16
Artikel 15.1 a	Artikel 17.1
Artikel 15.1 b	Artikel 17.2
Artikel 15.1 c	Artikel 17.3
Artikel 15.1 d	Artikel 17.4
Artikel 15.2	Artikel 17.5
Artikel 15.3	Artikel 17.6
Artikel 15.4, första stycket	Artikel 17.7, första stycket
Artikel 15.4, andra stycket första strecksatsen	Artikel 17.7, andra stycket a
Artikel 15.4, andra stycket andra strecksatsen	Artikel 17.7, andra stycket b
Artikel 15.4, tredje stycket	Artikel 17.7, tredje stycket
Artikel 16	Artikel 18
Artikel 17	Artikel 19
Artikel 18	Artikel 20
Artikel 19.1 första stycket	Artikel 21.1 första stycket
Artikel 19.1 andra stycket leden i-v	Artikel 21 andra stycket leden a-e
Artikel 19.2 och 19.3	Artikel 21.2 och 21.3

Direktiv 77/91/EEG	Detta direktiv
Artikel 20	Artikel 22
Artikel 21	Artikel 23
Artikel 22	Artikel 24
Artikel 23.1, första stycket	Artikel 25.1
Artikel 23.1, andra stycket, första meningen	Artikel 25.2, första stycket
Artikel 23.1, andra stycket, andra meningen	Artikel 25.2, andra stycket
Artikel 23.1, tredje stycket, första meningen	Artikel 25.3, första stycket
Artikel 23.1, tredje stycket, första delen av andra meningen	Artikel 25.3, andra stycket inledningen
Artikel 23.1, tredje stycket, andra delen av andra meningen	Artikel 25.3, andra stycket a–e
Artikel 23.1, tredje stycket, tredje meningen	Artikel 25.3, tredje stycket
Artikel 23.1, fjärde stycket, första meningen	Artikel 25.4, första stycket
Artikel 23.1, fjärde stycket, andra meningen	Artikel 25.4, andra stycket
Artikel 23.1, femte stycket	Artikel 25.5
Artikel 23.2, första meningen	Artikel 25.6, första stycket
Artikel 23.2, andra meningen	Artikel 25.6, andra stycket
Artikel 23.3	Artikel 25.7
Artikel 23a	Artikel 26
Artikel 24	Artikel 27
Artikel 24a.1 a	Artikel 28.1, första stycket
Artikel 24a.1 b	Artikel 28.1, andra stycket
Artikel 24a.2	Artikel 28.1, tredje stycket
Artikel 24a.3	Artikel 28.2
Artikel 24a.4 a	Artikel 28.3
Artikel 24a.4 b	Artikel 28.4
Artikel 24a.5	Artikel 28.5
Artikel 24a.6	Artikel 28.6
Artikel 25	Artikel 29
Artikel 26	Artikel 30

Direktiv 77/91/EEG	Detta direktiv
Artikel 27	Artikel 31
Artikel 28	Artikel 32
Artikel 29	Artikel 33
Artikel 30	Artikel 34
Artikel 31	Artikel 35
Artikel 32	Artikel 36
Artikel 33	Artikel 37
Artikel 34, första meningen	Artikel 38, första stycket
Artikel 34, andra meningen	Artikel 38, andra stycket
Artikel 35	Artikel 39
Artikel 36	Artikel 40
Artikel 37	Artikel 41
Artikel 38	Artikel 42
Artikel 39	Artikel 43
Artikel 40.1	Artikel 44, första stycket
Artikel 40.2	Artikel 44, andra stycket
Artikel 41	Artikel 45
Artikel 42	Artikel 46
Artikel 43.1	—
Artikel 43.2, första stycket	Artikel 47.1
Artikel 43.2, andra och tredje styckena	—
Artikel 43.3	Artikel 47.2
—	Artikel 48
—	Artikel 49
Artikel 44	Artikel 50
—	Bilaga II
—	Bilaga III

PRENUMERATIONSPRISER 2012 (exkl. moms, inkl. frakt och porto)

<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	1 200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, pappersversion + årsutgåva på dvd	22 officiella EU-språk	1 310 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L-serien, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	840 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, månatlig (kumulativ) utgåva på dvd	22 officiella EU-språk	100 euro per år
Tillägg till <i>Europeiska unionens officiella tidning</i> (S-serien), meddelanden och offentliga kontrakt, dvd, 1 nummer per vecka	flerspråkig: 23 officiella EU-språk	200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , C-serien – allmänna uttagningsprov	Antal språk beroende på uttagningsprov	50 euro per år

Europeiska unionens officiella tidning (EUT) ges ut på EU:s officiella språk, och det går att prenumerera på den i 22 olika språkversioner. Den består av två serier: L (lagstiftning) och C (meddelanden och upplysningar).

Varje språkversion kräver en separat prenumeration.

Enligt rådets förordning (EG) nr 920/2005 som offentliggjordes i EUT L 156 av den 18 juni 2005 är Europeiska unionens institutioner under en övergångsperiod inte skyldiga att avfatta och offentliggöra alla rättsakter på iriska. Den iriska utgåvan av EUT säljs därför separat.

En prenumeration på tillägget till EUT (S-serien: meddelanden och offentliga kontrakt) omfattar en flerspråkig dvd med alla de 23 officiella språkversionerna.

Prenumeranter på EUT kan på begäran få de olika bilagorna till tidningen. När en bilaga ges ut meddelas prenumeranterna detta genom ett "meddelande till läsarna" i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Försäljning och prenumeration

Prenumerationer på olika tidskrifter, såsom *Europeiska unionens officiella tidning*, kan beställas från någon av våra kommersiella distributörer. En lista över dessa finns på följande Internetadress:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm

Via EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) har du kostnadsfritt direkt tillgång till Europeiska unionens lagstiftning. På webbplatsen kan du söka i *Europeiska unionens officiella tidning* samt i fördrag, lagstiftning, rättspraxis och förberedande rättsakter.

Mer information om Europeiska unionen finns på <http://europa.eu>

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV